

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приета с Решение №341 от Протокол №29/24.11.2022 г. на Общински съвет - Ковачевци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблиците.....	5
Списък на фигурите	6
Списък на използваните съкращения.....	7
Въведение.....	8
1. Анализ на средата	15
1.1. Природо-географски и териториално-административни данни за община Ковачевци	15
1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини.....	15
1.1.2. Релеф.....	16
1.1.3. Климат	16
1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми.....	19
1.1.5. Риск и изменение на климата	21
1.1.6. Население и населени места в общината	25
1.2. Въздух.....	26
1.3. Води	27
1.3.1. Повърхностни води	27
1.3.2. Подземни води.....	32
1.3.3. Зони за защита на водите.....	38
1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал	45
1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината.....	45
1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	46
1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.....	47
1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики	47
1.4. Отпадъци	51
1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени.....	51
1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения	53
1.5. Почви и нарушени терени	55
1.5.1. Видове почви в община Ковачевци	55
1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Ковачевци – степен на развитие и прогноза за развитието им	58
1.5.3. Заблатени почви.....	58
1.5.4. Ерозирали почви.....	59
1.5.5. Замърсяване на почвите.....	61
1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)	61
1.6. Защитени територии и биоразнообразие	62
1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.....	62
1.6.2. Защитени видове растения и животни	63
1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм.....	65
1.6.4. Защитени територии.....	65
1.7. Шум, радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	69

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

1.7.1	Източници на шума и население, подложено на въздействия	69
1.7.2	Данни от единната система за мониторинг.....	69
1.7.3.	Радиационно състояние на атмосферния въздух.....	70
1.7.4.	Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти.....	70
1.7.5.	Опасни вещества	71
1.8.	Зелени площи.....	71
1.9.	Управленски капацитет	72
1.9.1.	Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват	72
1.9.2.	Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности	73
1.9.3.	Общински наредби в разглежданата област.....	74
1.9.4.	Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината	75
1.9.5.	Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО	75
1.9.6.	Информиране на обществеността – използвани подходи и механизми.....	76
1.9.7.	Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда	76
1.10.	Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите, осъществяващи съответната дейност.....	81
1.10.1.	Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги.....	81
1.10.2.	Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води	82
1.10.3.	Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места	84
1.10.4.	Задължения на гражданите.....	84
1.11.	Икономически фактори	85
1.11.1	Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда.....	85
1.11.2	Състояние на инфраструктурата	87
1.12.	Финансиране на дейностите по опазване на околната среда.....	90
2.	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).....	92
2.1.	Анализ на компонент въздух	92
2.2.	Анализ на компонент води	92
2.3.	Анализ на фактор отпадъци	93
2.4.	Анализ на риска и изменението на климата	95
2.5.	Анализ по компонент почви и нарушени терени	95
2.6.	Анализ по компонент биоразнообразие.....	97
2.7.	Анализ по фактор шум.....	98
2.8.	Анализ по компонент зелени системи	98
2.9.	Анализ по компонент радиационни лъчения	98
2.10.	Анализ по компонент опасни вещества	98
2.11.	Оценка на състоянието на инфраструктурата като фактор за околната среда.....	99
2.12.	Анализ на организационната и икономическата структура за управление на дейностите по опазване на околната среда.....	100

***ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.***

3. Визия за околната среда на общината	101
4. Цели	101
5. План за действие.....	102
6. Организация за изпълнението на програмата	107
7. Приложения към програмата	108

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.	Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Ковачевци	23
Таблица 2.	Регистрирани свлачища на територията на община Ковачевци	25
Таблица 3.	Население в община Ковачевци по населени места към 31.12.2020 г.	25
Таблица 4.	Население в община Ковачевци за периода 2011-2020 г.....	25
Таблица 5.	Разпределение на населението по тип селища	26
Таблица 6.	Повърхностни водни тела на територията на община Ковачевци.....	28
Таблица 7.	Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Ковачевци	28
Таблица 8.	Пунктове за хидробиологичен мониторинг	29
Таблица 9.	Пунктове за повърхностни води за контролен и оперативен мониторинг	29
Таблица 10.	Установени превишения в резултат от проведен собствен мониторинг	30
Таблица 11.	Химично състояние на подземните водни тела.....	37
Таблица 12.	Пунктове за мониторинг на подземни води.....	37
Таблица 13.	Пунктове за собствен мониторинг на подземни води.....	37
Таблица 14.	Пунктове за мониторинг на подземни води, провеждан от БДЗБР	38
Таблица 15.	Регулярен мониторинг на подземни води	38
Таблица 16.	Регистър на зоните за защита на подземни води в община Ковачевци	40
Таблица 17.	Санитарно-охранителни зони.....	43
Таблица 18.	Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Ковачевци	50
Таблица 19.	Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.	51
Таблица 20.	Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Ковачевци за периода 2017-2020 г. (тон).....	52
Таблица 21.	Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.	52
Таблица 22.	Производствен капацитет на инсталацията	55
Таблица 23.	Действителен риск от ерозия на почвата в община Ковачевци	59
Таблица 24.	Средна концентрация на биогенни замърсители.....	60
Таблица 25.	Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.	61
Таблица 26.	Собственост на горските територии	62
Таблица 27.	Икономически показатели в община Ковачевци през 2020 г.....	85
Таблица 28.	Групи предприятия според заетите в тях лица в община Ковачевци през 2020 г.....	86
Таблица 29.	Брой регистрирани земеделски стопани в община Ковачевци	86
Таблица 30.	Основни видове отглеждани култури - засети площи (дка).....	86
Таблица 31.	Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.	90
Таблица 32.	План за действие на ПООС Ковачевци 2021-2028 г.	103

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване, проведено в периода септември - декември 2021 г....	14
Фигура 2.	Община Ковачевци.....	15
Фигура 3.	Максимални температури за района на с. Ковачевци.....	17
Фигура 4.	Средни температури и валежи в района на с. Ковачевци.....	17
Фигура 5.	Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Ковачевци.....	18
Фигура 6.	Количество на валежите в района на с. Ковачевци.....	18
Фигура 7.	Годишна роза на вятъра за територията на с. Ковачевци.....	19
Фигура 8.	Скорост на вятъра за територията на с. Ковачевци.....	19
Фигура 9.	Средногодишна температура за региона на с. Ковачевци през периода 1979-2021 г.....	21
Фигура 10.	Повърхностни води в обхвата на БД „ЗБР“.....	27
Фигура 11.	Мониторинг за зауствани приоритетни вещества.....	30
Фигура 12.	Райони с потенциален риск от наводнения за Западнобеломорски район	31
Фигура 13.	Подземно водно тяло с код BG4G000000Q007.....	32
Фигура 14.	Подземно водно тяло с код BG4G000000N015.....	33
Фигура 15.	Подземно водно тяло с код BG4G00001PG138	34
Фигура 16.	Подземно водно тяло с код BG4G001PTPZ027	35
Фигура 17.	Подземно водно тяло с код BG4G001T2T3029.....	36
Фигура 18.	Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване	39
Фигура 19.	Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване	40
Фигура 20.	Чувствителни зони.....	44
Фигура 21.	Защитени зони на територията на община Ковачевци	45
Фигура 22.	Почвеногеографски райони	57
Фигура 23.	Защитена зона „Ноевци“ - BG0002089	66
Фигура 24.	Защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна „Земен“ - BG0001012	68

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БДЗБР	Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“
БИОМОН	Мобилно приложение за въвеждане данни от проведен мониторинг (BioMon Mobile)
БО	Битови отпадъци
БПК	Биологична потребност от кислород
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ДБ	Държавен бюджет
ЕО	Екологична оценка
ЕРДВ	Европейска Рамкова директива за водите, Директива 2000/60/ЕС
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионални развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
ОБ	Общински бюджет
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ОУП	Общ устройствен план
ОХВ	Опасни химични вещества
ПБВ	Питейно-битово водоснабдяване
ПВТ	Подземно водно тяло
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПОУПВП	Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
ТБО	Твърди битови отпадъци / Такса битови отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Ковачевци обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци 2021-2028 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че **предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие** – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда на община Ковачевци е изготвена в съответствие с:

- чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда;
- т. 8 от чл. 17, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), според която „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси“;
- Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

При разработване на ПООС, органите на местното самоуправление се ръководят и от указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните **стратегически документи**:

- Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
- Трети Национален план за действие по изменение на климата;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в Република България;
- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.);
- План за интегрирано развитие на община Ковачевци 2021-2027 г.;
- Справки, годишни доклади и отчети на Община Ковачевци.

Други използвани **източници на информация** са както следва:

- Официални данни и статистическа информация от ТСБ – гр. Перник, ДБТ – гр. Перник; ОДЗ – гр. Перник, РИОСВ – гр. София, Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ и ИАОС и други;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Информация, предоставена от Общинска администрация Ковачевци;
- Относимите и приложими нормативни и поднормативни актове;
- Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Ковачевци, НСИ, МОСВ, ИАОС и други.

ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Ковачевци, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открои приоритетите в разглежданата област;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

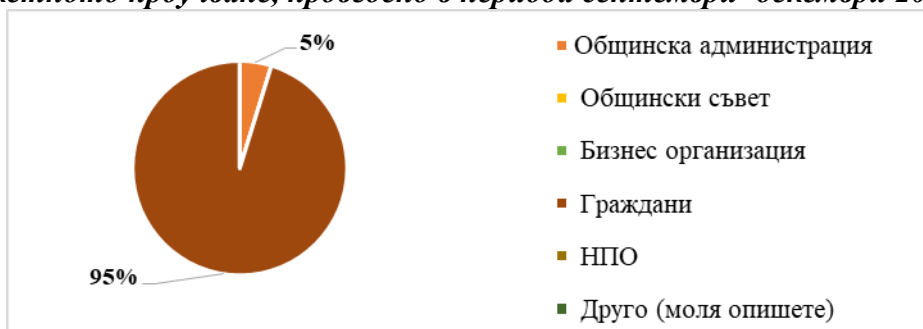
Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС премина през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред следните целеви групи: представители на общинска администрация Ковачевци, представители на общински съвет Ковачевци, бизнес организации, граждани и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено през периода септември-декември 2021 г. и бе публично обявено на сайта на Община Ковачевци и разпространено посредством онлайн платформа за електронно попълване. На следващата фигура са представени съотношенията по групи.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване, проведено в периода септември -декември 2021 г.

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мнението на гражданите и на представителите на общинска администрация Ковачевци. При провеждане на анкетното проучване е отчетен слаб интерес от страна на целевите групи и поради тази причина проучването не може да бъде класифицирано, като такова с представителен характер. В **Приложение № 1** към програмата са представени подробно резултатите от проведеното анкетно проучване.

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни, ПООС бе **съгласувана с представители на общинска администрация Ковачевци.**

Третата стъпка бе **предаване на документа в РИОСВ – София за съгласуване.** След изтичане на едномесечния срок за съгласуване, ПООС бе одобрена с издаденото от РИОСВ – София решение.

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Ковачевци бе публикувана на официалния сайт на общината <https://kovachevtsi.com/> за **съгласуване със заинтересованите страни.**

След като проектът на Програмата за опазване на околната среда на община Ковачевци бе съгласуван с представителите на общинска администрация Ковачевци, с РИОСВ – София, както и със заинтересованите страни, документът бе внесен за **приемане в Общински съвет - Ковачевци** и одобрен с *Решение № 341 по Протокол № 29 от 24.11.2022 г.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДАННИ ЗА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини

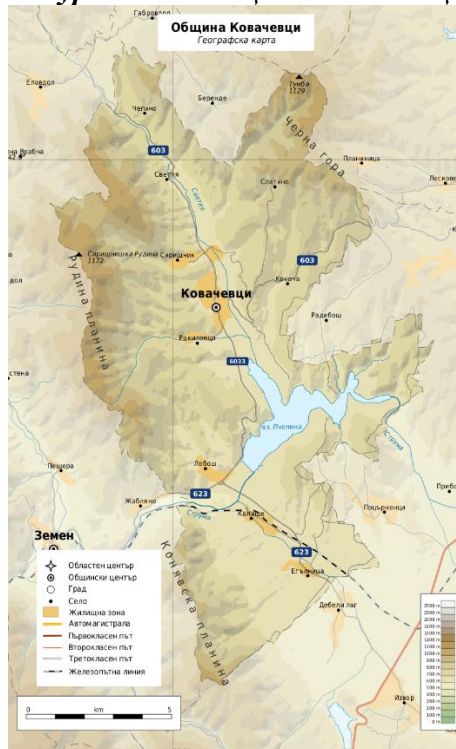
Община Ковачевци е разположена в централната част на област Перник и попада в историко-географската област Краище. С площта си от 144,945 км² се явява най-малката сред 6-те общини на областта, което съставлява 6,05% от територията на областта. Административен център е с. Ковачевци. Границите ѝ са следните:

- на запад и север – община Земен;
- на североизток – община Перник;
- на север – община Брезник;
- на изток и югоизток – община Радомир.

Включва общо 10 населени места, а именно селата: Егълница, Калище, Ковачевци, Косача, Лобош, Ракиловци, Светля, Сирищник, Слатино и Чепино. Общински център е с. Ковачевци. В общината има 8 кметски наместничества – Егълница, Калище, Лобош, Сирищник, Косача, Ракиловци, Светля и Чепино.

Село Ковачевци се намира на около 25 км от областни център – гр. Перник и на 60 км от столицата София.

Фигура 2. Община Ковачевци

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.1.2. Релеф

Релефът на общината е предимно хълмист, има планински и полупланински характер като част от планинските ридове са превърнати в пасища. Равнинно-хълмистият комплекс обхваща долините на реките Струма, Светля и Косматица около селата Калище, Лобош, Егълница и Ковачевци.

Релефът на община Ковачевци представлява пъстра мозайка от ниски планини, хълмисти области и котловинни дъна. В нейните предели се простират части от две планински редици на Западна България – Руйско-Верилската планинска редица и Милевско-Конявската планинска редица.

Източната половина на общината се заема от западните склонове на планината Черна гора, която спада към Руйско-Верилската планинска редица. Тя се простира северно от Прибойския пролом на река Струма и източно от долината на десния ѝ приток река Светля. Нейната максимална височина връх Тумба 1129 м се издига на границата с община Брезник, северно от село Слатино.

Останалата западна половина на общината се заема от части от две планини, които спадат към Милевско-Конявската планинска редица. На север от река Струма и на запад от долината на река Светля се простират източните склонове на Рудина планина. Западно от село Сиришник се издига връх Сиришнишка Рудина (1172 м), явяващ се най-високата точка на общината. Южно от долината на река Струма в пределите на общината попадат крайните северозападни части на Конявска планина. Тази част на планината е известна под името Риша планина и нейната най-висока точка в пределите на общината е връх Димов гроб (1056 м), намиращ се югозападно от село Егълница.

Крайната югоизточна част на община Ковачевци се заема от най-западната периферия на Радомирската котловина. Тук в коритото на река Струма, на границата с община Земен е разположена най-ниската точка на община Ковачевци – 600 м н.в.

1.1.3. Климат

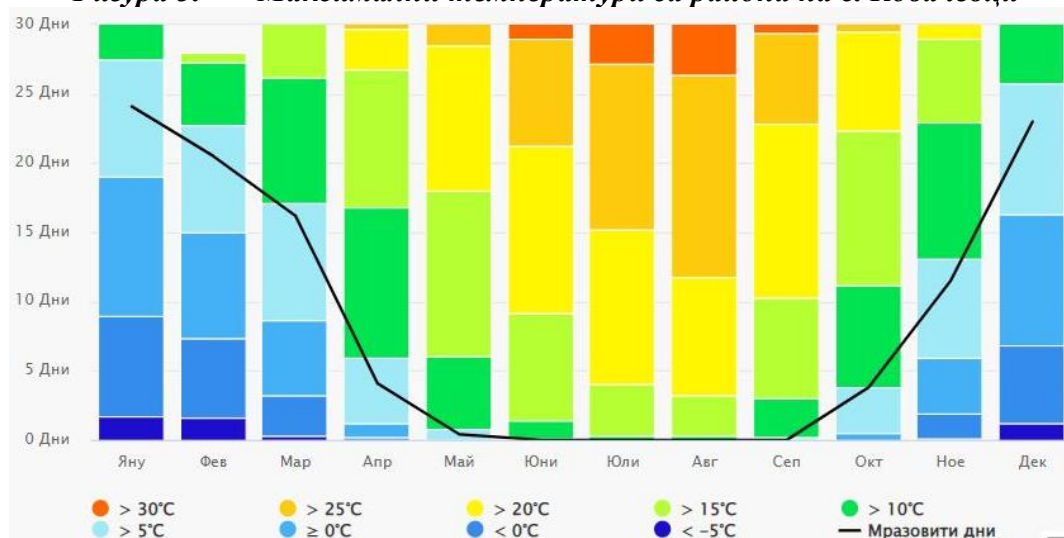
Дълбоко разчлененият и хълмист характер на релефа, както и надморската височина играят важна роля за формирането на климата в общината. Поради разликата в надморската височина се наблюдават два вида климат – умерено-континентален и планински. Климатът в най-ниските части на общината е с умерено-континентален характер, а във високите части, с надморска височина 1300 м, е планински.

Температурата на въздуха над 10°C се задържа 130-200 дни годишно. Средната продължителност на слънчевото греене надхвърля 1700 часа годишно.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 3. Максимални температури за района на с. Ковачевци

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На фигурата по-долу са показани средномесечните температури в района на с. Ковачевци. „Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура.

Средното годишно количество на валежите е 450 л/м² с максимум през месец май, който може да достигне до 73 мм в денонощие и минимум през месец януари, когато валежите достигат минимална стойност от 31 мм.

Фигура 4. Средни температури и валежи в района на с. Ковачевци

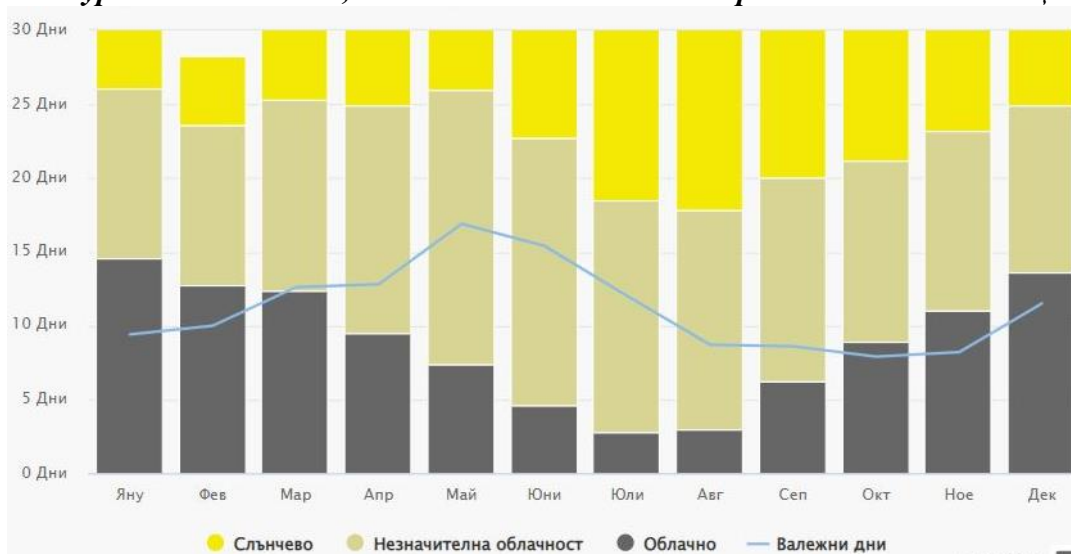
Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Данни за слънчеви, облачни и валежни дни в района на с. Ковачевци са показани на следващата фигура. През по-голяма част от година преобладаващи са дните с незначителна облачност. Облачността в района има максимум през зимните месеци декември - януари (13-15 дни), а през летните месеци юни - август, спада на 2-5 дни.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 5. Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Ковачевци

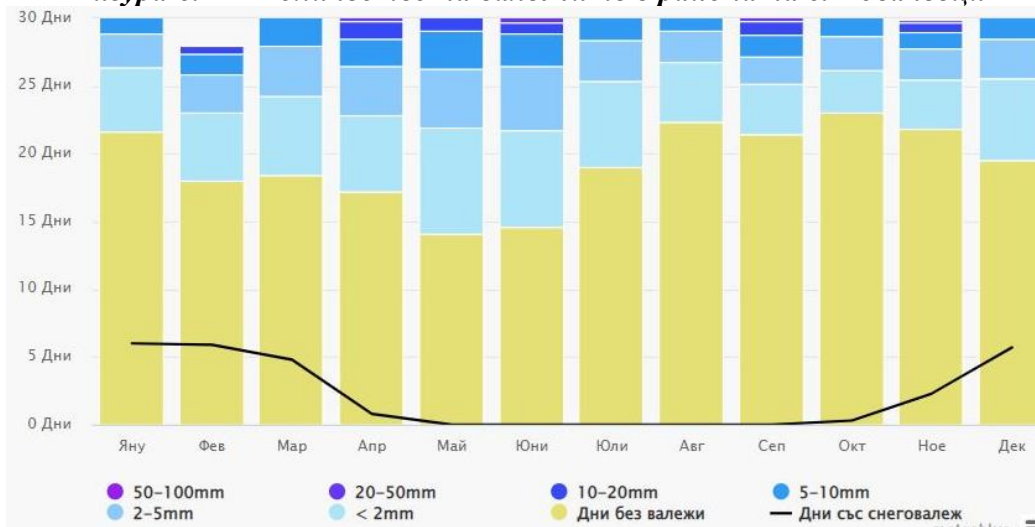

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Следващата графика представлява диаграма за валежите и показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количеството валежи. Най-много валежи има през месеците май и юни. В общината преобладават пролетно-летните валежи.

Снеговалежи за района на с. Ковачевци се наблюдават от месец ноември и могат да продължат до месец април.

Фигура 6. Количество на валежите в района на с. Ковачевци

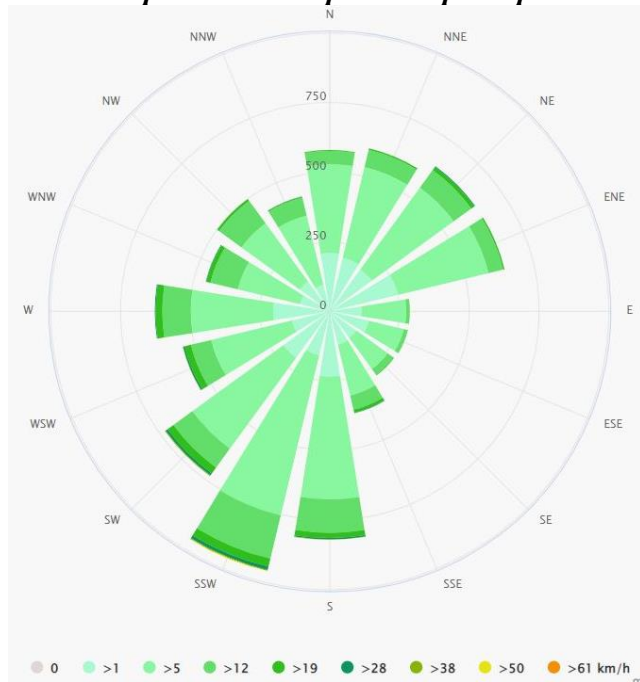
Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На следващата фигура е представена годишната роза на вятъра по посока и честота. От фигурата е видно, че в района на с. Ковачевци преобладаващите ветрове са с посока юг.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

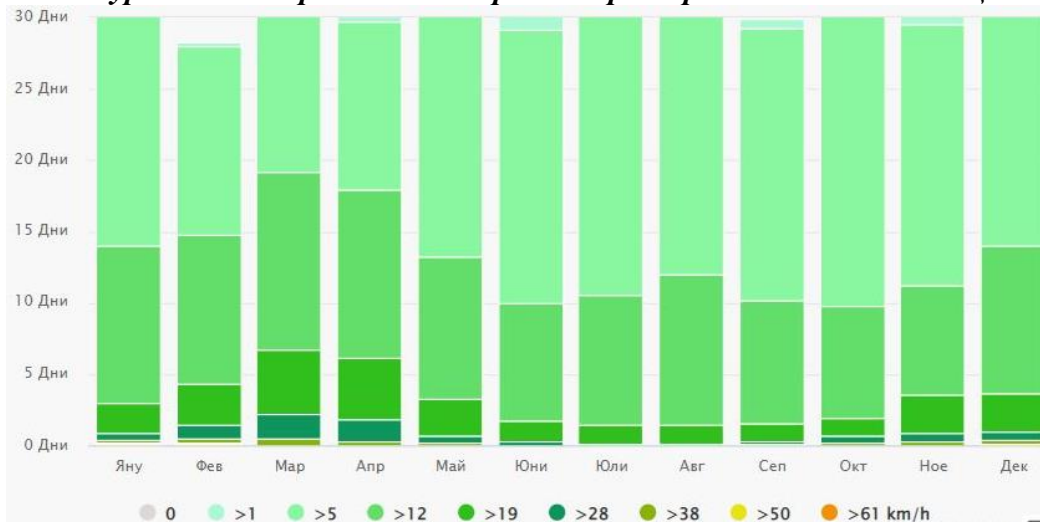
Фигура 7. Годишна роза на вятъра за територията на с. Ковачевци

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На следващата фигура са показани данни за скоростта на вятъра. В общината не се отчита скорост по-висока от 38 км/ч. Най-много дни от година се отчита – 5 км/ч. т.е. преобладаващи са слабите ветрове.

Фигура 8. Скорост на вятъра за територията на с. Ковачевци

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми

В резултат на действието предимно на вътрешните земни сили (на различните видове скали, земни пластове и техните движения) в страната са формирани различни морфоструктури. Морфоструктури се наричат едри форми на релефа, образувани главно под влияние на ендегенните релефообразуващи процеси, тясно свързани с определени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

геоложки структури. Те са възникнали през различни етапи от геоложката история на Земята. Община Ковачевци попада в морфоструктура Краищици.

Краищици е морфоструктура със силно и дълбоко разломени земни пластове. Главните разломни линии са в посока север-северозапад - юг-югоизток. Земната кора има мозаечен строеж. Това е силно земетръсна област. В нея преобладават стари палеозойски магмени и метаморфни скали. Краищидите са огромен антиклинорий. В него има редица грабени, които сега са котловини като Пернишката, Радомирската и други и хорстове като Руй планина, Конявска планина и др.

В геоморфоложко отношение според доминиращите сходни белези в произхода и облика на релефа в България може да бъдат обособени четири основни геоморфоложки области. Вътре в тях на основата на сходствата и различията се обособяват различен брой райони (подобласти). При извършване на геоморфоложкото райониране се прави характеристика на релефа според геоложкия му строеж (към коя морфоструктура принадлежи), определят се границите между областите, вътрешното райониране (подобластите), характеризират се скалната основа и формите на релефа.

Община Ковачевци попада в *преходна планинско-котловинна област*. Тя е разположена между двете планински области - Старопланинска и Рило-Родопска. Обхваща част от Балканидите и Краищидите като главни морфоструктури. Геоложкият строеж и скалната основа са много разнообразни. Характерна за областта е голямата хоризонтална и вертикална диференциация на релефа. Поради това областта е районирана на пет подобласти.

Краище е подобласт на Преходната планинско-котловинна област, разположена между Западното Средногорие и северните склонове на Осогово и Рила. Тя е с много сложен геоложки строеж. Земните пластове са дълбоко разломени. По линията на тези разломи отделни части на земните пластове са се издигнали, а други са потънали. Формирала се е сложна мозайка от планини и котловини. По-отчетливо са обособени от север на юг три реда котловини и два реда планини между тях. За скалната основа на Краището е характерно широкото разпространение на старите метаморфни скали и натрупаните млади наслаги в дъната на котловините. Между пластовите наслаги има възлища. Характерни форми за съвременния релеф са планинските ридове, котловините и долинните разширения на реките, дълбоките проломи на река Струма (Кракра, Земенски), наносни конуси в подножията на стръмните склонове и други.

Полезните изкопаеми, които са разкрити в община Ковачевци, са свързани с геоложкия строеж. Общината не е много богата на полезни изкопаеми с голямо стопанско значение. Разкрити са находища на нефтошисти в с. Косача и на скални минерални суровини в с. Сирищник.

На няколко места в общината има находища на висококачествени огнеупорни глини, подходящи за производство на тухли и керемиди. Неограничени практически са запасите от чисти варовици за добив на вар и строителен камък – блокове и чакъл.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.1.5. Риск и изменение на климата

Наводненията остават най-значимото природно бедствие за България, като последица от климатичните промени. Отчетено е, че те са нанесли най-големи щети, следвани от свлачища, засушавания и пожари, бури, вихрушки, земетресения (НСИ, 2018).

Според данните от EM-DAT (The International Disaster Database – Centre for Research on the Epidemiology of Disasters-CRED), през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

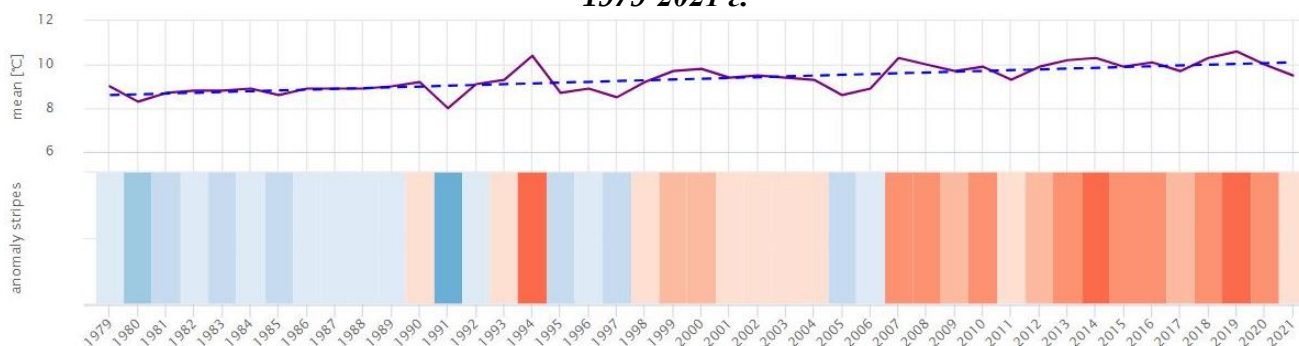
Прегледът на възникналите бедствия показва, че голяма част от тях са причинени вследствие на природни явления. В тази връзка е необходимо да се отчетат резултатите от извършените проучвания, според които средната годишна температура на въздуха в България, през последните две десетилетия (1988-2011 г.) се е повишила средно с 1,3°C в сравнение с тази от периода 1961-1990 г. Установени са и значителни вариации в количеството на валежите през отделните години за периода 1988-2011 г.

Промени се наблюдават и в максималните денонощни валежи, като всички тези резултати показват тенденция към повишаване на риска от свързаните с тях бедствия.

Прогнозираните промени в температурите и валежите показват, че в зависимост от използвания сценарий, средната температура на въздуха в страната ще нарасне към 2082-2100 г. спрямо нормата от 1961-1990 г. с от 2 до 7°C. Според прогнозите се очаква намаление на средногодишните валежи в рамките на 10-20% към края на века, както и увеличаване на броя и интензивността на сухи и горещи периоди през лятото.

На следващите диаграми може да се види изменението на температурите за региона на Ковачевци през последните 40 г. Използваният източник на данни е ERA5, петото поколение атмосферен повторен анализ на ECMWF на глобалния климат, обхващащ времеви диапазон от 1979 г. до 2021 г., с пространствена разделителна способност от 30 км.

Фигура 9. Средногодишна температура за региона на с. Ковачевци през периода 1979-2021 г.

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На горната графика е показана приблизителна средна годишна температура за региона на Ковачевци. Прекъснатата синя линия е линейната тенденция на климатичните промени, която показва, че в Ковачевци става все по-топло.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

В долната част на графиката са показани т.нар. ивици на затопляне. Всяка цветна ивица представлява средната температура за една година - синята е за по-студени, а червената - за по-топли години.

В допълнение, скорошна оценка на риска от свързани с климатичните промени природни бедствия, извършена в рамките на проекта FP7 ENHANCE, показва, че Европа може да бъде изправена пред непрекъснато нарастване на свързаните с климата опасности. Резултатите, които се базират на набор от симулации на регионални климатични модели за три прогнозни периода (2020 г., 2050 г., 2080 г.), обхващат седем опасности, свързани с климата: топли вълни, студени вълни, суши, горски пожари, речни наводнения, крайбрежни наводнения и бури. Според направената оценка в доклад на Европейската агенция по околна среда (EEA Report № 1/2017 Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report), до 2080 г. огромни райони в редица европейски страни, сред които и България, ще бъдат обект на увеличаване на вероятността от възникване на опасност от най-малко 20% при три или дори четири от разгледаните седем опасности.

Нанесените щети са показател, че обществото все още не е достатъчно защитено и подготвено да се противопостави на подобни рискове. В този смисъл, вкл. и съгласно Доклад за България за 2019 г., фокусът е върху изграждането на цялостна система за справяне с риска от бедствия, ориентирана по-скоро към превенцията и предотвратяването на тези рискове. Повишената честота на екстремните климатични явления засяга социално-икономическите и природните системи. Оценяването на икономическите разходи от изменението на климата е предизвикателство за отделните сектори, като проучванията показват, че тези разходи могат да бъдат високи дори при незначителни изменения. Ключов хоризонтален проблем за всички сектори е уязвимостта към екстремни метеорологични явления и необходимостта от развиване на устойчивост и готовност чрез цялостно управление и предотвратяване на риска от бедствия.

В изпълнение на ангажиментите по РДВ и Директива 2007/60/ЕО, България прилага дългосрочно планиране за намаляване на риска от наводнения, като е разработила ПУРН за четирите района на басейново управление.

Община Ковачевци попада в административния обхват на Басейнова дирекция Западнобеломорски район. Съгласно данни от Предварителната оценка на риска от наводнения на Западнобеломорски район за басейново управление (2022-2027), списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Западнобеломорски район за басейново управление, на територията на общината са регистрирани посочените в следващата таблица наводнения.

Таблица 1. Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Ковачевци

Идентификатор на събитието	Идентификатор на местоположение	Значимост на събитие	Значимост на местоположение	Населено място	Източник на наводнение	Механизъм на наводнение	Характеристика на наводнение	Описание на наводнението	Описание на засегнатата територия
BG4_20150328_PFB_001	BG4_20150328_PFB_001_80385	Не	Не	Чепино	Речно наводнение	Подприщване или намаляване на проводимостта	Наводнение от снеготопене	Наводнението идва по р. Светля и по-малко по нейния ляв приток идващ от с. Габров дол. Наводнението възниква при комбинация между обилно снеготопене и валеж от дъжд. По информация на експертите от общината, проводимостта в реките е била малка, поради паднали дървета. Няма информация за предизвикани щети. Наводнението се е повторило на 01.08.2018 г.	Засегнато е коритото на р. Светля и прилежащата територия. Няма информация за щети.
BG4_20180326_PFB_001	BG4_20180326_PFB_001_27043	Не	Не	Егълница	Речно наводнение	Подприщване или намаляване на проводимостта	Наводнение от снеготопене	Наводнението идва по р. Светля. Възниква при комбинация между обилно снеготопене и валеж от дъжд. Няма информация за предизвикани щети.	-
BG4_20180801_PFB_001	BG4_20180801_PFB_001_80385	Не	Не	Чепино	Речно наводнение	Подприщване или намаляване на проводимостта	Няма информация	Наводнението е резултат от обилен дъжд. Водата идва по р. Светля.	Засегнато е коритото на р. Светля и прилежащата територия. Няма информация за щети.

Източник: Предварителна оценка на риска от наводнения на Западнобеломорски район за басейново управление (2022-2027)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

По данни от анализа, извършен в рамките на ПОРН 2020 г. община Ковачевци не попада в район с риск от наводнения.

Анализът, който е направен, е на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултата от проект „Карти на районите под заплаха и на районите с риск от наводнения“ от предходния цикъл на прилагане на ДН, минали наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. и експертна оценка.

Движението на земни маси остава предизвикателство и адресирането му е цел през 2021-2027 г. В сравнение с фокуса през 2014-2020 г. върху укрепването на свлачища на общинска територия, дейностите през 2021-2027 г. са насочени към различни типове движение на земни маси. Сред основните цели са осигуряването на отдалечен мониторинг на тези процеси и изпълнението на последващи действия на място, вкл. по продължение на пътната мрежа, където такива рискове представляват заплаха за населението (вкл. от гледна точка безопасност на движението по пътищата), като това ще допринесе за защитата на живота и здравето на населението, както и на околната среда по отношение на защитата на биоразнообразието.

Разширеният спектър природни бедствия в страната предполага осигуряването на подкрепа за мерки, насочени към ранно предупреждение и наблюдение, допълнително укрепване на капацитета за прогнозиране и подготовка за реакция (вкл. при земетресения) чрез инвестиции за осигуряване на Единната спасителна система (ЕСС) и разширяване обхвата на Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението. ЕСС включва всички институции, власти и организации (министерства и агенции, общини, фирми, спешни центрове, организации с нестопанска цел, доброволчески организации), отговорни за превенцията и реакцията в случай на природни бедствия, както и за защитата на човешкия живот и здраве. Мерки за повишаване на обществената информираност и осигуряването на тренировъчни обучения за населението са приоритетни за подкрепа по програмата.

Свлачището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

На територията на община Ковачевци са регистрирани 4 свлачища, по едно в селата: Ковачевци, Ракиловци, Калище и Сирищник.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 2. Регистрирани свлачища на територията на община Ковачевци

Свлачище	Местоположение	Дата на регистрация	Тип на терена
PER 22.37513-01	с. Ковачевци, мах. „Калайджийска“, път PER 1077 /III - 603 Косача - Ковачевци/ - Национална гребна база	01.10.2010	Планински склон
PER 22.61947-01	с. Ракиловци, PER 3058 /III-6033 Ковачевци - Лобош/ - Ракиловци - мах. „Долнимиовци“	21.03.2018	Планински склон
PER 22.35434-01	с. Калище, път III-623 Егълница - Лобош	01.10.2010	Планински склон
PER 22.66648-01	с. Сирищник, мах. „Календерица“	14.08.1985	Планински склон

Източник: <http://gz-pernik.mrrb.government.bg/>

1.1.6. Население и населени места в общината

Населението на община Ковачевци, съгласно справка в раздел „Демографска и социална статистика“ на официалния интернет сайт на НСИ, към 31.12.2020 г. е 1 496 жители.

Населените места в общината са общо 10, което е по-малко спрямо средния за страна брой населени места/община от 19 селища. Гъстотата на населението към 2020 г. е 10,3 души/м², което е под средното за страната.

Таблица 3. Население в община Ковачевци по населени места към 31.12.2020 г.

Населени места	Население
с. Егълница	174
с. Калище	311
с. Ковачевци	266
с. Косача	106
с. Лобош	187
с. Ракиловци	62
с. Светля	78
с. Сирищник	280
с. Слатино	6
с. Чепино	26
Общо население	1 496

Източник: НСИ

Населението в общината по време на предходното преброяване през 2011 г. е било 1 596 души или за периода от 9 години е отчетено намаление на населението с минус 6,3%.

Таблица 4. Население в община Ковачевци за периода 2011-2020 г.

Година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Население	1 596	1 573	1 582	1 560	1 760	1 714	1 658	1 576	1 516	1 496

Източник: НСИ

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 5. Разпределение на населението по тип селища

Разпределение на населението по тип селища	До 3 000 души	От 3-25000 души	От 25000- 50000 души	Над 50000 души
Селища в община Ковачевци	10	0	0	0

Източник: НСИ

Няма регистрирани курорти от национално значение на територията на община Ковачевци.

1.2. ВЪЗДУХ

Качеството на атмосферния въздух се наблюдава от Регионална лаборатория, която извършва периодичен емисионен контрол. В община Ковачевци няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди.

На територията на община Ковачевци няма разположена станция за измерване качеството на въздуха, нито пък са извършвани измервания с мобилна такава.

На територията на общината липсват големи производствени замърсители на атмосферния въздух. Не съществуват източници на вредни газове. На територията на общината няма типични за други селища източници на замърсяване, което определя и сравнително доброто качеството и на въздуха. В значителна степен това се влияе и от високия дял на гори в цялата община.

Нискокачествените горива, използвани в домакинствата, са замърсител с подчертано локален характер, поради това че през зимния период, от използването основно на твърдо гориво за отопление от домакинствата се наблюдава замърсяване със серен диоксид. Замърсяването на въздуха с прах се наблюдава и през лятото, като резултат на невъзможността на този етап за регулярно миене на улиците в населените места. В синтезиран вид замърсяването на атмосферния въздух е предимно от сажиди, прах и серни оксиди, които се отделят при изгаряне на лошокачествено гориво в парокотелните съоръжения на предприятията и от домакинствата, използващи твърдо гориво.

За периода 2014-2020 г., в РИОСВ – София няма данни за извършени измервания с мобилна автоматична станция за качеството на атмосферния въздух в община Ковачевци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

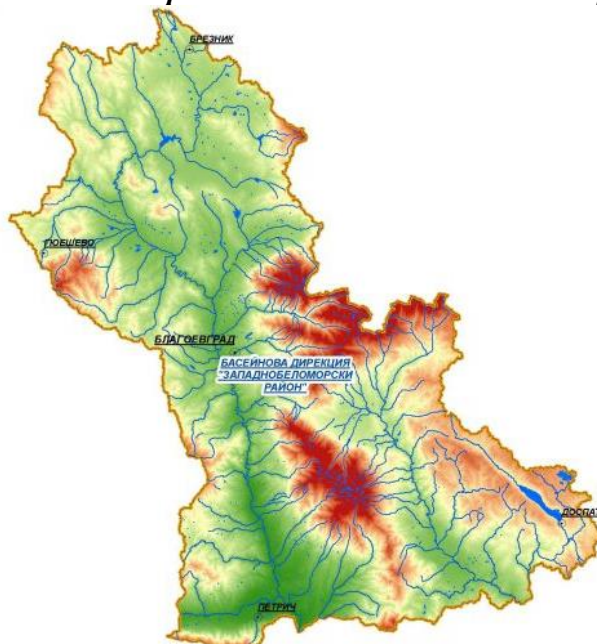
1.3. ВОДИ

1.3.1 Повърхностни води

В южната част на общината, от изток на запад, през с. Лобош, на протежение от около 8 км протича част от горното течение на р. Струма. Източно от селото е изградена преградната стена на язовир Пчелина с обем от 52 млн./м³, като в пределите на общината попада почти целия язовир с изключение на „опашката“ му. Водите на язовира са залели дълбокия Прибойски пролом, явяващ се трети по ред то течението на р. Струма. В него отясно, южно от с. Ковачевци се влива р. Светля, която протича с цялото долно и част от средното си течение, по цялата дължина на общината от север на юг и я разполовява на две части – източна и западна.

Общата площ на водните площи на територията на община Ковачевци е 662,53 ха, кето е 4,57% от общата площ на общината.

Фигура 10. Повърхностни води в обхвата на БД „ЗБР“

Източник: БДЗБР

На територията на община Ковачевци има два типа повърхностни водни тела. Преобладаващи са речен тип R5 (полупланински) и тип езеро L13 (средни и малки полупланински язовири). Определянето на типовете се извършва в зависимост от задължителни фактори (надморска височина, геология, размер, географска ширина и дължина) и незадължителни фактори (състав на субстрата, температурен диапазон на водата и др.).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Територията на община Ковачевци попада в границите на следните водни тела:

Таблица 6. Повърхностни водни тела на територията на община Ковачевци

Код	Наименование	Тип
BG4ST800R016	р. Треклянска с левия си приток р. Явор от изворите до вливане в р. Струма	R5
BG4ST900R1005	р. Конска (от кота 840 м.) с десния си приток р. Селска до вливане в р. Струма	R5
BG4ST900R006	р. Струма от вливане на р. Конска до яз. Пчелина	R5
BG4ST900R015	р. Оролачка (Косматица) от яз. Извор до вливане в р. Струма	R5
BG4ST900R011	р. Светля от изворите до яз. Пчелина	R5
BG4ST900L1010	Язовир Пчелина	L13
BG4ST900R012	р. Струма от яз. Пчелина до вливането на р. Треклянска	R5

Източник: БДЗБР

Състояние на повърхностни води

Оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела се извършва по класификационна система за биологични и физико-химични елементи за качество, и стандарти за качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води.

Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо.

В следващата таблица са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела на територията на община Ковачевци по речни басейни.

Таблица 7. Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Ковачевци

Код	Водно тяло	ЕС ЕП
BG4ST800R016	р. Треклянска с левия си приток р. Явор от изворите до вливане в р. Струма	добро състояние
BG4ST900R1005	р. Конска (от кота 840 м.) с десния си приток р. Селска до вливане в р. Струма	умерено състояние
BG4ST900R006	р. Струма от вливане на р. Конска до яз. Пчелина	умерено състояние
BG4ST900R015	р. Оролачка (Косматица) от яз. Извор до вливане в р. Струма	умерен потенциал
BG4ST900R011	р. Светля от изворите до яз. Пчелина	добро състояние
BG4ST900L1010	Язовир Пчелина	лош потенциал
BG4ST900R012	р. Струма от яз. Пчелина до вливането на р. Треклянска	умерено състояние

Източник: БДЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Повечето повърхностни водни тела, на територията на които попада община Ковачевци, са в добро химично и в умерено състояние.

Пунктове за мониторинг на повърхностни води

Мониторинга на повърхностните води на БДЗБР е съобразен с изискванията на Европейска Рамкова директива за водите (ЕРДВ), Директива 2000/60/ЕС.

На територията на община Ковачевци се извършва мониторинг на състоянието на повърхностните води на р. Светля, р. Струма, р. Косматица и яз. Пчелина.

БДЗБР извършва регулярен мониторинг на повърхностните водни тела за хидробиологичен мониторинг и контролен и оперативен мониторинг.

Таблица 8. Пунктове за хидробиологичен мониторинг

Код	EUCD	Тип на водното тяло	Речен басейн	Име
BG4ST06949MS403	BG4ST900R011	R5	Струма	р. Светля при с. Светля
BG4ST06949MS910	BG4ST900R011	R5	Струма	р. Светля преди устие
BG4ST06931MS401	BG4ST900R012	R5	Струма	р. Струма след яз. Пчелина (Лобош), преди с. Лобош
BG4ST06921MS401	BG4ST900R015	R5	Струма	р. Косматица (Оролачка) преди устие, с. Калище
BG4ST06939MS915	BG4ST900L1010	L13	Струма	яз. Пчелина

Източник: БДЗБР

Основната цел на оперативния мониторинг е да установи и следи състоянието на онези водни тела, които са определени при оценката на риска като тела в риск по отношение постигането на добро екологично състояние.

Таблица 9. Пунктове за повърхностни води за контролен и оперативен мониторинг

Код	Име	Тип мониторинг	Речен басейн	Река езеро	Код на ВТ	Тип на ВТ
BG4ST06939MS915	Яз. Пчелина - повърхностна проба и дълбочинна проба	O, ND	Струма	яз. Пчелина	BG4ST900L1010	L13
BG4ST06949MS910	р. Светля преди устие	O, ND	Струма	р. Светля	BG4ST900R011	R5
BG4ST06921MS401	р. Оролачка (Косматица) след яз. Извор преди вливане в р. Струма	O	Струма	р. Оролачка (Косматица)	BG4ST900R015	R5

Източник: БДЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Повърхностните водни тела, определени по силата на чл. 7 от ЕРДВ, които осигуряват над 100 м³ дневно вода за питейно-битово водоснабдяване, съгласно директивата, са защитени територии.

Фигура 11. Мониторинг за зауставани приоритетни вещества

Наименование на обекта	Воден обект	Водно тяло	Основен речен басейн	Място за собствен мониторинг	Населено място
Канализ. сист.-Ковачевци	р. Светля- II кат.	BG4ST900R011	Струма	Пункт-Изход	с.Ковачевци
Проектиране и строителство на ПСОВ - с. Калище	р. Струма-II кат.	BG4ST900R012	Струма		с.Калище
ГПСОВ-Ковачевци	р. Светля	BG4ST900R011	Струма	Пункт1-Изход ГПСОВ	с.Ковачевци
Учебно-спортна оздравителна база - яз. Пчелина	яз. Пчелина	BG4ST900R010	Струма	Пункт1-Изход ГПСОВ	с.Лобош

Източник: БДЗБР

Таблица 10. Установени превишения в резултат от проведен собствен мониторинг

Код на водно тяло	Воден обект	Наименование на обекта	Година	Установено отклонение
BG4ST900R011	р. Светля	ГПСОВ	2018	Неразтворени вещества 60/35 , mg/l
BG4ST900R011	р. Светля	ПСОВ	2019	БПК 30,28/25 ,mg/l
BG4ST900R011	р. Светля	ПСОВ	2020	Нефтепродукти: В сравнение с предходните резултати, измерената стойност е достигнала допустимата=0,5mg/l

Източник: БДЗБР

Риск от наводнения

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Вероятността за тяхната поява и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението на които позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията.

Оценката и управлението на риска от наводнения е предмет на Директива 2007/60 на ЕС, позната още като Европейска Директива за наводненията, която е в сила от 26.11.2007 г. и е транспонирана в националното законодателство с изменението на Закона за водите през м. август 2010 г. В БДЗБР се разработва План за управление на риска от наводнение. Определени са окончателните райони със значителен потенциален риск за Западнобеломорски район.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

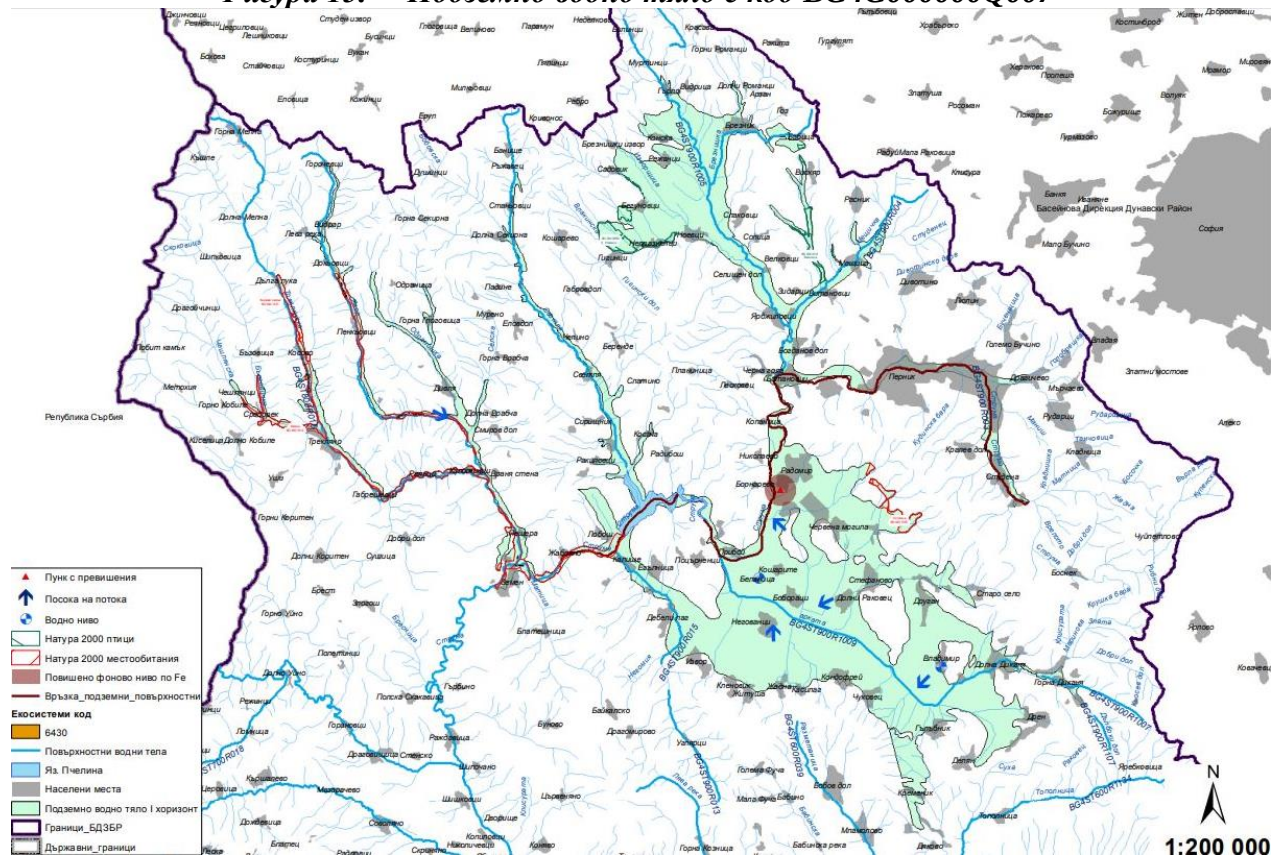

1.3.2. Подземни води

В обхвата на община Ковачевци попадат по-долу описаните пет подземни водни тела.

Подземно водно тяло с код **BG4G000000Q007** – Кватернер Радомир-Брезник. Типа на ПВТ е: подземни водни тела в алувиалните отложения на реките, с обща площ 350,27 км².

Фигура 13. Подземно водно тяло с код BG4G000000Q007

Източник: БДЗБР

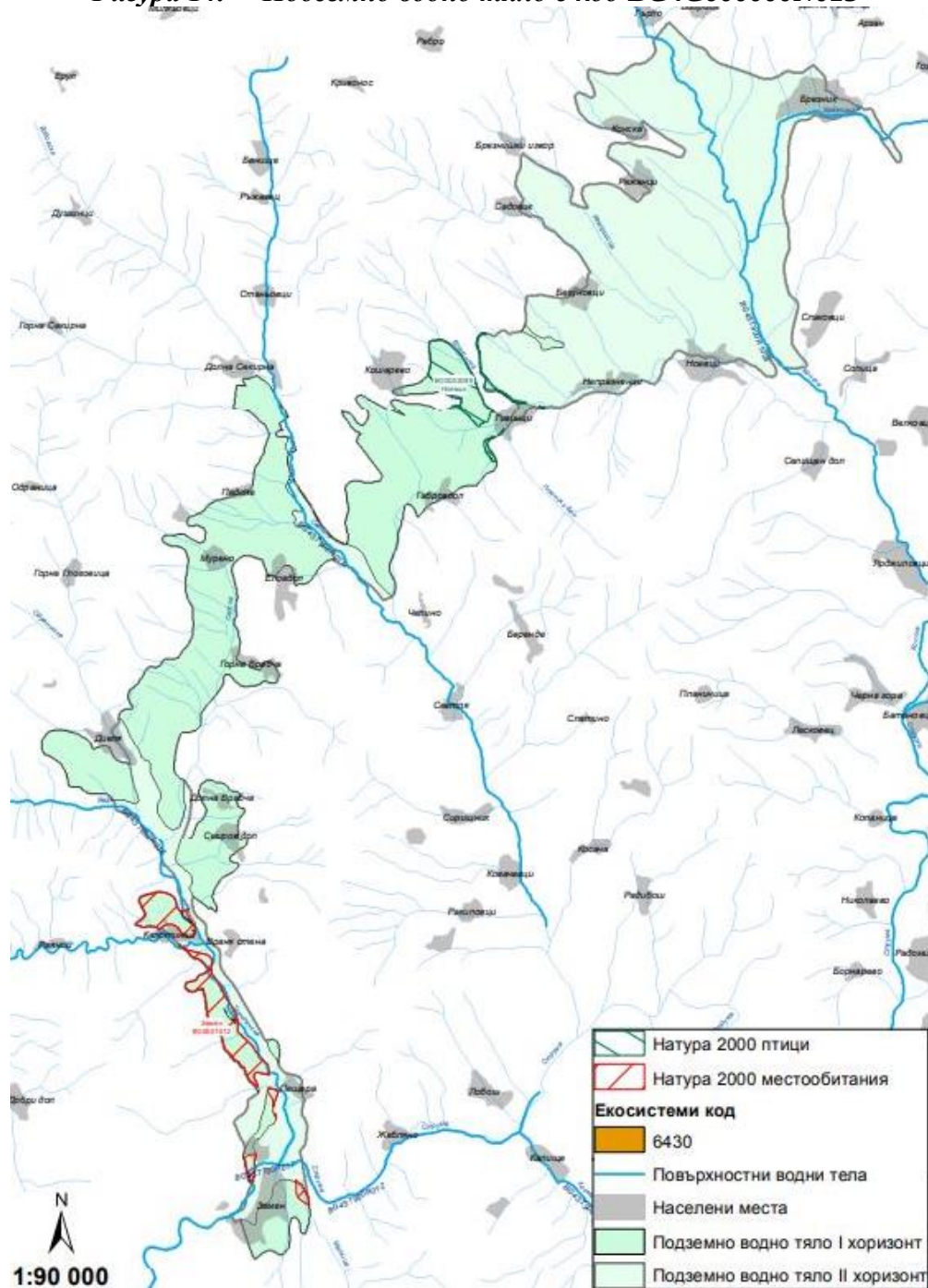

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Подземно водно тяло с код **BG4G000000N015** – Неоген Брезник-Земен. Типа на ПВТ е: водни тела в грабеновидни депресии, с обща площ 104,73 км².

Фигура 14. Подземно водно тяло с код BG4G000000N015

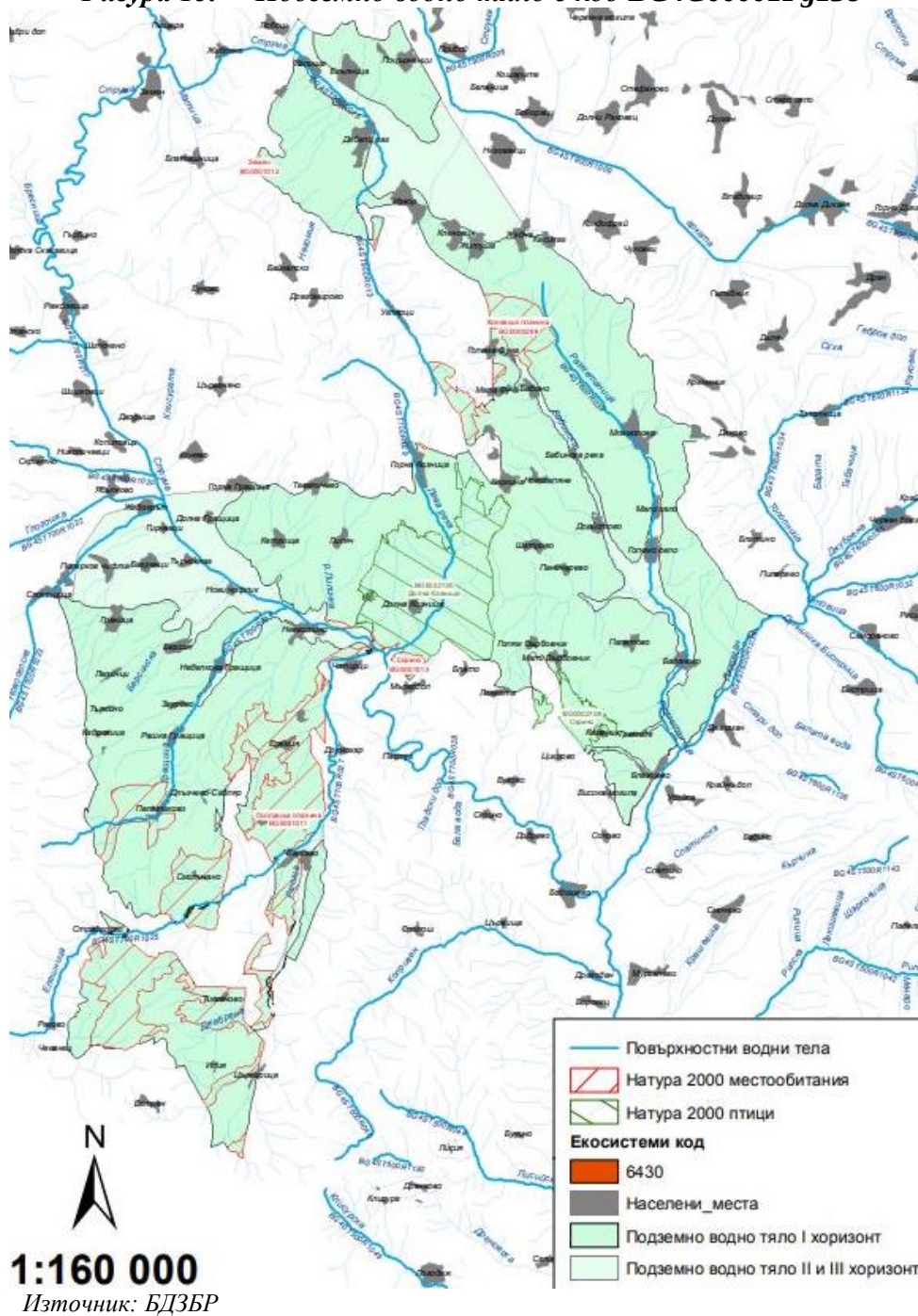

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Подземно водно тяло с код **BG4G00001Pg138** – Порови води в палеогенски седиментен комплекс на Бобовдолска и Кюстендилска котловина. Типа на ПВТ е: водни тела с пукнатинни води, с обща площ 595,18 км².

Фигура 15. Подземно водно тяло с код BG4G00001Pg138

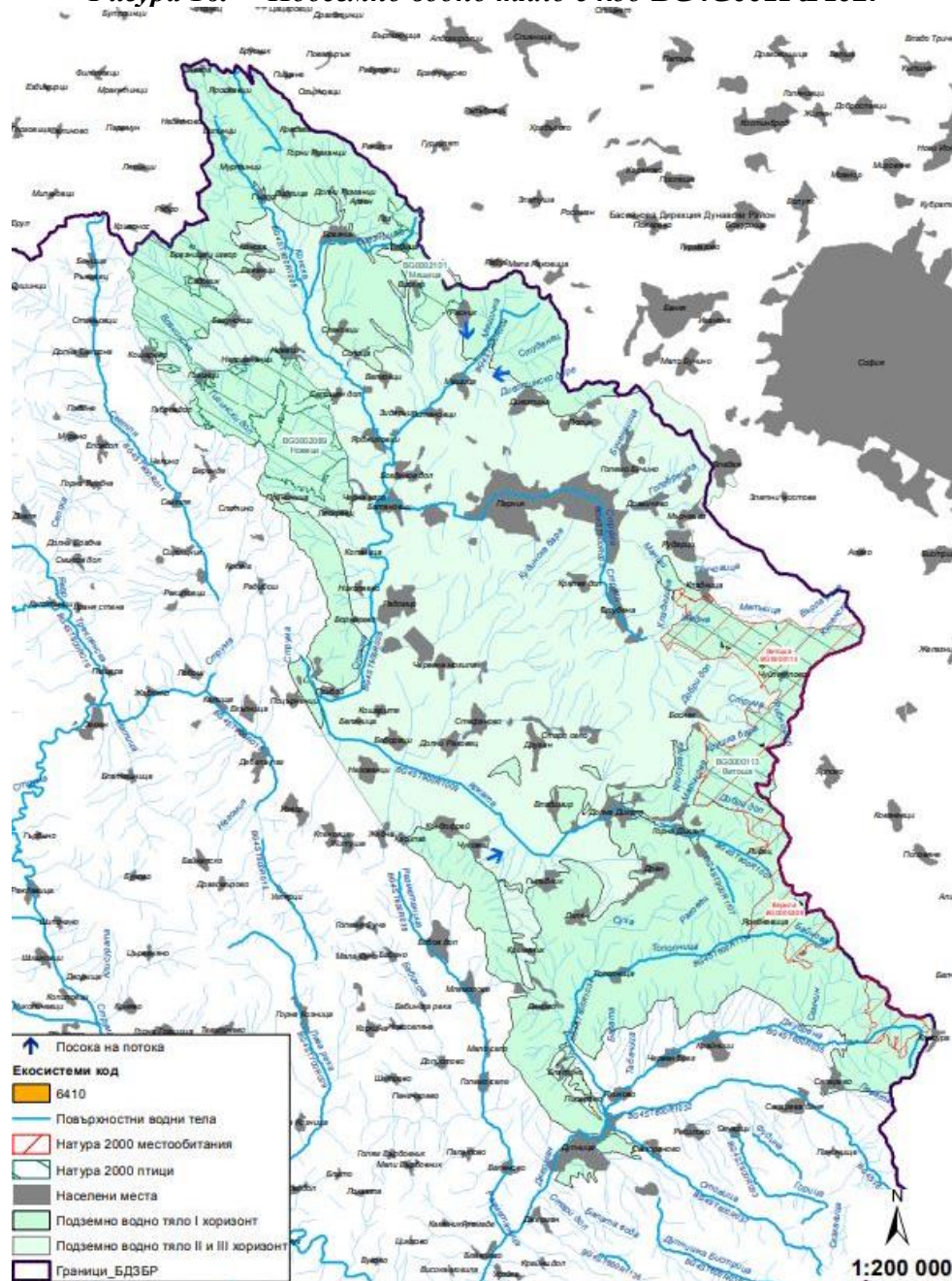

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Подземно водно тяло с код **BG4G001PtPz027** – Пукнатинни води във Верила-Витошки блок. Типа на ПВТ е: водни тела с пукнатинни води, с обща площ 1 282,31 км².

Фигура 16. Подземно водно тяло с код BG4G001PtPz027

Източник: БДЗБР

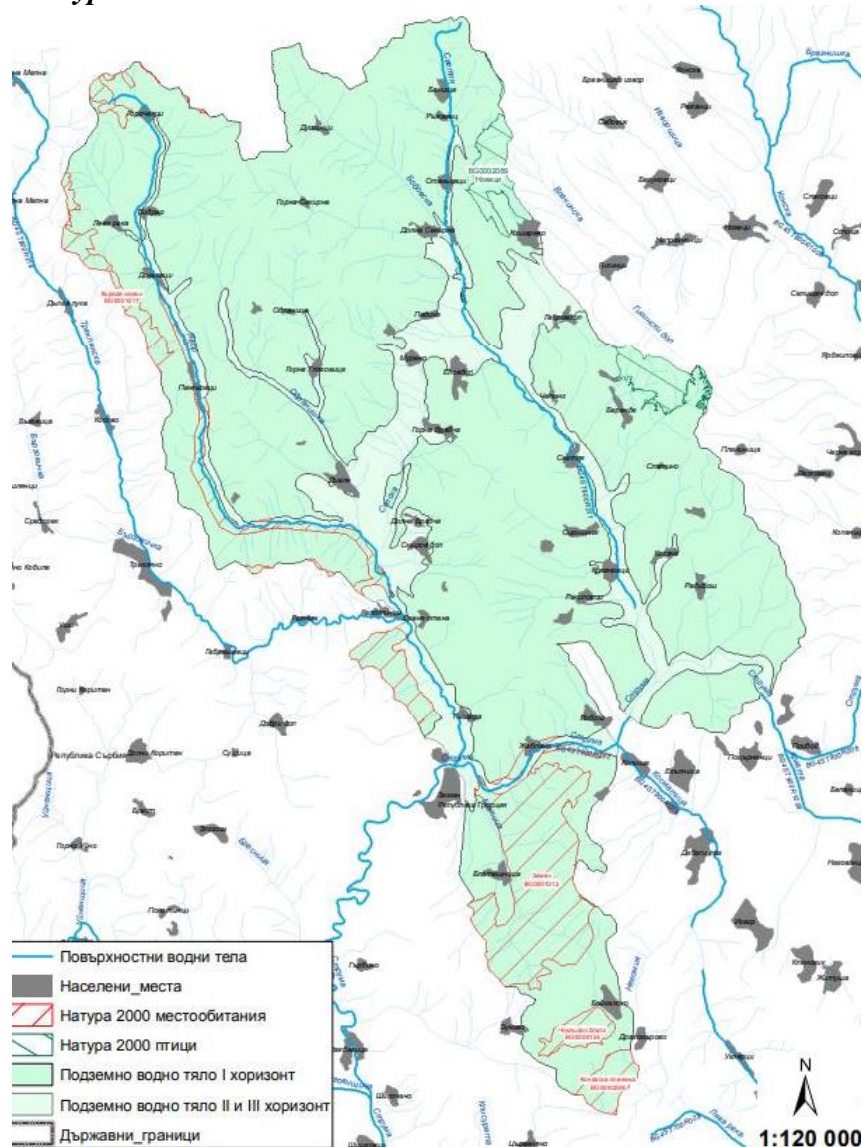

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Подземно водно тяло с код **BG4G001T2T3029** – Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн. Типа на ПВТ е: Водни тела в райони с карстови басейни разположени в територии с разпространение на пукнатинни колектори, с обща площ 530,68 км².

Фигура 17. Подземно водно тяло с код BG4G001T2T3029

Източник: БДЗБР

В следващата таблица е направена оценка на химичното и количествено състояние на подземните водни тела, които се намират на територията на община Ковачевци.

Подземните водни тела са в добро химично и добро количествено състояние.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 11. Химично състояние на подземните водни тела

Код	Наименование	Химично състояние	Количествено състояние	Риск
BG4G000000Q007	Кватернер Радомир-Брезник	добро	добро	да - количество; химия
BG4G000000N015	Неоген Брезник-Земен	добро	добро	да- химия
BG4G00001Pg138	Порови води в палеогенски седиментен комплекс на Бобовдолска и Кюстендилска котловина	добро	добро	не
BG4G001PtPz027	Пукнатинни води във Верила-Витошки блок	добро	добро	не
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	добро	добро	не

Източник: БДЗБР

Пунктове за мониторинг на подземни води

БДЗБР осъществява мониторинг на подземните води в община Ковачевци.

Таблица 12. Пунктове за мониторинг на подземни води

Код	Име	ЕУ код	Населено място
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001PTPZMP547	с. Лобош
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001T2T3MP557	с. Лобош

Източник: БДЗБР

Таблица 13. Пунктове за собствен мониторинг на подземни води

Код	Име	Вид на съоръжението	Цел на водоползване	Населено място
BG4G000000Q007	Порови води в кватернер Радомир-Брезник	СК Сирищник: регистр.№192/06.08.2004	ПБВ	с. Сирищник/ с. Косача
BG4G000000Q007	Порови води в кватернер Радомир-Брезник	ТК Тайница: регистр.№739/11.12.2008	ПБВ	с. Лобош
BG4G000000Q007	Порови води в кватернер Радомир-Брезник	ТК Църковниче: регистр.№740/11.12.2008	ПБВ	с. Лобош
BG4G000000Q007	Порови води в кватернер Радомир-Брезник	ШК Ковачевци: регистр.№759/22.04.2009	ПБВ	с. Ковачевци
BG4G000000Q007	Порови води в кватернер Радомир-Брезник	ШК МФВС: регистр.889/29.03.2013	ПБВ	с. Лобош

Източник: БДЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 14. Пунктове за мониторинг на подземни води, провеждан от БДЗБР

Код	Име	EU код	Име	Населено място
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001PTR ZMP547	Лобош, ШК „Министерство на физическото възпитание и спорта“	с. Лобош
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001T2T 3MP557	ТК Тайница/ „ВиК“ ООД- гр.Перник	с. Лобош

Източник: БДЗБР

От проведения регулярен мониторинг на подземните води, в следващата таблица са описани само установените превишения.

Таблица 15. Регулярен мониторинг на подземни води

Код на водно тяло	Име на водно тяло	Код на пункт	Година	Установено отклонение
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001PtPzMP 547	2018 г.	α -активност_Bq/l_ 1,17/0,5
BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	BG4G001T2T3M P557	2020 г.	желяз_μg/l_ 300/200

Източник: БДЗБР

Не са установени превишения в резултатите от проведения собствен мониторинг на подземните води на територията на община Ковачевци.

1.3.3. Зони за защита на водите

Зоните за защита на водите са регламентирани в чл. 119а, ал. 1, т. 1 – 5 от Закона за водите и се определят и актуализират на всеки шест години с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ).

Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода.

Зони за защита на водите, съгласно чл.119 а, ал.1, т.1 от ЗВ

Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

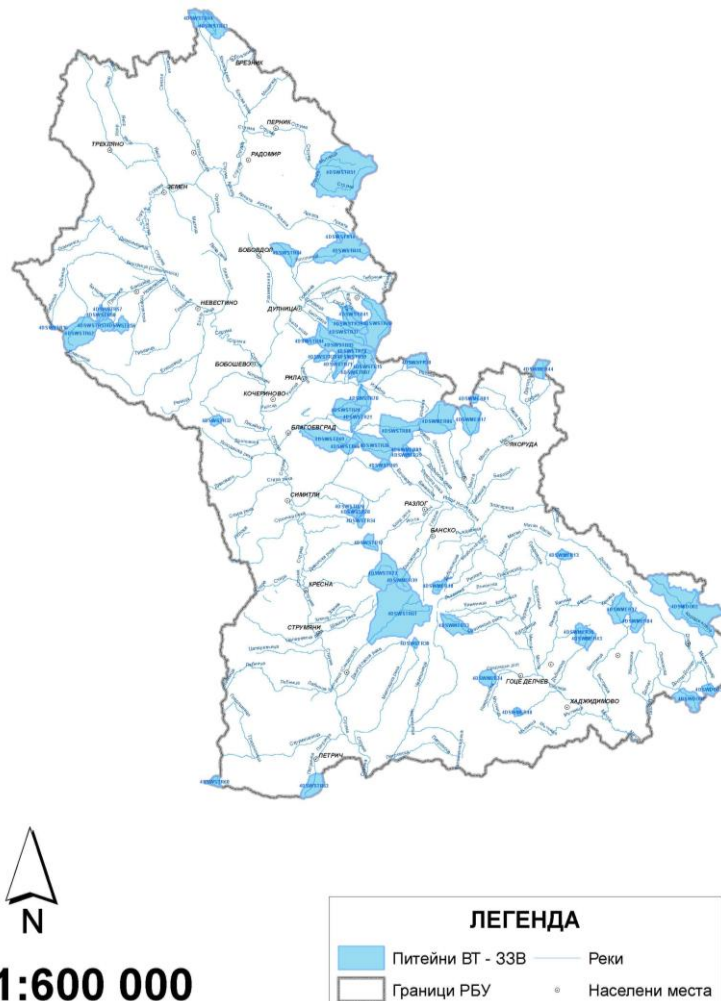
На територията на община Ковачевци няма повърхностни водни тела, обявени за зона за защита на питейните води от повърхностни водни тела, съгласно чл 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 18. Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Източник: ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г.

Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване. За зоните за защита на питейните води екологичната цел е: „намаляване на необходимостта от пречистване на водите преди тяхното използване и осигуряване на проектното количество във водовземните съоръжения.“

В ПУРБ 2016-2021 за зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване са заложили следните мерки за опазване: прилагане на правилата за добра

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

зеделска практика за водни тела, определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно водоснабдяване в райони в които е установен риск от замърсяване с нитрати.

Таблица 16. Регистър на зоните за защита на подземни води в община Ковачевци

Код на зона	Код на подземно водно тяло	Име на подземно водно тяло	Обща площ (км ²)
BG4DGW000000Q007	BG4G000000Q007	Кватернер - Радомир-Брезник	350,27
BG4DGW001T2T3029	BG4G001T2T3029	Пукнатинно-карстови води в Еловдолски карстов басейн	530,68

Източник: ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г.

Фигура 19. Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Източник: ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Санитарно-охранителни зони (СОЗ)

Учредените санитарно-охранителни зони на територията на община Ковачевци от БД „Западнобеломорски район“ за водоизточници за питейно и битово водоснабдяване от повърхностни и подземни водни тела на територията на БДЗБР-Благоевград са представени по-надолу в текста.

Санитарно-охранителна зона – пояс I

Пояс I е имот № 023048 по картата на възстановената собственост на землището на с. Лобош, ЕКАТТЕ 43918. Представлява неправилен многоъгълник с площ $F=1,100$ дка.

В пояс I на санитарно охранителната зона се забранява:

- Достъпа на лица, с изключение на тези, свързани с експлоатацията на водовземните съоръжения и на охранителната зона, както и на представителите на контролни органи;
- Всички дейности, с изключение на тези, свързани с добива на вода за питейно-битово водоснабдяване, експлоатацията на охранителната зона.

Санитарно-охранителна зона – пояс II

Пояс II се намира в землището на с. Лобош, ЕКАТТЕ 43918. Представлява конфигуриран от математически модел неправилен многоъгълник с площ $F=38,188$ дка.

В пояс II на санитарно-охранителната зона се забранява:

- Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества в подземните води;
- Дейности, които водят до непряко отвеждане на опасни вещества, в т.ч.: на земната повърхност; между земната повърхност и водното ниво;
- Дейности, които водят до непряко отвеждане на вредни вещества, в т.ч. между земната повърхност и водното ниво;
- Преработка и съхраняване на радиоактивни вещества и отпадъци;
- Добив на подземни богатства, в т.ч. инертни и строителни материали под водното ниво;
- Торене при съдържание на нитрати в подземните води над 35 mg/l ;
- Използване на препарати за растителна защита, в т.ч. и разкъсването им с въздухоплавателни средства;
- Напояване с води, съдържащи опасни и вредни вещества.

В пояс II на санитарно-охранителната зона се ограничава:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Дейности, които водят до непряко отвеждане на вредни вещества, в т.ч. на земната повърхност;
- Добив на подземни богатства, в т.ч. инертни и строителни материали между земната повърхност и водното ниво;
- Торене при съдържание на нитрати в подземните води до 35 mg/l;
- Напояване с подземни води от същия подземен воден обект;
- Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерногеоложки проучвателни съоръжения, в т.ч. и водоземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект.

Санитарно-охранителна зона – пояс III

Пояс III се намира в землището на с. Лобош, ЕКАТТЕ 43918. Представява конфигуриран от математически модел неправилен многоъгълник с площ $F=15,456$ дка.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се забранява:

- Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества, в подземните води;
- Преработка и съхраняване на радиоактивни вещества и отпадъци.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се ограничава:

- Дейности, които водят до непряко отвеждане на опасни вещества, в т.ч.: на земната повърхност; между земната повърхност и водното ниво;
- Дейности, които водят до непряко отвеждане на вредни вещества, в т.ч. между земната повърхност и водното ниво;
- Добив на подземни богатства, в т.ч. инертни и строителни материали под водното ниво;
- Торене при съдържание на нитрати в подземните води над 35 mg/l;
- Използване на препарати за растителна защита, в т.ч. и разпръскването им с въздухоплавателни средства;
- Напояване с води, съдържание опасни вредни вещества.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се ограничава при доказана необходимост:

- Дейности, които водят до непряко отвеждане на вредни вещества, в т.ч. на земната повърхност;
- Добив на подземни богатства, в т.ч. инертни и строителни материали между земната повърхност и водното тяло;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Напояване с подземни води в същия подземен воден обект;
- Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерногеоложки проучвателни съоръжения, в т.ч. и водовземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект.

Таблица 17. Санитарно-охранителни зони

Заповед №	Води	Водохвощане	Име ВС	Населено място
СОЗ-С-192/16.12.2011	Подземни	Тръбен кладенец	Църковниче	с. Лобош
СОЗ-С-192/16.12.2011	Подземни		Църковниче	
СОЗ-С-192/16.12.2011	Подземни		Църковниче	

Източник: БДЗБР

Зони за отдих, водни спортове и/или за къпане

На територията на община Ковачевци няма обявени зони за отдих и водни спортове.

Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми

На територията на община Ковачевци няма определени зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

Уязвими зони

Община Ковачевци не попада в уязвима зона, съгласно Заповед №РД – 146/25.02.2015 г. на Министъра на ОСВ за определяне на водите, които са замърсени с нитрати от земеделски източници и уязвими зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници.

„Уязвими зони“ са области с определена почвено-геоморфоложка характеристика в близост до водни обекти, при които земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати. Те обхващат почти всички земи от низинния, равнинно-хълмистия и нископланинския пояс и в сравнение с другите европейски държави заемат значителна част от територията на страната.

На територията на община Ковачевци няма определени уязвими зони.

Чувствителни зони

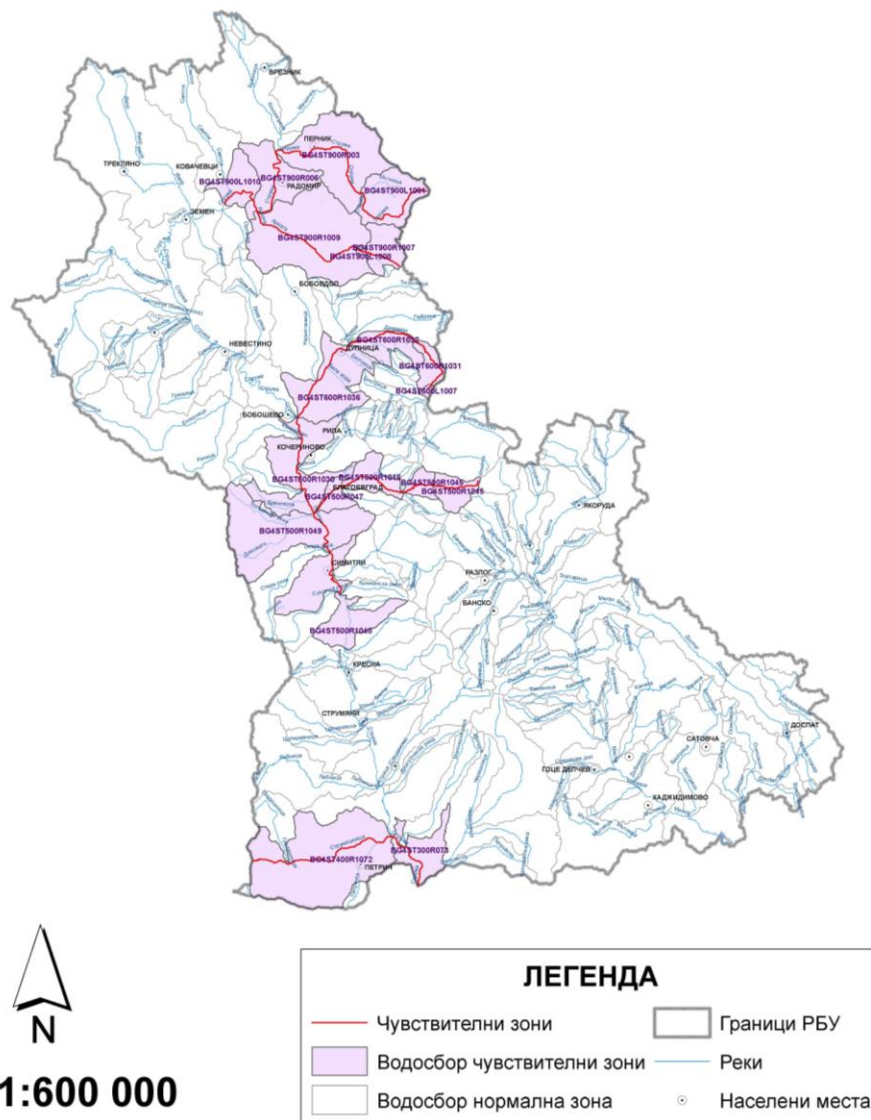
На територията на община Ковачевци има определена една чувствителна зона, съгласно Заповед №РД – 970/28.07.2003 г. на Министъра на околната среда и водите: язовир Пчелина с код на водното тяло **BG4ST900L1010**.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 20. Чувствителни зони

Източник: ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г.

Защитени територии и зони, обявени за опазване на водозависими местообитания и биологични видове

Съгласно Решенията на Министерски съвет, с които са приети списъците на защитените зони от мрежата „Натура 2000“, окончателните граници на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна се определят със заповедите за обявяването им, след съобразяването им с актуалните имотни граници от Картата на възстановената собственост/Кадастралните карти.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Защитените зони, които попадат на територията на община Ковачевци, са описани в следващата таблица.

Фигура 21. Защитени зони на територията на община Ковачевци

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0002089	„Ноевци“	Защитена зона за опазване на дивите птици
BG0001012	„Земен“	Защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна

Източник: Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000

1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал

На територията на община Ковачевци има едно находище на термални води, което според класификацията се определя като ниско потенциален източник на геотермална вода. Изворът се намира в землището на с. Косача, температурата е 20,5°C на дълбочина 300 м и с топлинен поток 50 mW/m².

1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Състоянието на водните тела се определя в зависимост от следните категории значими натоварвания:

- Значими точкови източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими водовземания от повърхностните води;
- Други въздействия върху повърхностните води - морфологични изменения и регулиране на оттока.

Точкови източници: към първата група принадлежат тези обекти, заустващи отпадъчни води директно в повърхностни водни обекти.

Дифузни източници на замърсяване: населени места, без изградена канализационна система и интензивно земеделие.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Морфологични изменения: водят до проблеми, възникнали в резултат на водочерпения за питайно-битови, промишлени, селскостопански, хидроенергийни и др. цели.

Регулиране на оттока: тези проблеми възникват в следствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (МВЕЦ).

Въздействия, свързани с хидроморфологични промени, значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради. Прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

Основен замърсител на водни обекти на територията на община Ковачевци са канализационните системи на населените места, липсата на цялостна изградена канализационна мрежа. Липсата на канализационни мрежи води до отвеждане на отпадъчните води в земните пластове или заустване в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки. В много от селищата отпадъчните води се отвеждат и в попивни ями.

1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

В границите на община Ковачевци няма предприятия или съоръжения с рисков потенциал по отношение на водите. Битовите отпадъчни води, формирани на територията на общината се заустват във водоупътни изгребни ями. От населените места на общината, единствено в с. Ковачевци е изградена частично смесена канализация с дължина на мрежата около 7 000 м. Съществуващата канализация е изпълнена от тръби от ф200 до ф500. Тя е за битово-фекални води, но на места в нея са заустени и дъждовни води. Канализационната мрежа е амортизирана, не обхваща всички квартали на селото, а отделни клонове минават през частни имоти. Канализационната мрежа се използва от 75-80% от населението на Ковачевци и не работи добре.

В някои от останалите населени места на община Ковачевци има частично изградена улична канализация по стопански начин, която е с неизяснен статут. Същата не се стопанисва от експлоатационното предприятие „ВиК“ ООД гр. Перник, а от кметовете и кметските наместници по населени места. Отводняването на съществуващите сгради в населените места се осъществява посредством съществуващи водоупътни изгребни ями.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Липсата на изградена канализационна мрежа на по-голяма част от територия на общината влошава екологичната обстановка.

Релефът на община Ковачевци е планински и полупланински. Селата се състоят от отделни махали и това усложнява изграждането на пречиствателни съоръжения. Едно от главните мероприятия по опазване на околната среда е изграждане на нови пречиствателни станции за отпадните води в с. Ковачевци и в селата, където е възможно.

1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

Пречиствателната станция, която функционира на територията на общината за отпадни води е пусната в експлоатация през 1982 година. Проектирането на пречиствателната станция е предвиждало положителен прираст на населението, поради което е значително преоразмерена. Проектирана е за обслужване на население 2 000 души, за обслужване на селата Ковачевци и Сирищник. Проектирана е със следните параметри: $Q_{ср.ден.} = 1210 \text{ м}^3/\text{ден}$ и $Q_{макс.час} = 50,4 \text{ м}^3/\text{час}$.

Технологичната схема на пречистване е механично пречистване, биологично пречистване, обеззаразяване на водата и третиране на утайките. В момента станцията не е в добро техническо състояние. Довеждащият канал е прекъснат малко преди помпената шахта. Саваците са изпочупени, като по-едрият метални части са разграбени. Грубата решетка липсва, пясъкозадържателят е полуразрушен, а площадката за събиране и отцеждане на пясък е изцяло разрушена. Помпената шахта, биобасейнът с ниско натоварване, вторичният утайтел, контактният резервоар за обеззаразяване на пречистената вода, утайко-уплътнителят, изсушителните полета и обслужващите сгради се нуждаят от рехабилитация и цялостен ремонт. Но обслужването на тези съоръжения ще има доста по-големи експлоатационни и амортизационни разходи в сравнение с новопроектирано такова.

1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики

В общината, която се състои от център Ковачевци и девет села, в селата Егълница, Лобош и Светля има изградена водоснабдителна система, включително до всички махали. В останалите села има изградени улични водопроводни мрежи, но голям брой махали не са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата е от съществуващи подземни водоизточници (каптажи и шахтови кладенци) които са разпределени твърде неравномерно на територията на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Изключение прави село Слатино, за което няма изградени водоснабдителна мрежа и съоръжения. Водоснабдяването се осъществява от собствени водоизточници, намиращи се в имотите на живущите в тях.

Стопанисването и поддръжката на водоснабдителна система в община Ковачевци се осъществява от „ВиК“ ООД гр. Перник, като изключение правят селата Сирищник и Чепино.

Водоизточниците и резервоарите за населените места са:

- с. Чепино – водохващане „Манастира“, НР №1. Наличният източник на вода може да задоволи нуждите на населението, ако се изгради по голям резервоар. Водоизточникът има дебит, но водата изтича свободно в дерето. Голяма е отдалечеността на водоизточника от населеното място. Теренът е стръмен планински, селото е разпръснато. Махалите в селото „Галярци“ се захранват с вода от водохващане в „Селото“. Водохващането „Манастира“ е без напорен резервоар. Водата се акумулира в довеждащия водопровод и се подава на населението. През летните месеци се наблюдава криза за вода. За да се отстрани проблема е необходимо да се постави водосъдържател, който да генерира водни количества необходими за населението. Водохващане „Селото“ има изграден напорен резервоар, който акумулира водни количества, но тук водохващането е от карстов извор и количеството вода зависи от сезоните. През летните месеци има криза за вода и се минава на режим;
- с. Светля – водохващане „Извора“, каптаж „Горна бахча 1“, каптаж „Горна бахча 2“, НР № 2 „Извора“ с $V=70 \text{ м}^3$, НР №3 „Горна бахча“ с $V=60 \text{ м}^3$. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място, има необходимост от рехабилитация на мрежата и резервоарите;
- с. Сирищник – 3 броя каптажи, събирателен резервоар, НР №4 „Вранкино“ с $V=150 \text{ м}^3$, НР № 5 с $V=100 \text{ м}^3$. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място;
- с. Ковачевци – 1 брой шахтов кладенец, НР №6 „Китка“ с $V=400 \text{ м}^3$. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място;
- с. Ракиловци – се подава вода от водопроводната мрежа на с. Ковачевци, чрез резервоар №6 „Китка“. Наличният източник задоволява потребностите на населеното място – необходимост от по-голям резервоар. Водоснабдяването обхваща само централната част на селото, пресеченият планински терен и голямата отдалеченост на махалите, създават предпоставки за тяхното обслужване от собствени водоизточници. Централната част на селото се водоснабдява с

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

количества от водоизточника на с. Ковачевци, поради факта че водоизточникът на с. Ракиловци се намира на около 12-13 км от селото и е компрометиран по дължина на съоръжението. Местоположението на водохващането е в планината в трудно достъпна територия. Разходите за възстановяването му или изграждане на ново трасе не могат да се съпоставят с броя на жителите и ползвателите на вода в населеното място;

- с. Косача – 1 брой тръбен кладенец, черпателен резервоар с ПС, НР № 8 „Трещеница“ с $V=180 \text{ м}^3$ и НР №9 „Махала Стойкови“ с $V=280 \text{ м}^3$. Наличните източници не задоволяват потребностите на населеното място. Планинският терен и разположението на населеното място с много на брой, но малки махали, затрудняват обслужването на всички жители с вода за питейни нужди. Към настоящия момент голяма част от водоснабдяването за с. Косача се осъществява от водоизточника към Разрешително № 400168/06.08.2004 г. за сондажен кладенец с дълбочина 18 м, с изградена около сондажа бетонова шахта 2 x 2 м, средногодишен дебит $Q_{\text{ср.год}} = 1.5 \text{ л/сек}$, намиращ се в землище с. Сирищник;
- с. Лобош – тръбен кладенец - стопански двор, НР № 10 „Лозище“ с $V=120 \text{ м}^3$. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място – необходимост от по-голям резервоар;
- с. Калище – тръбен кладенец „Църковниче“, НР № 11 „Ридо“ с $V=180 \text{ м}^3$ местоположението е в с. Лобош – за тръбния кладенец под яз. Пчелина, напорният резервоар е от другата страна на пътя над кладенеца в посока запад в близост до с. Лобош;
- с. Егълница – каптаж, тръбен кладенец, помпена станция „Лаката“. НР № 12 „Араклийска“ с $V=180 \text{ м}^3$, НР №13 „Беловска махала“ с $V=100 \text{ м}^3$. Наличните източници не задоволяват потребностите на населеното място. Планинският терен и разположението на населеното място с много на брой махали, затрудняват обслужването на всички жители с вода за питейни нужди. В село Егълница преди години водоснабдяването е било включено към водопровод, който идва от с. Дебели лаг, община Радомир, и се включва към напорния резервоар на с. Егълница. Напорният резервоар и водопроводната мрежа имат много загуби и се нуждаят от рехабилитация. Над селото има парк, пред който се събират и извират водни количества, които не са проучвани или поне няма данни от проучване.

Само за 4 от водоизточниците, от които се водоснабдяват населените места на територията на община Ковачевци, има актуални разрешителни за водоползване, издадени от Министерство на околната среда и водите - Басейнова дирекция на Западнобеломорски район:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

- Разрешително № 400168/06.08.2004 г. за сондажен кладенец с дълбочина 18 м, с изградена около сондажа бетонова шахта 2 x 2 м, средногодишен дебит $Q_{ср.год.}=1,5$ л/сек, намиращ се в землище с. Сирищник за питейно-битово водоснабдяване с. Косача. Краен срок на действие на разрешителното е 06.08.2029 г.;
- Разрешително №41510250/11.12.2008 г. за тръбен кладенец „Църковниче“ с дълбочина 9 м, с потопяема помпа, спусната на дълбочина 7 м, среднодневен дебит $Q_{ср.дн.}=1,0$ л/сек, намиращ се в землище с. Лобош за питейно-битово водоснабдяване с. Лобош. Краен срок на действие на разрешителното е 11.12.2033 г.;
- Разрешително № 41510249/11.12.2008 г. за тръбен кладенец „Тайница“ с дълбочина 265 м, с потопяема помпа, спусната на дълбочина 36 м, среднодневен дебит $Q_{ср.дн.}=1,0$ л/сек, намиращ се в землище с. Лобош за питейно-битово водоснабдяване с. Лобош. Краен срок на действие на разрешителното е 11.12.2033 г.;
- Разрешително №41510261/22.04.2009 г. за шахтов кладенец с дълбочина 10 м, с центробежна помпа, спусната на дълбочина 9 м, среднодневен дебит $Q_{ср.дн.}=0,777$ л/сек, намиращ се в землище с. Ковачевци за питейно-битово водоснабдяване с. Ковачевци. Краен срок на действие на разрешителното е 22.04.2034 г.

Довеждащите водопроводи от съществуващите водоизточници до резервоарите и от резервоарите до улична мрежа са изградени главно от азбесто-циментови и стоманени тръби, с изтекъл срок на годност. По-голямата част от тях са в недобро експлоатационно състояние, често аварират, което води до загуби на вода и увеличени експлоатационни разходи.

Таблица 18. Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Ковачевци

Съоръжение	Титуляр	Код на ВТ	Име на ВТ	Предназначение	Режим
ТК-1	Учебен център	BG4G00000 0Q007	Кватернер Радомир-Брезник	Национален детски екологичен комплекс	целогодиш но
ТК Църковниче	Ковачевци96 ЕООД	BG4G00000 0Q007	Кватернер Радомир-Брезник	водоснабдяване на с. Лобош	9 ч. 40 мин./ден
СК	Община Ковачевци	BG4G00000 0Q007	Кватернер Радомир-Брезник	с. Косача	20 ч.
ТК Тайница	Ковачевци96 ЕООД	BG4G001T 2T3029	Пукнатинно- карстовиводи в Еловдолски карстов басейн	водоснабдяване на с. Лобош	2,5 ч/ден
ШК	Ковачевци96	BG4G00000 0Q007	Кватернер Радомир-Брезник	с. Ковачевци	1 ч. на денонощие

Източник: БДЗБР

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.4. ОТПАДЪЦИ

Към момента се разработва и Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. ПУО е неразделна част от ПООС на общината.

Всички мерки, заложиени по фактора, са съгласно Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци за периода 2021-2028 г., представена в приложение към настоящия документ.

1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени

Битови отпадъци

Количество генерирани битови отпадъци в община Ковачевци

На територията на община Ковачевци, се наблюдава намаляване на общото количество на образуване отпадъци до 2016 г., през следващите две години количествата се задържат относително постоянни. През 2019 г. и 2020 г. има малко покачване на количествата отпадъци. За периода 2014-2020 г. от 535 т. през 2014 г. отпадъците намаляват на 462,08 т. през 2020 г.

Таблица 19. Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)	Депониран битов отпадък (тон)
2014	535	535
2015	405	405
2016	393,56	315,34
2017	396,9	294,1
2018	394,68	300,54
2019	450,44	338,16
2020	462,08	353,84

Източник: Община Ковачевци

В община Ковачевци няма населено място с население над 5 000 жители или курортно населено място. Поради това обстоятелство община Ковачевци не е задължена да въведе система за разделно събиране на отпадъци по чл.19, ал.3, т.6 и отпадъци от опаковки (чл. 33, ал. 1 от ЗУО). Общината няма сключени договори по чл. 26, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки (ДВ, бр.85/2012г.), не е въведена и система за разделно събиране на битови отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 20. Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Ковачевци за периода 2017-2020 г. (тон)

Вид на опаковката/Година	2017	2018	2019	2020
150101 Хартия и картон	23,81	43,41	54,05	55,45
150102 Пластмаса	39,69	39,47	31,53	32,35
150104 Метал	7,94	15,79	18,02	18,48
150107 Стъкло	19,85	35,52	18,02	18,48

Източник: Община Ковачевци

Състав на генерираните битови отпадъци в община Ковачевци

Таблица 21. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год	т/год	т/год	%
Органични (биоразградими)	Хранителни	8,03%	31,86	0	31,86	8,03%
	Хартия и картон	11,83%	46,96	0	46,96	11,83%
	Пластмаса	7,41%	29,43	0	29,43	7,41%
	Текстил	0,87%	3,46	0	3,46	0,87%
	Гума	0,00%	0	0	0	0,00%
	Кожа	0,00%	0	0	0	0,00%
	Градински	6,04%	23,99	0	23,99	6,04%
Неорганични	Дървесни	0,00%	0	0	0	0,00%
	Стъкло	3,62%	14,38	0	14,38	3,62%
	Метали	3,91%	15,52	0	15,52	3,91%
	Инертни - едри	0,66%	2,62	0	2,62	0,66%
Опасни	Опасни	0,34%	1,35	0	1,35	0,34%
Други	Други - неопределими	0,94%	3,74	0	3,74	0,94%
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	56,34%	223,6	0	223,6	56,34%
Общо:		100%	396,9	0	396,9	100

Източник: Обобщен финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Изпълнител: „ЕКО-Морфология България“ ДЗЗД, Възложител: ПУДООС, 2019 г.

Опасни отпадъци

Поради липса на данни за генерираните опасни отпадъци за територията на община Ковачевци не могат да бъдат направени коректни изводи.

Строителни отпадъци

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Ковачевци. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

На територията на община Ковачевци няма изградена площадка за събиране, предварително третиране и рециклиране на строителни отпадъци.

Производствени отпадъци

За територията на община Ковачевци ИАОС не разполага с данни за образуваните производствени отпадъци за периода 2014-2020 г.

Утайки от пречистване на отпадъчните води

Пречиствателната станция за отпадни води е пусната в експлоатация през 1982 г. Проектирането на пречиствателната станция е предвиждало положителен прираст на населението, поради което е значително преоразмерена. Проектирана е за обслужване на население 2 000 души, за обслужване на селата Ковачевци и Сирищник.

Изводи:

- Общото количество на образуваните битови отпадъци няма ясно изразена тенденция. Наблюдава се намаляване на количествата до 2016 г., последвано от постепенно покачване. Отпадъците през 2020 г. са с 13,6% по-малко спрямо 2014 г.;
- През 2016 г. са обзарувани 230 кг/ж/година, а през 2020 г. – 309 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година);
- В сравнителен план община Ковачевци е почти до средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население до 3 000 - жители – 256 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци. През 2020 г. 76,6% от битовите отпадъци се депонират;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Ковачевци е 100%.

1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения

Системата за организирано сметосъбиране на територията на община Ковачевци обхваща всички десет населени места. Със заповед на кмета на общината са определени границите на районите на сметосъбиране и сметоизвозване, както и честотата им. Услугите, които се поддържат, са: събиране и транспортиране на битовите отпадъци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

третиране на битовите отпадъци в депо; поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци, както и всички дейности, свързани с поддържане чистотата на общината, вкл. метене, озеленяване, измиване на териториите за обществено ползване, до края на април 2020 г. се организират и изпълняват от ОП „БКС и ОИ“. Считано от 01.05.2020 г. към Община Ковачевци е създадено бюджетно звено „Чистота“, което отговаря за дейностите по събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до Регионално депо за неопасни отпадъци-Перник.

През 2015 г. е изградено и въведено в експлоатация Регионално депо за неопасни отпадъци, което включва:

- Клетка 1 с капацитет – 13 265 м²;
- Клетка 2 с капацитет – 24 860 м²;
- Клетка 3 с капацитет – 14 480 м²;
- Клетка 4 с капацитет – 14 005 м²;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация;
- Работилница с автомивка и гаражи;
- Контролно-пропускателен пункт;
- Административно-битова сграда;
- Сграда за временно съхраняване на опасни отпадъци. По време на експлоатацията на клетката е прието височината на един работен хоризонт да бъде $h = 2,00 \text{ m}$.

Клетка 1 се състои от следните основни елементи и системи:

- Дренажна тръба под дъното и изолацията на Клетката;
- Долен изолационен екран по дъното на депото, за предотвратяване изтичането на инфилтрат от депото;
- Почвен подравняващ пласт и слой от глина с дебелина 0,50 cm и коефициент на пропускливост $k \leq 1,0 \times 10^{-9} \text{ м/сек.}$;
- Геомембрана - високоплътен полиетилен (HDPE) с дебелина 2 mm.;
- Геотекстил – използван за механична защита на геомембраната;
- Дренажен слой баластра 0,50 m;
- Система за управление на инфилтрата;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Система за улавяне и отвеждане на повърхностните атмосферни води, за да се предотврати навлизането им в тялото на депото (охранителни канавки за атмосферни води);
- Транспортното обслужване на Стопанския двор и Клетка 1 се извършва по вътрешно площадков път и експлоатационен път.

Сепариращата инсталация има за цел осъществяване на предварително третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране чрез рециклиране и/или оползотворяване. Третирането на смесени отпадъци се извършва в инсталация за сепариране, където органичните и смесените рециклируеми фракции от отпадъци се сепарират, на първо място с механични методи и след това на ръка. Органичната фракция се насочва към съоръжението за компостиране, докато рециклируемите фракции се балират и след това се предават на съответните оператори за по-нататъшна преработка и оползотворяване.

Таблица 22. Производствен капацитет на инсталацията

Инсталация	Капацитет, t/24h	Общ капацитет,t
Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Перник, Брезник, Земен, Ковачевци, Радомир и Трън	220	1 146 100
Инсталация за компостиране	15	-

Източник: Годишен доклад за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексно разрешително № 382 –НО/2009г.

Общината не отговаря на критерия за броя на населението (по-голямо от 10 000 жители в населено място) и не е задължена да осигури площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. (задължения на кмета по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО)

1.5. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

1.5.1. Видове почви в община Ковачевци

Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997) поставя територията на общината в Средиземноморска почвена област, Балканско-Средиземноморска почвена подобласт, Софийско-Крайщенска провинция.

По Атлас на почвите в България, 1998, районът попада в Южнобългарската ксеротермална зона, Среднобългарска подзона на канелените горски площи и смолниците.

Почвената покривка на ниските варовити планини в района е тънка, на места напълно ерозира, представена главно от излужени канелени горски почви и рендзини (хумусно-карбонатни) (Николов & Йорданова, 1997).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Комбинацията на континентален климат със средиземноморско влияние на варовита скална основа и нископланински релеф, е довела до формирането на рендзините - хумусно-карбонатни почви от клас Leptosols. При такива почви хумусният хоризонт е разположен над първично несвързани материали (АС profile). Тези почви са пясъчно глинести до тънко глинести, тъмносиви на цвят, недостатъчно влажни (сухи до свежи), което се дължи на бързото преминаване на водата към по-голяма дълбочина. Предразположени са към ерозия и това е голям проблем (Донов, 1993).

Долините на Западна България в повечето случаи представляват дъна на някогашни терциерни езера с езерна почва (иловица - лъжлив чернозем).

Долината на река Струма е заета от алувиални наслаги с различна дебелина. Алувиалните и алувиално-делувиалните почви имат високо плодородие и благоприятни водни и физически свойства.

Канелените горски почви са описани като почвен тип през 1947 г. Според класификацията на ФАО част от тези почви (без добре изразена диференциация, но с метаморфен хоризонт) спадат към камбисолите, а друга част (с добре изразена диференциация от лесивиране) - към лувисолите (лесивираните). Разпространени са по южните склонове на Стара планина и основните склонови ивици на останалите планини на юг от нея и свързаните с тях котловинни полета, вкл. хълмистите земи на Крайщето (до 800 м.н.в.). Формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат (силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др.) В района имат средномощен А-хоризонт (15-30 см) и се характеризират с мощен В-хоризонт, който е глинясъл и уплътнен. Среднозапасени са с хумус и общ азот и формират предимно среднобогати месторастения. Податливи са на ерозионни процеси.

Поделят се на типични, излужени и оподзолени канелени горски почви.

Типичните горски канелени почви имат ограничено разпространение в хълмистите и дълбоко разчленени райони. Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание (3-5%).

Излужените канелени почви са най-широко разпространеният почвен тип в България. Разпространени са в основните селскостопански райони. Характеризират се с мощност на почвения профил 75-120 см, мощност на хумусния хоризонт (до 35 см). По механичен състав са по-глинести от типичните канелени почви, но са с по-малко съдържание на хумус (2-3%).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

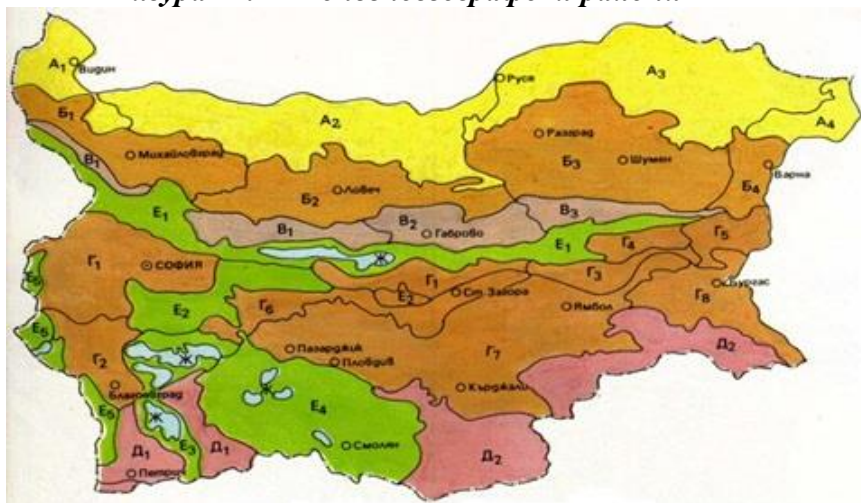

Кафявите горски почви имат ограничено разпространение върху терени с надморска височина от 900 м. до 1 350 м. Срещат се и трите подтипа - тъмни, светли и преходни, но първите два са редки. Трите подтипа се различават помежду си по съдържание на хранителни вещества и мощност, но за всичките са в сила общи закономерности - А-хоризонтът е сравнително маломощен и добре запасен с хумус и общ азот, а В-хоризонт е значително по-беден на хранителни вещества. По механичен състав са предимно глинесто-песъчливи.

Хумусно-карбонатните почви заемат малки площи. Характеризират се със средномощен А-хоризонт (10-25 см) и не винаги обособен В-хоризонт. Съдържанието на хранителни вещества е високо, но те са в неусвоима форма, което се дължи на блокиращото действие на калция. По механичен състав са песъчливо-глинести. Голяма част от районите, където са разпространени тези почви, са обезлесени и ерозионните процеси са в напреднала фаза.

Смолниците са с ограничено разпространение в Радомирска котловина. Съдържанието на хумус е 2,5–3,5%; имат тежък глинест механичен състав; обработват се трудно. При засушаване се напукват, а при влага набъбват.

Фигура 22. Почвеногеографски райони

КРАЙДУНАВСКА ПОДЗОНА НА ЧЕРНОЗЕМИТЕ	
A ₁	Северозападна Крайдунавска провинция
A ₂	Средна Крайдунавска провинция
A ₃	Лудогорско-Добруджанска провинция
A ₄	Добруджанско-Черноморска провинция
ДУНАВСКОРАВНИННА И ХЪЛМИСТОПРЕДБАЛКАНСКА ПОДЗОНА НА СИВИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ	
B ₁	Северозападна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция
B ₂	Средна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Б ₃	Източна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция
Б ₄	Черноморска Дунавскоравнинна провинция
ПРЕДБАЛКАНСКА ПОДЗОНА НА ПСЕВДОПОДОЛИСТИТЕ ПОЧВИ В СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ	
В ₁	Западна Предбалканска провинция
В ₂	Централна Предбалканска провинция
В ₃	Източна Предбалканска провинция
ЮЖНОБЪЛГАРСКА ПОДЗОНА НА КАНЕЛЕНИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ И СМОЛНИЦИТЕ	
Г ₁	Софийско-Краищенска провинция
Г ₂	Средно Струмско-Осоговска провинция
Г ₃	Предбалканска провинция
Г ₄	Източна Старопланинска провинция
Г ₅	Старопланинско-Черноморска провинция
Г ₆	Средногорска провинция
Г ₇	Тракийско-Тунджанска провинция
Г ₈	Бургаско-Странджанско-Черноморска провинция
ЮЖНОБЪЛГАРСКА ПОДЗОНА НА ПЛИТКИТЕ КАНЕЛЕНИ ГОРСКИ ПОЧВИ	
Д ₁	Струмско-Местенска провинция
Д ₂	Родопско-Странджанска провинция
ПЛАНИНСКА ЗОНА, ПОЯС НА КАФЯВИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ	
Е ₁	Старопланинска провинция
Е ₂	Витошко-Средногорска провинция
Е ₃	Рило-Пиринска провинция
Е ₄	Западно-Родопска провинция
Е ₅	Осоговско-Огражденско-Беласишка провинция
Ж	ПОЯС НА ПЛАНИНСКОЛИВАДНИ ПОЧВИ

По данни от ОУП Ковачевци, делът на земеделските територии в община Ковачевци е 54% от общата площ на общината, а горските територии заемат 39%.

1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Ковачевци – степен на развитие и прогноза за развитието им

Под влияние на урбанизацията и промишлената дейност почвите са се трансформирали в антропогенни. При тези условия почвите в съществуващия профил бавно, но прогресивно са изтощени, замърсени и са се изменили в отрицателна посока в сравнение с първоначалното им естествено състояние.

1.5.3. Заблатени почви

Заблатяване на почвите се получава от високото ниво на подпочвените води.

В РИОСВ – София няма данни за заблатени почви в община Ковачевци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.5.4. Ерозирали почви

Ерозията на почвата е основен деградиционен процес, който се дължи както на природни и климатични фактори, така и на активна човешка дейност - неправилни обработки, прекомерна паша, обезлесяване, пожари и др.

За определяне на действителния риск от ерозия на почвата за територията на община Ковачевци са използвани данни от 2018 и 2019 г., които са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от Института по почвознание „Никола Пушкиров“.

Данните са представени според класификацията на действителния риск от ерозия на почвата, разработена от Института по почвознание „Никола Пушкиров“ и са дадени в таблиците по-долу.

Таблица 23. Действителен риск от ерозия на почвата в община Ковачевци

Риск от ерозия	Относителен дял			
	2018 г.		2019 г.	
	ха	%	ха	%
Обща площ на общината	13 910	100	13 910	100
Много слаб действителен риск	1 162	8,36	0	0
Слаб действителен риск	1 160	8,34	1 247	8,97
Слаб до умерен действителен риск	293	2,11	47	0,34
Умерен действителен риск	608	4,38	1 868	13,43
Умерен до висок действителен риск	733	5,27	327	2,35
Висок действителен риск	365	2,63	1 255	9,02
Много висок	53	0,38	1 348	9,69

Източник: ИАОС

Интензитетът на ерозията за територията на община Ковачевци е както следва: за 2018 г. – 31,5 t/ha/yr, за 2019 г. – 45,5 t/ha/yr.

Оценката за средногодишните загуби на почва от ерозия, за територията на община Ковачевци, през 2018 г. възлиза на 574 544 тона, а през 2019 г., съответно – 706 390 тона.

Забележка: През 2019 г. се наблюдава значителна промяна в средногодишния интензитет на плоскостната водна ерозия, тъй като са включени и териториите с надморска височина над 1 200 метра. Сравнение с данните от предходни години не е коректно да се прави, поради различен обхват на изходните данни.

Вкисляване на почвите

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

Вкисляването, дължащо се на антропогенни фактори, се установява при интензивно минерално торене с големи количества азотни торове, внасяни под формата на амониев сулфат, амониев хлорид, амониев нитрат и др.

Почвите могат да се вкислят и под действие на киселинни промишлени отпадъци, главно серни и азотни съединения. Те попадат в почвата най-често с т.н. киселинни дъждове, но те засега в България имат ограничено значение.

По данни на РИОСВ-София на територията на общината няма вкислени почви.

Засоляване и осолоняване

Засоляването и алкализирането на почвите е свързано освен с природни причини и с антропогенни фактори. В повече от наблюдаваните пунктове се наблюдават сезонни изменения в съдържанието на водоразтворимите соли. Измиване на солите по дълбочина – през пролетния период и леко увеличаване – през есенния сезон.

По данни на РИОСВ-София на територията на общината няма засолени почви.

Намаляване на почвеното органично вещество (дехумификация на почвите)

Намаляване на съдържанието на органичен въглерод/хумус, което води до обезструктуриране на почвата, с последващо влошаване на водно-физичните показатели и намаляване на продуктивността им. Дехумификацията предполага понижаване на буферността на почвите по отношение на химически замърсявания, както и до ускоряване на ерозионните процеси, и влошаване на генния фонд и биоразнообразието.

Съгласно предоставените данни от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) на територията на община Ковачевци през 2018 г. има един пункт № 24, който се намира в с. Калище.

Таблица 24. Средна концентрация на биогенни замърсители

Име на показател	Средна стойност (g/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от повърхностен слой 20-40 см
Общ органичен въглерод	Пункт 24, с. Калище - 2018 г.	
	13,533	12,433

Източник: ИАОС

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Почвите са много добре обезпечени с органично вещество – органичен въглерод: 13,53 g/kg почва в повърхностния слой с мощност 0-20 см и 12,43 g/kg почва в подповърхностния слой от 20-40 см.

1.5.5. Замърсяване на почвите

Замърсяването на почвата с тежки метали има различни източници – по атмосферен път чрез праха и дъжда, производствени отпадъци, автомобилни отпадъци, от химизацията на селското стопанство, от поливане на земеделски земи с отпадни води и др. Оценката на екологичния статус на почвите от община Ковачевци е направена на базата на данните от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема „Почви“ на ИАОС. За целта данните за наличните концентрации на тежки метали и металоиди (As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn, Co) от пункт № 24 в землището на с. Калище през 2018 г. (пробите са извършени от два слоя: повърхностен (0-20 см.) и подповърхностен (20-40 см.)), съпоставени с нормите за максимално допустимите концентрации на тези замърсители в почвите, отнасящи се за съответните интервали на измерената реакция на почвите (Таблица 1 от НАРЕДБА №3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата), са в норма.

Таблица 25. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.

Име на показател	Средна стойност (mg/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от подповърхностен слой 20-40 см
Арсен (As)	13,33	13,27
Никел (Ni)	47,33	51,00
Кадмий (Cd)	0,08	0,09
Кобалт (Co)	18,53	19,67
Мед (Cu)	36,40	36,47
Олово (Pb)	43,93	44,90
Цинк (Zn)	76,90	82,50
Живак (Hg)	0,04	-
Хром (Cr)	74,13	72,37

Източник: ИАОС

1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)

Нарушени и увредени земи

Съгласно Националния концесионен регистър няма възложени концесии за добив на полезни изкопаеми (кариери) на територията на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Запечатване

„Запечатването на почвите“ представлява трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал, поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура. При урбанизацията на териториите неминуемо почвите под изградените сгради и съоръжения остават запечатани. Запечатани са почвите и под изградената транспортна инфраструктура. „Запечатаните“ почви са безвъзвратно загубени за земеделско ползване.

Свлачища

Свлачището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

На територията на община Ковачевци са регистрирани 4 свлачища, по едно в селата: Ковачевци, Ракиловци, Калище и Сирищник.

1.6. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.

Съгласно данните за териториалното разделение, територията на община Ковачевци изцяло попада в обхвата на Югозападно държавно предприятие – Благоевград и по-конкретно в неговото териториално поделение Държавно горско стопанство „Земен“.

Общата площ на горите, които попадат в територията на община Ковачевци е 5 402,8 ха. Размерът на залесената горска площ е над 250 хил. ха и представлява около 30% от територията на община Ковачевци.

Таблица 26. Собственост на горските територии

Вид собственост	ха	%
Държавна	3 585,8	66,4
Общинска	215,9	4
Частна	1 601,1	29,6

Източник: ОУП Ковачевци

По видове гори, разпределението на залесената горска площ е както следва: иглолистни – 977,1 ха (19,1%), в т.ч. 855,4 ха култури, широколистни високостеблени – 94,4 ха (1,8%), издънкови гори за превръщане – 3884,3 ха (76,1), нискостеблени – 154,3 (3,0%).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

В съответствие с геоботаническото райониране на България, Ковачевска община попада в Европейска широколистна горска област (А), Илирийска (Балканска) провинция в Западнобългарски граничен планински окръг.

Растителната покривка е с двупосочно разпределение. В котловините и в планинските подножия естествената растителност е сведена до минимум, поради усвояването им за производство на земеделски култури, а хълмистите възвишения се използват за пасища.

Общият запас на горите на територията на община Ковачевци възлиза на 574 545 пл. куб. м., в т.ч. 206 460 пл. куб. м. (35,9) иглолистни, 23 375 пл. куб. м. (4,1%) широколистни високостеблени, 338 285 пл. куб. м. (58,9%) издънкови гори за превръщане, 6 425 (1,1%) нискостеблени.

Горите включват в състава си цер, горун, бук, габър и др. По поречията на реките се срещат върби и тополи, а върху по-сухите и/или окарстени терени единични дъбови единици. Горската растителност в района е представена от почти всички видове широколистни и иглолистни видове: бук, ясен, леска, благун, бял бор, космат бор, черен бор, цер, акация, зимен дъб, габър, смърч, дребна листна липа, върба и др.

От храстите се срещат глог, дрян, леска, шипка, трънка, а по карстовите терени смрадлика и люляк.

Районът е богат на различни видове гъби: печурки - полска печурка (*Psaliota campestris*) и дребна печурка (*Agaricus comptulus*), сърнели (*Lepiota procera*), масловки, обикновена челадинка (*Marasmius oreades*), булка гъба (*Agaricus aurantius*), пачи крак (*Cantharellus cibarius*), рижица (*Lactarius deliciosus*) и др.

1.6.2. Защитени видове растения и животни

В съответствие с геоботаническото райониране на България, Ковачевска община попада в Европейска широколистна горска област (А), Илирийска (Балканска) провинция в Западнобългарски граничен планински окръг.

В района има редица редки и защитени растителни видове освен цитираните за биогеографската единица. Това са нарцисова съсънка (*Anemone narcissiflora*), панчичиева пищялка (*Angelica panicii*), планински божур (*Trollius europaeus*), жълт планински крем (*Lilium janke*), едрочветна тинтява (*Gentiana kochiana*), горска съсънка (*Anemone sylvestris*), източна ведрица (*Fritillaria orientalis*), оливиеров минзухар (*Crocus olivieri*), междинна аубриета (*Aubrieta intermedia*), средиземноморски шпорец (*Delphinium halteratum*), кахрис (*Cachrys alpina*), ръбестостъблен воден морач (*Oenanthe angulosa*), хойфелова тимянка (*Ferula heufelii*), урумово лале (*Tulipa urumoffii*), урумов лопен

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

(*Verbascum urumovii*), променливоцветна камбанка (*Campanula versicolor*), дланоцветен ветрогон (*Eryngium palmatum*), снежно кокиче (*Galanthus nivalis*), ниско бясно дръвче (*Daphne sneorum*), усойниче (*Echium russicum*), обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*).

Зооценозите в общината са свързани с характера на местообитанията и спецификата на биогеографския подрайон.

Те са доста разнообразни поради изразения донякъде екотонен ефект и разнообразието на терени. Видовото разнообразие на зооценозите по същество е представителна извадка от характерното за фауна на среднопланинския пояс.

Консервационно значими и редки видове пеперуди, вероятни за района са: *Spialia phlomidis*, *Zerynthia cerisy*, *Leptidea duponcheli*, *Pieris krueperi*, *Poecilocampa alpina*, *Trichiura verenae*, *Lemonia balcanica*, *Perisomena caecigena*, *Eumera regina*, *Lignioptera fumidaria*, *Erannis declinans*, *Nychiodes dalmatina*, *Proserpinus proserpina*, *Peridea korbi*, *Paradrymonia vittata streckfussi*, *Dichagyris renigera renigera*, *Spaelotis senna contorta*, *Conisania renati meszarosi*, *Perigrapha i-cinctum*, *Cucullia scopariae*, *Calocucullia celsiae*, *Amephana dalmatica*, *Lithophane lapidea*, *Dryobotodes sevardei*, *Agrochola wolfschlagerei*, *Agrochola thurneri*, *Moma alpium*, *Amphipyra micans*, *Polyphaenis subsericata*, *Pseudoxestia apfelbecki*, *Caradrina terrea*, *Praestilbia armeniaca*, *Pyrria victorina*, *Nycteola siculana*, *Simplicia rectalis*, *Orectis proboscidata*, *Ocnogyna parasita linnaea*, *Phragmatobia placida*. Установени са в близкоразположения „основен район за пеперуди“, идентифициран с код 49 - „Земенски пролом“.

С консервационна значимост са *Erythromma najas* (Застрашен вид), *Chalcolestes parvidens* и *Cordulia aenea* (Почти застрашен), *Coenagrion pulchellum*, *Aeshna cyanea*, *Aeshna isosceles*, *Libellula fulva*, *Sympetrum flaveolum* (Уязвим). С „Най-малка консервационна значимост“ са вероятните видове: *Calopteryx virgo*, *Calopteryx splendens*, *Lestes barbarus*, *Sympetma fusca*, *Platycnemis pennipes*, *Erythromma viridulum*, *Coenagrion puella*, *Ischnura elegans*, *Aeshna affinis*, *Anax imperator*, *Libellula depressa*, *Orthetrum albistylum*, *Orthetrum brunneum*, *Crocothemis erythraea*.

В държавния регистър на вековните дървета фигурират следните вековни дървета в община Ковачевци:

- Група от 11 зимни дъба – с. Калище;
- Зимен дъб – с. Лобош;
- Зимен дъб – с. Ракиловци;
- Зимен дъб – с. Ракиловци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Зимен дъб – с. Сирищник;
- Цер – с. Лобош;
- Цер – с. Лобош;
- Цер – с. Сирищник;
- Цер – с. Лобош.

1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм

Държавно горско стопанство „Земен“ е с обща държавна площ от 12 804 ха, като 25% от тях са защитени зони по „Натура 2000“.

На територията на стопанството има 12 ловностопански района с обща площ 36 463 ха. Дивечовата фауна е представена основно от дива свиня, сърна, заек, яребица и пъдпъдък.

1.6.4. Защитени територии

По отношение на Националната екологична мрежа в община Ковачевци попадат две защитени зони: защитена зона за опазване на дивите птици „Ноевци“, която обхваща част от с. Слатино и защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна „Земен“, която обхваща части от с. Егълница, с. Калище и с. Лобош. Защитените зони са част от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Не са регистрирани защитени територии по Закона за защитени територии.

Защитена зона за опазване на дивите птици „Ноевци“ с идентификационен код **BG0002089**, обявена със Заповед № РД-808 от 06.11.2008 г., с обща площ 8 474,89 ха.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване: Ливаден дърдавец (*Crex crex*) и Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

Режим на дейност:

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

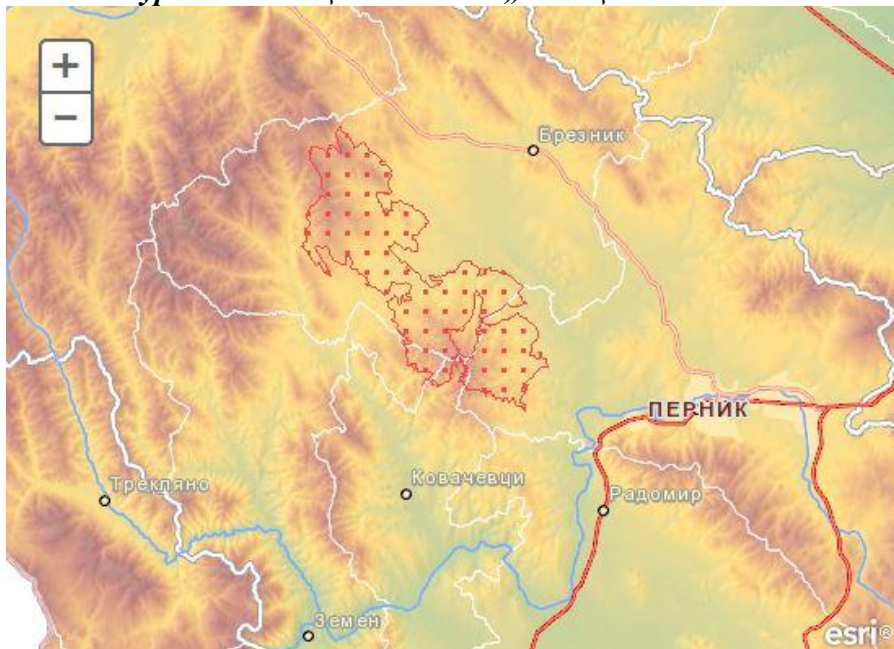

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

- Забранява се косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра.

Фигура 23. Защитена зона „Ноевци“ - BG0002089

Източник: <http://natura2000.moew.government.bg/>

Защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна „Земен“ с идентификационен код BG0001012, обявена със Заповед № РД-328 от 31 март 2021 г., с обща площ 177 643,347 дка.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 4090, 6110*, 6430 и 6510;
- Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 4090, 6110*, 6430, 6510, 9180*, 91E0*, 91M0 и 91W0;
- Подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;
- Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*).

Предмет на опазване са:

- Следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):
 - 3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara*;
 - 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*;
 - 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета;
 - 40A0 * Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества;
 - 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
 - 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyssosedion albi*;
 - 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
 - 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
 - 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
 - 6510 Низинни сенокосни ливади;
 - 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*);
 - 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
 - 8310 Неблагоустроени пещери;
 - 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
 - 9150 Термофилни букови гори (*CephalantheroFagion*);
 - 9170 Дъбово-габърови гори от типа *GalioCarpinetum*;
 - 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
 - 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
 - 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*;
 - 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
 - 91W0 Мизийски букови гори;

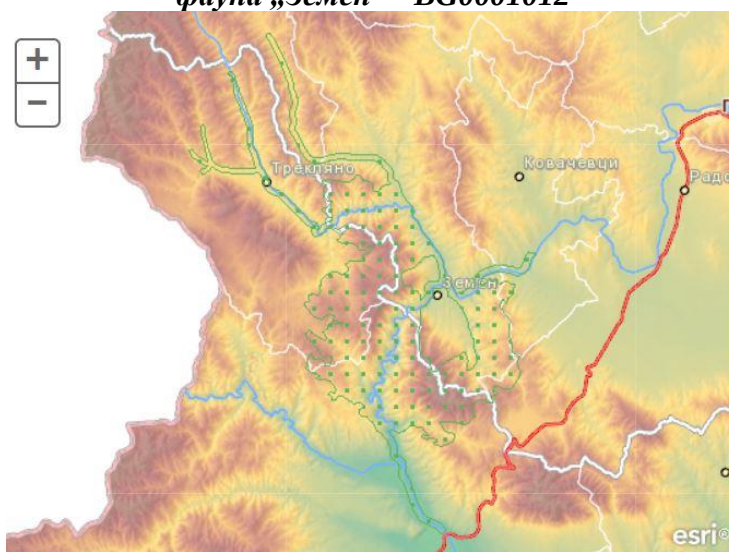

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

- Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:
 - бозайници – *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Рис (*Lynx lynx*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);
 - земноводни и влечуги – Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);
 - риби – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*);
 - безгръбначни – *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), Лицена (*Lycaena dispar*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Лигниоптера (*Lignyoptera fumidaria*);
 - растения – Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), Червено усойниче (*Echium russicum*).

Фигура 24. Защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна „Земен“ - BG0001012

Източник: <http://natura2000.moew.government.bg/>

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.7. ШУМ, РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

1.7.1 Източници на шума и население, подложено на въздействия

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно.

Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настоящата програма е свързан с вредното влияние върху човешкия организъм и здраве. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони.

Промислен шум

На територията на община Ковачевци липсват големи промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположение в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии.

Шум от битови източници

Шумът от битови източници е с локален обхват и краткотрайна експозиция.

Транспортен шум

Основният източник на шумово натоварване в урбанизираната среда на с. Ковачевци е автомобилният транспорт.

1.7.2 Данни от единната система за мониторинг

Нормирането на шума в Р България е извършено чрез Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр.58 от 18 юли 2006 г.), издадена от МЗ и МОСВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

РИОСВ - София организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ. Контролните и собствени измервания се извършват от акредитирани лаборатории, като се спазват изискванията на „Методика за определяне на обща звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шум в мястото на въздействие“, утвърдена със Заповед № РД-613/ 08.08.2012 г.

По данни на РИОСВ – София при източниците на шумови емисии на територията на община Ковачевци не се отчитат превишения, съгласно Наредба № 6/2006 г.

1.7.3. Радиационно състояние на атмосферния въздух

Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби (обем 3 000 м³ въздух) върху стъкловлакнести филтри, чрез стационарна автоматична станция с последващ гама - спектрометричен анализ, за определяне обемната специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди.

Пунктът за пробонабиране на аерозолни филтри от мониторинговата мрежа се намира в гр. София, кв. „Надежда“.

1.7.4. Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби. Разделени са на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с потенциални замърсители.

Системните наблюдения за радиационното състояние на околната среда се осъществяват по утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг, включваща пунктове, наблюдавани показатели и периодичност. Програмата за радиологичен мониторинг се осъществява съгласно заповед РД-295/28.04.2017 г. на МОСВ.

На територията на община Ковачевци, състояща се от 10 населени места: Егълница, Калище, Ковачевци, Косача, Лобош, Ракиловци, Светля, Сирищник, Слатино и Чепино, няма пунктове за наблюдение в мрежата за радиологичен мониторинг на територията на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.7.5. Опасни вещества

Прилагането и спазването на законодателството в областта на химикалите е гаранция за постигане на:

- съответствие с основните цели на националната политика по опазване на околната среда;
- намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- свободно движение на стоки и сигурност за потребителя.

С цел предотвратяване на големи аварии с ОХВ и препарати, и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда, предприятия, в които се съхраняват и/или употребяват химични вещества, са длъжни да се класифицират като „Предприятие с нисък рисков потенциал“ или „Предприятие с висок рисков потенциал“.

По данни от Електронната база данни на предприятията с нисък и висок рисков потенциал на територията на община Ковачевци няма предприятия, които се класифицират като предприятия с висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от ЗООС.

1.8. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

По разположението, предназначението и вида на зелените площи в населените места на общината, площите биват:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1. Зелени площи за широко общо ползване за всекидневен отход: паркове, градини, улично озеленяване; извън селищни паркове – публична общинска собственост. Зелените площи в централната част на града са покрити главно с цветя, храсти и трева. Уличното озеленяване е предимно от чинар, албиция, явор, ясен, конски кестен, липа, бреза и др.
2. Насаждения със специално предназначение – зелени площи към обществени сгради, училища, детски заведения и др.
3. Следва да се отчете наличието на много дворна зеленина, чиято интензивност е значителна в парцелите за индивидуално жилищно строителство и оказва благоприятно общо въздействие върху микроклимата. Индивидуалните парцели са озеленени с цветни лехи, плододайни и цветни храсти, и различни овощни видове.

В предварителния проект за ОУПО се предлага в рамките на урбанизираните територии да се повиши процентът на обществените озеленени пространства и да се подобри тяхното качество чрез подмяна на растителността, където това е необходимо, обзавеждане на пространствата и озеленяване на поречието на реките.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци, както и всички дейности свързани с поддържане чистотата на общината, вкл. метене, озеленяване, измиване на териториите за обществено ползване се организират и изпълняват от бюджетно звено „Чистота“, което е създадено през м. май 2020 г.

1.9. УПРАВЛЕНСКИ КАПАЦИТЕТ

1.9.1. Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват

Общински съвет

Законодателният орган на местното самоуправление, който определя политиката на община Ковачевци за развитието ѝ, в т.ч. и по проблемите на околната среда, е Общинският съвет.

В Правилника за организацията и дейността на Общински съвет са определени основните дейности, функциите, правата, задълженията и отговорностите, органите за управление, организацията за тяхната работа и взаимодействието им с Общинската администрация.

Съгласно чл. 42 от този правилник „Общинският съвет създава постоянни и временни комисии.“ По въпроси, свързани с околната среда, е създадена и Постоянна комисия „Устройство на територията, благоустрояване, инфраструктурно развитие,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

опазване на околната среда и водите, горско и селско стопанство“, която се състои от пет човека.

Общинският съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл. 79, ал. 4 от ЗООС).

Общинска администрация

Общинската администрация е изпълнителен орган на местното самоуправление и се представлява от кмета на общината. Функциите на кмета на общината по отношение на околната среда са подробно разписани в чл. 15 от ЗООС.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – София. До настоящия момент община Ковачевци стриктно спазва тези свои законови задължения.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането и на други „подпрограми“, влизащи в обхвата на Програмата по околна среда. Тези програми са разработени и са неразделна част от нея, а именно:

- Лечебни растения;
- Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Общинска програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите 2021-2028 г.

От съществено значение за постоянното подобряване на социално-икономическата среда и устойчивото развитие в общината е ефикасното и ефективно управление на процесите и ресурсите, в т.ч. по околна среда.

1.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности

Община Ковачевци разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на своите отговорности. Структурата на Общината отговаря на функционалните направления, по които осъществява своята дейност. Дели се на три дирекции, като всяка една от тях съдържа съответните отдели.

Околна среда е структурирана в Дирекция „Териториално устройство, европроекти, планиране и местно развитие“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Функциите на дирекцията са свързани с устройственото планиране; контролира и координира техническото обслужване на населените места, контролира дейностите извършвани от фирмите по управление на отпадъците и озеленяването, изготвя отчети, справки и информации относно опазване на околната среда на територията на община Ковачевци и информира населението за състоянието на околната среда.

С проблемите на околната среда е натоварен един специалист „еколог“. Същата дирекция има и контролни функции по отношение на чистотата на територията на населените места и на местата за отдих. Експертът притежава необходимия ценз и професионален опит.

За придобиване на административен, технически и финансов опит на общинската администрация голям принос има и реализацията на редица проекти за периода 2014-2020 г., насочени към повишаване на квалификацията на общинска администрация.

Постоянното повишаване на капацитета на администрацията е гаранция не само за добро управление на проблемите, свързани с околната среда и човешкото здраве, но и за увеличаване на проектите, финансирани със средства на ЕС.

1.9.3. Общински наредби в разглежданата област

С управлението на околната среда са директно свързани следните общински наредби:

- Наредба за управление на отпадъците на община Ковачевци, приета с Решение № 422/24.06.2019 г. на Общински съвет – Ковачевци и изменена с Решение № 385/28.03.2019 г.

С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с опазването на околната среда, защита здравето на хората, поддържането на чист и естетичен вид на населените места и дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Ковачевци.

Други наредби, имащи пряко отношение към проблемите на околната среда са:

- Наредба за опазване на обществения ред на територията на община Ковачевци, приета с Решение № 54/21.04.2008 г. от Общински съвет – Ковачевци;
- Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги в община Ковачевци, приета с Решение № 128 от Протокол № 12 от 28.09.2012 г. на Общински съвет – Ковачевци и изменена с Решение № 71/05.03.2019 г. на Адм. съд Перник.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината

Контрол за спазването на изискванията на нормативната уредба по околна среда, в т.ч. изпълнението на Програмата, е **РИОСВ - София:**

1618 София, бул. „Цар Борис III“ № 136, ет. 10,

Тел: 02/940 64 98,

Факс: 02/955 93 62,

E-mail: riosv@riew-sofia.org

Община Ковачевци извършва обмен на информация за състоянието на околната среда и със следните институции: Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ - гр. Благоевград, РЗИ Перник, Регионална дирекция по горите, ОДБХ - Перник и др.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация. Отчети, както и други документи, все още не се подават от всички причинители на замърсяване, което води до непълноти в събираната информация.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда.

1.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО

Сътрудничество с НПО по проблемите на околната среда

Общината членува в Националното сдружение на общините в Република България.

В областта на околната среда общинската администрация и общинският съвет си взаимодействат както с обществени структури, така и с неправителствения сектор. Това сътрудничество осигурява адекватност на общинската програма по опазване на околната среда и на свързаните с нея „подпрограми“ по отношение на обществения интерес. Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана и допълвана в зависимост

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

от този интерес. При реализирането на проекти и инициативи с екологична насоченост активно участие вземат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, както и бизнесмени.

Сътрудничество с бизнеса

Общината поддържа тясно сътрудничество с бизнеса по въпроси, свързани с екологични проблеми. Експерти от общината участват в проверки, Общината съдейства и подкрепя екологосъобразни инвестиционни намерения и проекти.

Трансгранично сътрудничество

Община Ковачевци може да участва в инициативи и привличане на средства по различни програми за трансгранично сътрудничество.

Сътрудничество с други общини

Община Ковачевци е член Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Перник, в което се включват още общините Перник, Радомир, Брезник, Трън и Земен.

1.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми

Информация за състоянието на околната среда

Община Ковачевци активно работи за улесняване достъпа на гражданите до екологична информация, повишаване на тяхната екологична култура и образование, насърчаване на участието им в процесите на вземане на решения, касаещи околната среда. Ръководи се от разбирането, че информираността е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.

Общинската администрация информира населението на община Ковачевци за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост.

1.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда

Национална система за мониторинг на околната среда

Наблюдение и контрол на околната среда се извършва чрез Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС). Системата е създадена и функционира в съответствие с чл. 1, т. 7 от Закона за опазване на околната среда. Чрез нея се осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

факторите, въз основа на които се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия.

Системата се ръководи от Министъра на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), която администрира системата.

Оценките на състоянието на компонентите на околната среда на регионално ниво се извършват от РИОСВ - София; оценките и докладванията на състоянието на водните ресурси на басейново ниво – от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР).

Системата включва Националните мрежи за мониторинг на: атмосферен въздух, води, земи и почви, гори и защитени територии, биологично разнообразие, радиологичен мониторинг и мониторинг на шума. В обхвата на НСМОС се включват и контролно-информационните системи за: емисии на вредни вещества в атмосферния въздух, емисиите на отпадъчни води във водни обекти, информационна система за отпадъците, информационна система за опазване на земните недра.

ИАОС поддържа информационни бази данни на национално и регионално ниво. Базите данни и на национално, и регионално ниво са структурирани по компоненти на околната среда с използване на общи номенклатури.

Община Ковачевци е обхваната в НСМОС по следните компоненти:

Въздух

По отношение чистотата на атмосферния въздух, районът на с. Ковачевци не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух, освен климатичните фактори и релефът, допринасят и липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали, както и големи животновъдни ферми.

На територията на общината няма постоянен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух. За периода 2014-2020 г. не е извършван контрол и от мобилна автоматична станция на ИАОС. Поради факта, че в община Ковачевци няма промишлени обекти, притежаващи източници на вредни емисии в атмосферата, до настоящия момент не е извършван емисионен контрол на качеството на атмосферния въздух в общината.

Води

Мониторингът на **повърхностните води** се извършва по мониторингова програма съгласно Заповед на Министъра на околната среда и водите. Програмата включва:

- Физикохимичен мониторинг на повърхностни води;
- Изпълнение на програмата за хидрометричен мониторинг на повърхностни води;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Емисионен контрол на отпадъчни води.

Мониторингът на водите на територията на община Ковачевци като част от НСМОС е подробно описан в т.1.3. от настоящата Програма.

РИОСВ – София извършва **контролен мониторинг** на:

- Обектите, формиращи отпадъчни води, в т.ч. параметрите и изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за водовземане и заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната;
- Пречиствателните станции на населените места;
- Аварийните изпускания на отпадъчни води.

Собствен мониторинг

Собствен емисионен мониторинг на производствените отпадъчни и битово-фекални води извършват операторите на инсталациите по силата на Комплексните разрешителни и/или на разрешенията за водовземане и заустване.

Мониторингът на **подземните води** в община Ковачевци като част от Националната програма за мониторинг, се осъществява на основание Заповед № РД–182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Изпълняват се два вида програми:

- за качество (химично състояние) на подземните води и
- за количество (количествено състояние) на подземните води.

Мониторингът на водите на територията на община Ковачевци е описан в т.1.3. от настоящата програма.

Питейни води

Съгласно Директивите на Европейския съюз и българското законодателство Регионална здравна инспекция – Перник осъществява контролен мониторинг на водата за питейно-битово водоснабдяване на територията на област Перник.

Изследването на пробите води, обобщаването на резултатите, контролът и анализът на качествата на питейните води в област Перник се осъществява от дирекция „Обществено здраве“. Обемът дейност по контрола на обектите и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване е определен от указанията на Министерство на здравеопазването за планиране на дейността, както и от мониторинговите програми, съобразени с изискванията на нормативната уредба и регионалните приоритети.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

През 2020 г. РЗИ - Перник съгласува програми за мониторинг на качествата на питейната вода, предназначена за питейно-битови цели в област Перник, изготвени съгласно изискванията на Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ, бр. 30 от 28.03.2001 г.). По изпълнението им се мониторира водите, осигурявани от водоснабдителните организации „ВиК“ ООД, гр. Перник и „Водоснабдяване“ ЕООД, гр. Брезник.

През 2020 г. в област Перник се мониторира 300 пункта от водопроводната мрежа на населените места, 15 пункта на ведомствено водоснабдяване за питейнобитови цели, 27 пункта от местни водоизточници, 5 пункта от минерални водоизточници, както и 7 пункта от повърхностни водоизточници. Броят на пунктовете в населените места се актуализират ежегодно, съвместно с ВиК дружествата.

През 2020 г. са подлежали на контрол общо 240 водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване.

Санитарно-охранителните зони около водоизточниците, които са в близост до населените места са в добро състояние.

През 2020 г. са извършени 7 изследвания на водни проби от повърхностни водоизточници за област Перник, съобразно изискванията на Наредба № 12/2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Качеството на суровата вода на повърхностните водоизточници е добро.

Информационна система

В ИАОС има изградена Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите, която функционира на основание чл. 171, ал. 1 от Закона за водите и Глава пета от Наредба № 1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите.

От 01.11.2012 г. Регионалните инспекции по околната среда и водите, в т.ч. и РИОСВ – София, въвеждат данните от контролната дейност, включително и протоколите от изпитване за физико-химичен анализ на отпадъчни води по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект, за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС. Системата е обществено достъпна - <http://eea.government.bg/bg/nsmos/spravki>

Почви

Землището на община Ковачевци е включено в НСМОС, подсистема „Почви“ чрез мониторингов пункт № 24 (за 2018 г.) съответно в землището на с. Калище. Измерват се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

концентрации на тежки метали и металоиди (**As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn**). Анализът е описан в т. 1.5. Почви и нарушени терени от настоящата програма.

Отпадъци

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на Националния план за УО, такава система е включена и в общинската програма за управление на отпадъците на Ковачевци. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се публикува на Интернет страницата на общината, а копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на експерт по екология в Дирекция „Териториално устройство, европроекти, планиране и местно развитие“ в специализираната общинска администрация, който изпълнява функциите за управление на отпадъците.

Съгласно чл. 44, ал. 6 от Закона за управление на отпадъците годишните отчети за отпадъци се предоставят в Изпълнителна агенция по околна среда.

Съгласно чл. 45, ал. 1 Изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице води публични регистри. Достъпът до тези регистри е публичен чрез Националната информационна система за отпадъците (НИСО) и чрез интернет страниците на РИОСВ – София – <https://www.riew-sofia.org/>.

ИАОС е отговорна институция за събиране на информация по Наредба № 1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

отпадъците, както и реда за водене на публични регистри и по всички наредби, регламентиращи управлението на масово разпространени отпадъци.

ИАОС е отговорна институция и за водене и поддържане на публични регистри по чл. 45, ал. 1-9 от ЗУО.

Биоразнообразие

Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие представлява комплексен механизъм за проследяване и обобщаване на промените в биологичното разнообразие на Република България в дългосрочен план. Това се осъществява, от една страна, чрез целенасочени и дългосрочни наблюдения на елементите на биологичното разнообразие, съпроводени със събиране, обработка, съхранение и пренос на данни, а от друга страна – чрез система за оценка и анализ на въздействията върху биологичното разнообразие, неговото състояние и мерките, които се предприемат за предотвратяване на загубата му.

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) обслужва нуждите от информация на възможно най-широк кръг потребители.

Разработена и внедрена е информационна система БИОМОН за въвеждане и обобщаване на информацията от мониторинга на биологичното разнообразие. БИОМОН поддържа национална и регионални бази данни.

Ежегодно се изготвят, съгласуват и утвърждават от министъра на околната среда и водите графиците за изпълнение на мониторинговите дейности в рамките на НСМБР.

1.10. УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА – ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТ И СТАТУТ НА ФИРМИТЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАЩИ СЪОТВЕТНАТА ДЕЙНОСТ

Общинската администрация осъществява административно, методическо и финансово управление и контрол на второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и дейности, и предоставя административни и публични услуги на населението.

1.10.1. Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги

Изпълнението на дейностите е от звено към Община Ковачевци. То извършва следните дейности:

- Събиране и транспортиране на битовите отпадъци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Третиране на битовите отпадъци в депо;
- Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Община Ковачевци е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Перник, в което се включват общините Перник, Радомир, Брезник, Трън, Ковачевци и Земен.

„Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Перник, Радомир, Брезник, Трън, Ковачевци и Земен“ се намира до старото недействащо депо на гр. Перник, до с. Люлин м. Чокладиновец. Предвидената по кадастрален план площадката от 140 дка представлява котлован, получен от депонираните земни маси при разкривките на рудниците, на около 30 км югозападно от София и на около 5 км североизточно от гр. Перник. Теренът представлява една безотточна земна форма, запълнена с мощен пласт от разнородни почви.

Община Перник е оператор и притежател на комплексното разрешително за инсталация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Перник, Радомир, Брезник, Трън, Ковачевци и Земен“ – гр. Перник, което включва:

- Клетка 1 с капацитет – 13 265 м²;
- Клетка 2 с капацитет – 24 860 м²;
- Клетка 3 с капацитет – 14 480 м²;
- Клетка 4 с капацитет – 14 005 м²;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация;
- Работилница с автомивка и гаражи;
- Контролно-пропускателен пункт;
- Административно-битова сграда;
- Сграда за временно съхраняване на опасни отпадъци. По време на експлоатацията на клетката е прието височината на един работен хоризонт да бъде $h = 2,00$ m.

1.10.2. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

В общината, която се състои от център Ковачевци и девет села, в селата Егълница, Лобош и Светля има изградена водоснабдителна система, включително до всички махали. В останалите села има изградени улични водопроводни мрежи, но голям брой махали не са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата е от съществуващи подземни водоизточници (каптажи и шахтови кладенци) които са разпределени твърде неравномерно на територията на община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Изключение прави село Слатино, за което няма изградени водоснабдителна мрежа и съоръжения. Водоснабдяването се осъществява от собствени водоизточници, намиращи се в имотите на живущите в тях.

Стопанисването и поддръжката на водоснабдителна система в община Ковачевци се осъществява от „ВиК“ ООД гр. Перник, като изключение правят селата Сирищник и Чепино.

Довеждащите водопроводи от съществуващите водоизточници до резервоарите и от резервоарите до улична мрежа са изградени главно от азбесто-циментови и стоманени тръби, с изтекъл срок на годност. По-голямата част от тях са в недобро експлоатационно състояние, често аварират, което води до загуби на вода и увеличени експлоатационни разходи.

В границите на община Ковачевци няма предприятия или съоръжения с рисков потенциал по отношение на водите. Битовите отпадъчни води, формирани на територията на общината се заустват във водоплътни изгребни ями. От населените места на общината, единствено в с. Ковачевци е изградена частично смесена канализация с дължина на мрежата около 7 000 м. Съществуващата канализация е изпълнена от тръби от ф200 до ф500. Тя е за битово-фекални води, но на места в нея са зауствени и дъждовни води. Канализационната мрежа е амортизирана, не обхваща всички квартали на селото, а отделни клонове минават през частни имоти. Канализационната мрежа се използва от 75-80% от населението на Ковачевци и не работи добре.

Пречиствателната станция за отпадни води е пусната в експлоатация през 1982 г. Проектирането на пречиствателната станция е предвиждало положителен прираст на населението, поради което е значително преоразмерена. Проектирана е за обслужване на население 2 000 души, за обслужване на селата Ковачевци и Сирищник. Проектирана е със следните параметри: $Q_{ср.ден.} = 1210 \text{ м}^3/\text{ден}$ и $Q_{макс.час} = 50 \text{ р}4 \text{ м}^3/\text{час}$.

Технологичната схема на пречистване е механично пречистване, биологично пречистване, обеззаразяване на водата и третиране на утайките. В момента станцията не е в добро техническо състояние. Довеждащият канал е прекъснат малко преди помпената шахта. Саваците са изпочупени, като по-едрият метални части са разграбени. Грубата решетка липсва, пясъкозадържателят е полуразрушен, а площадката за събиране и отцеждане на пясък е изцяло разрушена. Помпената шахта, биобасейнът с ниско натоварване, вторичният утайтел, контактният резервоар за обеззаразяване на пречистената вода, утайко-уплътнителят, изсушителните полета и обслужващите сгради се нуждаят от рехабилитация и цялостен ремонт. Но обслужването на тези съоръжения ще

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

има доста по-големи експлоатационни и амортизационни разходи в сравнение с новопроектирано такова.

През 2008 г. е изготвен идеен проект за „Реконструкция на канализационна система и съоръжения с. Ковачевци“ и съгласно него, е предвидена нова пречиствателна станция за биологично пречистване с третиране на азот и фосфор и обеззаразяване на водата. Новопроектираното съоръжение е разделено на две отделни, като първото работи целогодишно с капацитет $Q_{ср.ден.} = 65 \text{ м}^3/\text{ден.}$, а второто с капацитет $Q_{ср.ден.} = 55 \text{ м}^3/\text{ден.}$ се експлоатира само от май до септември.

В някои от останалите населени места на община Ковачевци има частично изградена улична канализация по стопански начин, която е с неизяснен статут. Същата не се стопанисва от експлоатационното предприятие „ВиК“ ООД гр. Перник, а от кметовете и кметските наместници по населени места. Отводняването на съществуващите сгради в населените места се осъществява посредством съществуващи водоплътни изгребни ями.

Липсата на изградена канализационна мрежа на по-голяма част от територия на общината влошава екологичната обстановка.

1.10.3. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места

Дейностите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината се извършват от община Ковачевци, чрез наети работници, лица назначени по програми за временна заетост и от лица назначени на постоянен трудов договор към Общината.

Сметосъбиране и сметоизвозване – обхванати са всички населени места на територията на община Ковачевци. Услугата се извършва от звено „Чистота“ към Община Ковачевци.

1.10.4. Задължения на гражданите

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските и частните фирми, домсоветите на етажните собственици и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

Настоящата програма формулира детайлно всички дейности, които община Ковачевци осъществява с цел опазване и подобрене на състоянието на околната среда:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- **По фактор отпадъци** – звеното към Общинска администрация – Ковачевци;
- **По компонент води** – Водоснабдяване и канализация;
- **По компонент въздух** – дейности по жилищно строителство, благоустройство и регионално развитие, енергийна ефективност, включително осветление на улици и площади, изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа;
- **По компонент биоразнообразие и зелени системи** – общинските дейности по озеленяване и развитие на културните, етнографските и туристическите комплекси;
- **По отношение на осигуряване на устойчиво управление на околната среда и информационно обслужване на населението** – дейности, свързани с обучение на децата и учениците, осигуряване на информационна разгласа за населението, развитие на културните институти – читалища, музеи, художествени галерии и етнографски комплекси с местен характер.

1.11. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

1.11.1 Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда

Икономиката на община Ковачевци се представлява от 48 фирми, от които 15 са в областта на търговията, 12 са в селското стопанство, 8 са в областта на хателиерството и ресторантьорството и 4 в областта на преработващата промишленост.

Таблица 27. Икономически показатели в община Ковачевци през 2020 г.

Икономически сектор	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Заети лица	ДМА
	Брой	Хил. лв.		Брой	Хил. лв.
Общо	48*	3 767*	5 938*	101*	4 980*
Аграрен сектор	12	939	1 472	14	2 622
Производствен сектор	4	1 052	1 066	18	357
Сектор на услугите	23	1 313	2 245	46	514

Източник: НСИ

*Част от информацията за община Ковачевци е конфиденциална по Закона за статистиката, което води до разминаване в общата стойност на показателите и данните по сектори

Обликът на общинската икономика дават микро (до 9 заети) предприятията, които съставляват 93,8% от всички предприятия в общината. Те имат и най-голям дял от произведената продукция и приходите от дейността. Малко над половината (67,3%) от заетите лица са служители в микро фирмите.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 28. Групи предприятия според заетите в тях лица в община Ковачевци през 2020 г.

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Разходи за дейността	Заети лица
	Брой	Хил. лв.			Брой
Общо	48	3 767	5 938	5 635	101
Микро до 9 заети	45	2 422	4 578	4 363	68
Малки от 10 до 49	3	1 345	1 360	1 272	33
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-

Източник: НСИ

Животновъдството е съсредоточено в личните дворове.

Таблица 29. Брой регистрирани земеделски стопани в община Ковачевци

Стопанска година	Общ брой ЗС	ЗС отглеждащи животни
2013/2014	43	14
2014/2015	54	15
2015/2016	56	15
2016/2017	52	16
2017/2018	50	19
2018/2019	52	18
2019/2020	52	13

Източник: ОДЗ Перник

Физико-географските характеристики на община Ковачевци не предполагат развитие на интензивно земеделие.

В частните стопанства характерните култури, които традиционно се отглеждат, са: слънчоглед, пшеница, ечемик, картофи, царевица за зърно. Заетите площи с основни култури за последните три години са както следва:

Таблица 30. Основни видове отглеждани култури - засети площи (дка)

Вид култура	2018	2019	2020
Пролетен ечемик	200	160	150
Картофи	-	-	80
Овес	300	70	-
Царевица за зърно	500	950	875
Слънчоглед	2 100	2 200	4 360
Пшеница	5 200	5 000	5 500
Ечемик	130	500	200
Ябълки	38,8	38,8	22
Сливи	3,6	3,6	33,8

Източник: ОДЗ Перник

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

На територията на общината действа предприятие „Аматица“ АД, което е с 30 годишна история и опит в производството на електрически сирени, домашен звънец, училищен и корабен звънец, домофони, енергоспестяващи улични лампи, алармен звънец, промишлени сирени.

Макар и да е към сферата на услугите, туризмът има определено място в икономическия облик на общината. Планинският и полупланински характер на района, съчетан с екологично чистия въздух и богатите природни дадености и запазеното културно-историческо наследство са благоприятна предпоставка за развитието на всички форми на алтернативен туризъм в община Ковачевци. В общината функционират две къщи за гости.

Важен туристически ресурс за общината е яз. „Пчелина“, който е разположен до с. Ковачевци. По бреговата му линия са построени голям брой почивни станции с обща леглова база над 500 легла. За развитието на водния туризъм се използват над сто плавателни съда – лодки, водни колела, скутери, яхти, корабчета. Водите на язовира се използват и за риболов от любители рибари, но има възможности и за спортен риболов.

Средната брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2020 г. е 8 428 лв.

Равнището на безработица през 2020 г. е 12,8%.

1.11.2 Състояние на инфраструктурата

- **Електроенергийна инфраструктура**

Електроенергийната система на община Ковачевци е сравнително добре развита. Техническото състояние на съоръженията е добро. Всички населени места в общината са електрифицирани. Населените места в общината се захранват от електроразпределителното предприятие „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, чрез електроразпределителната мрежа 20 kV. През територията на общината преминават и въздушните електропроводни линии ВЛ 110 kV „Косача“ и ВЛ 110 kV „Пчелинци“, които свързват подстанция „Калище“ с подстанция „Радомир“ и подстанцията на ТЕЦ „Бобов дол“ и които са част от преносната електрическа мрежа на ЕСО ЕАД.

През 2015 година е реализиран проект за подмяна на уличното осветление с енергоспестяващи тела и подмяна на стълбовете (общият брой стълбове е 944 бр. с 944 бр. осветителни тела) на територията на всички села. Подмяната на уличното осветление с енергоспестяващи осветителни тела вече е стартирана, като се поставят по-икономични тела от 36 W. Общата инсталирана мощност на съоръженията за улично осветление е 350

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

кW, но работещата мощност е само 66 кW. През 2019 г. са монтирани първите 17 бр. LED осветителни тела.

- **Газоснабдяване**

Община Ковачевци няма достъп до газопроводна мрежа, но е в състояние на база наличната биомаса да развие локално производство на биогаз, с което ще спомогне за опазване на околната среда.

- **Телекомуникации и съобщения**

Информационните и комуникационни технологии са един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите. Поради това ЕС, както и България, припознават развитието на ИКТ като стратегическа хоризонтална политика от приоритетно значение. Националната програма „Цифрова България 2015“ дефинира параметрите за развитие на информационното общество в България и има за цел да подпомогне изпълнението на европейските приоритети и задачи, описани в Цифровата програма на Европа по отношение на социалния и икономически потенциал на информационните и комуникационни технологии и интернет до 2015 г.

Община Ковачевци е една от 29-те общини, включени в проекта за изграждане на инфраструктура за високоскоростен интернет. Реализирането на проекта за широколентов достъп до интернет ще създаде възможност за общинската администрация, свързана с непрекъснат обмен на данни с министерства и ведомства, възможности за интернет-банкиране, ще бъде предоставен бърз достъп за ефективна работа на електронното правителство на всички публични организации и физически лица. В същото време, ще се осигурят благоприятни и равни условия за доставчиците на интернет да предоставят услуги, базирани на модерната оптична мрежа на гражданите и бизнеса. С реализирането на този проект, жителите на тези райони ще живеят по един нов, модерен за тях начин, ще общуват с администрацията в удобно за тях време, ще имат достъп до онлайн услуги. С реализирането на проекта от Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ и свързването на всички общински и публични институции, включително училищата, към платформата на електронното управление, хората от отдалечените райони, ще могат да ползват електронни услуги, като електронно образование и здравеопазване.

Това е едно голямо предимство за община Ковачевци, тъй като новата оптична инфраструктура ще повиши конкурентоспособността на местната икономика, като улесни и стимулира ИТ-бизнеса при предоставянето на нови услуги на крайните потребители, което да доведе до повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Понастоящем община Ковачевци е едно от тези малки населени места, отдалечени от големите административни центрове, които срещат най-големи затруднения с интернет достъпа главно поради пресечения терен и невъзможността за по-добър сигнал. По данни на „Преброяване 2011 г.“ за наличието на компютър и достъп до интернет в област Перник, 40% от обитаваните жилища в областта имат компютър, а с достъп до интернет са 37,1%. С най-нисък дял по този показател е община Ковачевци съответно 6,5% и 5%.

• Транспортна инфраструктура

През общината не минават транспортни коридори от национално и международно значение.

Ковачевци се намира в планински район, в западната част на България и отстои на 55 км югозападно от гр. София, на 27 км в същата посока от областния център гр. Перник и на 18 км западно от гр. Радомир.

На територията на община Ковачевци са утвърдени 36 бр. общински пътища, съгласно Решение № 236/13.04.2007 г. на Министерски съвет, допълнено с Решение № 155/14.03.2009 г. за изменение и допълнение на Решение № 236/13.04.2007 г. за утвърждаване на списък на общинските пътища.

Пътища I и II клас на територията на община Ковачевци няма.

Пътища III клас:

- Път III-623 „Път I-6 – Извор-Лобош-Земен“ от км 35+440 до км 42+890 обща дължина на пътя на територията на община Ковачевци 7,45 км, състоянието на настилката е лошо;
- Път III-603 „Път I-6 – Радомир-Копаница-Ковачевци-Светля-Чепино“ от км 9+360 до км 25+500 дължина на пътя на територията на община Ковачевци 16,140 км. Състоянието на пътя от км 9+360 до км 17+660 е добро, от км 17+660 до км 25+500 състоянието на пътя в участъка е средно;
- Път III-6033 „Ковачевци-Лобош“ от км 0+000 до км 8+300 - дължина на пътя 8,3 км, състояние на настилката - средно.

Данните за състоянието на настилката са към декември 2019 г.

Данните за дължините на републиканските пътища на територията на община Ковачевци са взети от Географската информационна система ГИС на АПИ. Общата дължина на пътищата от РПМ на територията на община Ковачевци е 31,89 км. Точните дължини на участъците от пътища от РПМ, попадащи на територията на община

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Ковачевци, могат да се определят след уточняване на землищната граница между съседните общини.

Територията на общината е достъпна и посредством жп транспорт. През територията на община Ковачевци преминава VI-та жп линия София–Гюешево (железопътна линия I-ва категория). Дължината на железопътната мрежа на територията на община Ковачевци е 6,532 км. На територията на общината попадат следните експлоатационни пунктове: спирка Егълница, намираща се на км 14+883 с един перон, на отстояние 15 км от Общинския център и спирка Калище намираща се на км 16+475 с два перона на отстояние 12 км от Общинския център. Съгласно към момента действащия график за движение на влаковете, на територията на община Ковачевци ежедневно преминават 4 бр. бързи влака, 10 бр. пътнически и 2 бр. товарни влака. Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости. В обсега на общината има един стоманен жп мост при км 17+672 в междугарието Радомир-Земен, един стоманобетонен пътен надлез при км 15+591, един жп прелез при км 14+804 и 10 водостока.

През общината ще премине и така нареченото „модернизирано“ трасе на жп линията от Радомир до Гюешево и границата с Република Северна Македония.

Междуселищното обслужване на населението се извършва по утвърдени транспортни схеми, след провеждане на конкурс. Масовият обществен пътнически транспорт е представен от автобусни линии, преминаващи през територията на община Ковачевци.

1.12. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.

Таблица 31. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.

Приходи и разходи по години (хил. лв.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, позволителни за лечебни растения и др.	-	117	124	145	139	160	183
Реализирани приходи за околна среда	104	-	-	148	162	132	163
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината	-	-	-	11%	11%	8%	9%
Планирани разходи за околна среда	-	112	-	135	149	164	157

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приходи и разходи по години (хил. лв.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Реализирани разходи за околна среда	110	-	-	131	158	180	151
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината	-	-	-	12%	11%	12%	13%

Източник: Община Ковачевци

От данни в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда бележат колебания, но с тенденция на увеличаване;
- Разходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда отбелязват устойчиво нарастване за периода 2014-2020 г.;
- Относителният дял на реализираните приходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани приходи в общината за разглеждания период е средно 9,8%;
- Относителният дял на реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани разходи в общината за разглеждания период е 12%.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)

Този раздел включва анализа на силните страни на общината, възможностите да се възползва от тях, вътрешните слаби страни на общината и възможностите да ги преодолее или сведе до минимум, външните възможности/перспективи за общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира общината в бъдеще.

2.1. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВЪЗДУХ

ВЪЗДУХ	
Силни страни	Възможности
○ За територията на община Ковачевци не е регистрирано и установено превишение на показателите на КАВ.	○ Въвеждане на високи екологични стандарти за междуселищни автобуси; ○ Стимулиране населението за преминаване на друг вид отопление през зимния период.
Слаби страни	Заплахи
○ Липса на постоянен пункт за контрол на КАВ.	○ Увеличаване на автомобилния трафик и нарастването на остарелите автомобили; ○ Високо потребление на отоплителни материали през зимния период.

Районът на община Ковачевци по отношение чистотата на атмосферния въздух не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух, освен климатичните фактори и релефът, допринасят и липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали, както и големи животновъдни ферми.

2.2. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВОДИ

ВОДИ	
Силни страни	Възможности
○ Липса на големи промишлени предприятия; ○ Изградена ПСОВ, която обслужва селата Ковачевци и Сирищник.	○ Гарантиране качеството на питейните води; ○ Изграждане на канализационна система, обхващаща територията на цялата община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Слаби страни	Заплахи
○ В общината има неводоснабдени махали в някои населени места; ○ Процентът на загубите на вода във водопреносната мрежа е висок; ○ Липса на изградена канализационна система за отпадни битови води във всички населени места; ○ Въведен режим на водата в част от населените мста.	○ Риск за замърсяване на подземните водоизточници от неизградена канализационна система в селата; ○ Поради невисоките доходи, съществува праг на икономическата достъпност на таксите за населението, което ограничава възможностите за финансиране на инвестиционната програма; ○ Опасност от заустване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобално затопляне.

Основните проблеми, свързани с опазване чистотата на водите на територията на община Ковачевци, са:

- Липсват пречиствателни съоръжения за отпадъчните води в съставните села, което е причина за неконтролното изпускане на замърсени води в реките и причинява замърсявания на околната среда;
- По отношение на компонент „Води“ основните усилия следва да са насочени към подобряване състоянието и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи;
- Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества;
- В общината има голям брой махали, които не са водоснабдени;
- Замърсяването и нередовното почистване на речните корита в границите на населените места и извън тях е предпоставка за бедствия вследствие непредвидими природни явления.

2.3. АНАЛИЗ НА ФАКТОР ОТПАДЪЦИ

ОТПАДЪЦИ	
Силни страни	Възможности
○ Общинската нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво е разработена в съответствие с изискванията на ЗУО; ○ Всички населени места на територията на община Ковачевци са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци; ○ Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; ○ Използване на регионално депо за	○ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците съобразно въведената йерархия; ○ Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; ○ Община Ковачевци е с по-добри стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“; ○ Изграден са два вида инсталации - за сепариране и за компостиране; ○ Стартирало е закриване и рекултивация на депо, чрез изпълнение на проект по ОП „Околна среда 2014-2020“.	○ Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; ○ Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; ○ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; ○ Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО Перник за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; ○ Развитие и разширение на системите за разделно събиране на МРО; ○ Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опоаковки; ○ Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците.
Слаби страни	Заплахи
○ Недостатъчен брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; ○ Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; ○ Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на високо ниво; ○ За част от потоците масово разпространени отпадъци не са сключени договори с организации по оползотворяване; ○ Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; ○ Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци; ○ Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране.	○ Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея от населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; ○ Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; ○ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания за управление на дейностите по отпадъците; ○ Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; ○ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Планираните мерки за подобряване на управлението на дейностите с отпадъци на територията на община Ковачевци са подробно разгледани в *Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.*, която е неразделно приложение към ПООС – Приложение №3.

2.4. АНАЛИЗ НА РИСКА И ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

РИСК ОТ ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА	
Силни страни	Възможности
○ Ясно определени задължения на компетентните органи по отношение на защитата при бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.). ○ Въведени механизми за осигуряване на единен подход при планиране на защитата при бедствия, съответно планиране на намаляването на риска от бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.).	○ Използване на Европейски структурни и инвестиционни фондове за финансиране на дейности за намаляване на риска от бедствия; ○ Достъп до, и съответно предпоставки за въвеждане на добри практики от други страни.
Слаби страни	Заплахи
○ В голяма част от подзаконовите нормативни актове, свързани със защитата при бедствия, липсват необходимите яснота и конкретика, което не позволява ефективното им прилагане; ○ Въведените със ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.) механизми за сътрудничество и обмен на информация все още не функционират ефективно; ○ Липса на достатъчен ресурс (експертен, финансов, технически и т.н.) в общината; ○ Все още планирането на защитата при бедствия е несистематизирано; ○ Неразбиране на риска от бедствия във всичките му измерения от страна на компетентните органи и населението.	○ Повече рискове от бедствия, включително и такива произтичащи от изменението на климата; ○ Внезапни бедствия с висок интензитет.

2.5. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

ПОЧВИ	
Силни страни	Възможности
○ Благоприятни условия за развитие на разнообразно и високопродуктивно земеделско производство; ○ Липса на почви, замърсени с тежки	○ Съществуват възможности за специализирано земеделско производство, за ефективно използване на богатия почвен ресурс, за увеличаване на дела на трайните насаждения и лозята, за подобряване

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

метали и органични замърсители.	структурата на земеползване чрез земеустройствени и комасационни проекти в землищата на общината; ○ Възможност за извличане на максималния ефект от пасищата, мерите и обработваемите земеделски площи чрез механизма на субсидирането от Европейските фондове по линия на Оперативните програми (напр. ПРСР 2014 – 2020 г.), които, освен чрез преките инвестиции, също и чрез насърчаването на повишаването на знанията на земеделските стопани, ще подпомагат прилагането на добри земеделски практики, водещи до устойчиво управление на почвите и водите и до опазване на биоразнообразието.
Слаби страни	Заплахи
○ Почвена ерозия; ○ Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; ○ Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.	○ Липсват механизми за налагане прилагането на почвозащитни земеделски практики на частните земеделски производители и на арендаторите, обработващи частните земи, чийто дял е най-голям; ○ Съществуват трудности за възстановяване на поливното земеделие в Общината: липсата на лесно достъпно финансиране на инвестиционни проекти за възстановяване на поливната инфраструктура в земеделските земи; липсата на собствени финансови средства на Общината за такива инвестиции; ○ На общините е вменен контрол по опазване на почвите съгласно Закона за почвите, за който не са предвидени ресурси – финансови и човешки, в рамките на структурата на общинската администрация; ○ Засилване на деградационните процеси на почвите; ○ Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; ○ Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за Област Перник; ○ Силен натиск, създаван или засилван от човешките дейности, като: неподходящи селскостопански и горски практики, депониране на отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

2.6. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ БИОРАЗНООБРАЗИЕ

БИОРАЗНООБРАЗИЕ и ЕКО ТУРИЗЪМ	
Силни страни	Възможности
○ Богато природно разнообразие; ○ Наличие на редки и защитени растителни и животински видове; ○ Наличие на 2 защитени зони; ○ Наличие на леглова база.	○ Благоприятна обстановка и положителен имидж, които България има като туристическа дестинация; ○ Интензивно развитие на националния туристически пазар и утвърждаване на туризма като приоритетен отрасъл на икономиката; ○ Непрекъснато нарастващ чуждестранен туристически поток към страната; ○ Наличие на европейски финансиращи програми в областта на туризма; ○ Включване на община Ковачевци в национални и международни туристически маршрути; ○ Извършване на проучвания за находища на лечебни растения; ○ Засилване на контрола върху ловния туризъм; ○ Предотвратяване на браконьерство; ○ Въвеждане на система от мерки на местно ниво, които да насърчават и гарантират устойчивото ползване на биологичните ресурси.
Слаби страни	Заплахи
○ Липса на туроператори и туристически агенции в региона; ○ Липса на предприемачески опит и мотивация у населението; ○ Недостатъчен брой подготвени специалисти в областта на туризма; ○ Липса на опит в разработване на проекти от страна на бизнеса; ○ Липса на единна информационна база данни за развитието на туризма в региона.	○ Преса върху дивеча, в резултат от все по-интензивното развитие на ловния туризъм; ○ Браконьерство; ○ Глобално изменение на климата и попадане на страната в зона на засушаване; ○ Тежки административни процедури за стартиране и развитие на бизнес; ○ Отдалеченост от големи икономически развити райони; ○ Силна конкуренция от други райони в страната и чужбина, които предлагат сходни туристически продукти.

Основните проблеми за биологичното разнообразие на територията на община Ковачевци са свързани със състоянието на горите в региона - те са най-заstrашени от пряко унищожение, поради факта, че ниският жизнен стандарт на местното население, особено в селата, го насочва към най-лесния начин за бързо оползотворяване на горския ресурс чрез изсичането му.

Състоянието на биологичното разнообразие зависи от всички стопански дейности – строителство, туризъм, селско и горско стопанство, промишленост. Тази комплексност на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

негативно влияние изисква използването на комбинирани защитни методи, при спазване на съответните нормативни правила и регламентирани способности за въздействие.

2.7. АНАЛИЗ ПО ФАКТОР ШУМ

В община Ковачевци не се надвишават пределно допустимите нива на шума, поради тази причина не е правен и анализ на звуковото налягане в отделните населени места. На територията на общината няма големи промишлени източници на шум в околната среда, затова не е извършван собствен мониторинг. Друг източник на шумово замърсяване на територията на общината е остарелият автомобилен парк и транзитно преминаващите превозни средства.

2.8. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

2.9. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ РАДИАЦИОННИ ЛЪЧЕНИЯ

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. Радиационният фон се движи в нормални граници. Източници на вредни лъчения не са установени.

2.10. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

На територията на община Ковачевци не са регистрирани източници на неорганизирани емисии. В общината не са регистрирани инсталации, извършващи дейности с употреба на разтворители за периода 2014-2020 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

2.11. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ИНФРАСТРУКТУРАТА КАТО ФАКТОР ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Данните за дължините на републиканските пътища на територията на община Ковачевци са взети от Географската информационна система ГИС на АПИ. Общата дължина на пътищата от РПМ на територията на община Ковачевци е 31,89 км. Точните дължини на участъците от пътища от РПМ, попадащи на територията на община Ковачевци, могат да се определят след уточняване на землищната граница между съседните общини.

На територията на общината са утвърдени 36 бр. общински пътища. Дължината на общинските пътища на територията на цялата община е 63 км. Достъпа до различните махали на населените места се осъществява посредством местни пътища, с компрометирана настилка.

Територията на община Ковачевци се обслужва от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – град Перник.

В общината, която се състои от център Ковачевци и девет села, единствено в с. Егълница има изградена водоснабдителна система, включително до всички махали. В останалите села има изградени улични водопроводни мрежи, но голям брой махали не са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата е от съществуващи подземни водоизточници (каптажи и шахтови кладенци) които са разпределени твърде неравномерно на територията на община.

Изключение прави село Слатино, за което няма изградени водоснабдителна мрежа и съоръжения. Водоснабдяването се осъществява от собствени водоизточници, намиращи се в имотите на живущите в тях.

От населените места на общината, единствено в с. Ковачевци е изградена частично смесена канализация с дължина на мрежата 4 819 м. Съществуващата канализация е изпълнена от тръби от ф200 до ф500. Тя е за битово-фекални води, но на места в нея са заустени и дъждовни води. Канализационната мрежа е амортизирана, не обхваща всички квартали на селото, а отделни клонове минават през частни имоти. Канализационната мрежа се използва едва от 20% население на Ковачевци и не работи добре. Част от отпадните води се губят по мрежата, а друга част стига до пречиствателната станция.

Пречиствателната станция за отпадни води е пусната в експлоатация през 1982 г. Проектирането на пречиствателната станция е предвиждало положителен прираст на населението, поради което е значително преоразмерена. Проектирана е за обслужване на население 2 000 души, за обслужване на селата Ковачевци и Сирищник.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Електроенергийната система на община Ковачевци е сравнително добре развита. Техническото състояние на съоръженията е добро. Всички населени места в Общината са електрифицирани. Населените места в общината се захранват от електроразпределителното предприятие „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, чрез електроразпределителната мрежа 20 kV. През територията на общината преминават и въздушните електропроводни линии ВЛ 110 kV „Косача“ и ВЛ 110 kV „Пчелинци“, които свързват подстанция „Калище“ с подстанция „Радомир“ и подстанцията на ТЕЦ „Бобов дол“ и които са част от преносната електрическа мрежа на ЕСО ЕАД.

**2.12. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА И ИКОНОМИЧЕСКАТА СТРУКТУРА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

ОРГАНИЗАЦИОННА И ИКОНОМИЧЕСКА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
Силни страни	Възможности
○ В общината работят компетентни служители в областта на околната среда и съществува воля за постигане на нормативните изисквания от екипа на общинска администрация; ○ Община Ковачевци има собствена нормативна база – общински наредби и програми, както и общи стратегии за развитието на общината, в които управлението на отпадъците е важен елемент.	○ Възможности за внедряване на нови, екологосъобразни практики за производствата; ○ Възможности за трансгранично сътрудничество в областта на околната среда.
Слаби страни	Заплахи
○ Недостатъчно е ресурсното обезпечаване на отговорното звено в общинска администрация и на общинското предприятие за управлението на отпадъците спрямо повишаващите се нормативни изисквания и очакванията на обществеността.	○ Влошаване на качествата на околната среда и допълнително замърсяване на компонентите на средата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Община Ковачевци – чиста и съхранена природа, осигуряваща благоприятни условия за живот

4. ЦЕЛИ

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Ковачевци в областта на околната среда, са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и се отчетоха заплахите пред община Ковачевци в областта на околната среда.

Генерална стратегическа цел на ПООС:

Подобряване на качеството на живот и намаляване на риска за здравето на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда, запазване на биоразнообразието и устойчиво управление на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 1. ВОДИ

Специфична цел 1: Насърчаване на устойчивото управление на водите

ПРИОРИТЕТ 2. ВЪЗДУХ

Специфична цел 2: Поддържане на доброто качество на атмосферния въздух и нивата на емисиите под пределно допустимите норми за опазване на човешкото здраве

ПРИОРИТЕТ 3. ОТПАДЪЦИ

Специфична цел 3: Устойчиво управление на отпадъците

ПРИОРИТЕТ 4. РИСК И ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Специфична цел 4: Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ПРИОРИТЕТ 5. ПОЧВИ

Специфична цел 5: Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия

ПРИОРИТЕТ 6. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Специфична цел 6: Засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура, както и намаляване на замърсяването

ПРИОРИТЕТ 7. ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Специфична цел 7: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване

ПРИОРИТЕТ 8. ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В Т.Ч. ЕКОЛОГИЧНА КУЛТУРА, ЕКОЛОГИЧНИ ЗНАНИЯ, ЕКОЛОГИЧНОТО МИСЛЕНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ

Специфична цел 8: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

***Забележка:** Дейностите, предвидени за изпълнение по компоненти **Отпадъци** и **Почви**, са съгласно:

- Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. – Приложение №3;
- Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. – Приложение №4.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 32. План за действие на ПООС Ковачевци 2021-2028 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
План за действие на ПООС Ковачевци 2021-2028 г.		20 625,1											
Приоритет 1. Води		5 455											
1	Реконструкция и разширяване на водопроводна мрежа на територията на община Ковачевци	5 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Км. ремонтиран/подменен водопровод	Община Ковачевци, ВиК Перник	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Реконструкция на пречиствателна станция	450	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Реконструирана пречиствателна станция	Община Ковачевци, ВиК Перник	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	5	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Ковачевци		X			X			
Приоритет 2. Въздух		1 678											
1	Почистване на пътните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддържането им в добро техническо състояние	8	Общински бюджет	8 бр. годишно почистване	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Подновяване, подобряване и модернизиране на системите за външно изкуствено осветление в община Ковачевци	570	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Енергийна ефективност на общински сграден фонд	1 100	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	2 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 3. Отпадъци		8 342,1											
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадъците 2021-2028	8 242,1	Фондове на ЕС; Общински бюджет;	Събрани и обезвредени отпадъци	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
			Държавен бюджет										
2	Изграждане на трупни ями или траншеи за загробване на странични животински продукти и на продукти получени от тях	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	2 бр. изградени трупни ями/траншеи	Община Ковачевци		X	X	X				
Приоритет 4. Риск и изменение на климата		109											
1	Благоустройство на речните корита с цел предпазване от наводнения	45	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Брой изпълнени проекти	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Почистване на речните корита	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Км. почистени речни корита	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Координация и сътрудничество между всички управленски нива (национално, басейново и местно) от единната спасителна система	0	Фондове на ЕС; Общински бюджет		Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр.	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. извършен анализ на риска	Община Ковачевци			X					
5	Информационни кампании, насочени към повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения	4	Фондове на ЕС; Общински бюджет	4 бр. информационни кампании	Община Ковачевци		X		X		X		X
6	Оптимизиране и разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели и анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. оптимизирана система	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 5. Почви		4 281											
1	Изпълнение на Програма за опазване, устойчиво	4 281	Фондове на ЕС;		Община	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.		Общински бюджет; Държавен бюджет		Ковачевци								
Приоритет 6. Биоразнообразие		220											
1	Опазване на природата и биологичното разнообразие, екологосъобразна инфраструктура: Възстановяване на съществуващи/ потенциални местообитания	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет	2 бр. изпълнени проекта	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Опазване на горите от сеч и пожари	60	Фондове на ЕС; Общински бюджет	8 бр. извършени дейности	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Въвеждане на щадящи лесовъдски системи	60	Фондове на ЕС; Общински бюджет	2 бр. изпълнени проекта	Община Ковачевци, ДГС Земен	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 7. Зелени системи		505											
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	200	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ на реконструирани и поддържани паркове и градинки	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Благоустрояване и поддържане на детски площадки	300	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Брой реконструирани и рехабилитирани спортни съоръжения и детски площадки	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Поддържане на гробищните паркове	5	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ поддържани гробищни паркове	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	Приоритет 8. Повишаване на екологичното образование на населението в т.ч. екологична култура, екологични знания, екологичното мислене и подобряване на административния капацитет	35											
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	20	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в населението	5	Общински бюджет	Брой проведени кампании	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Общински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодолени. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2028 г. на община Ковачевци се извършва от Общински съвет - Ковачевци, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на общината.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМАТА

Неделима част от настоящата програма са:

1. Приложение №1 Доклад с резултати от анкетно проучване
2. Приложение № 2 Раздел Лечебни растения
3. Приложение №3 Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.
4. Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

**ДОКЛАД С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО АНКЕТНО
ПРОУЧВАНЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ПООС) НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ 2021-2028 г.**

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ковачевци 2021-2028 г

Въведение

Във връзка с разработването на Общинска програма за опазване на околната среда на община Ковачевци 2021-2028 г. е проучено мнението на гражданите по въпроси, свързани с опазването на околната среда на територията на общината. Целта на анкетирването бе да се вземат предвид и да се отразят мненията и препоръките на заинтересованите страни в разработваната Програма за опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Целеви групи:

- Общински съветници;
- Кметове на населени места;
- Експерти – общинска администрация;
- Училища и детски градини;
- Читалища;
- Бизнес;
- Граждани;
- Медии.

Метод за набиране на информацията: самостоятелно попълване от респондентите на специално изготвена анкетна карта.

Начин на провеждане: публикуване на съобщение и на самата анкетна карта в официалния сайт на общината; разпечатани екземпляри от анкетната карта бяха осигурени в приемната на деловодството на общината; чрез електронната поща беше изпратен линк за попълването ѝ в електронен вариант на всички идентифицирани заинтересовани страни.

Период на провеждане: септември - декември 2021 година.

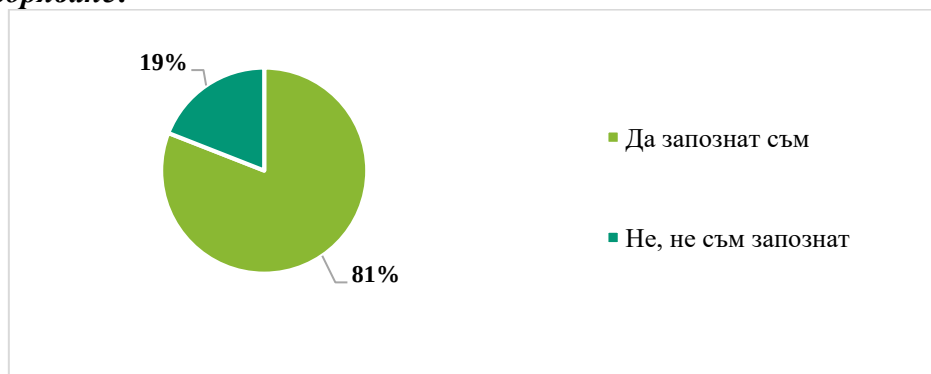
Ограничения: поради приетия от Народното събрание Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, с грижа за здравето и сигурността на служителите и респондентите и във връзка с мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, не се реализира проучване чрез директен контакт с населението и не са правени интервюта „лице в лице“.

Анкетната карта се състои от 23 въпроса. Въпросите от анкетата са както затворени - с изброени възможности за отговор, така и отворени - без посочени възможности за отговор.

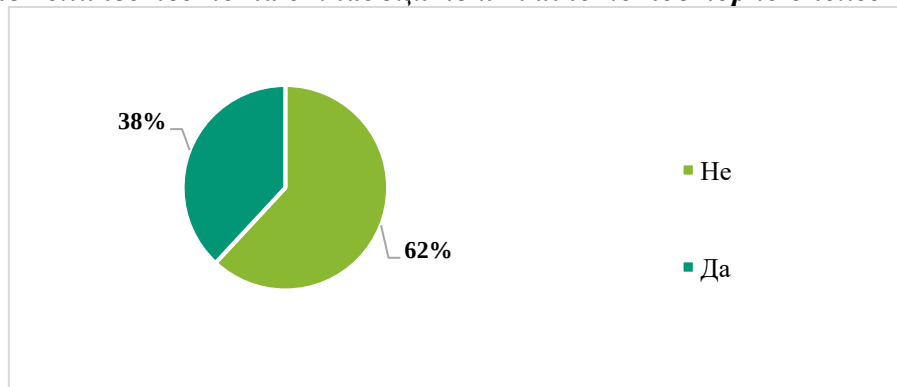
Резултати от анкетното проучване

Въпрос 1. Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване?

По-голяма част от анкетираните граждани в община Ковачевци са запознати с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване.

Въпрос 2. Желаете ли да бъдете информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване?

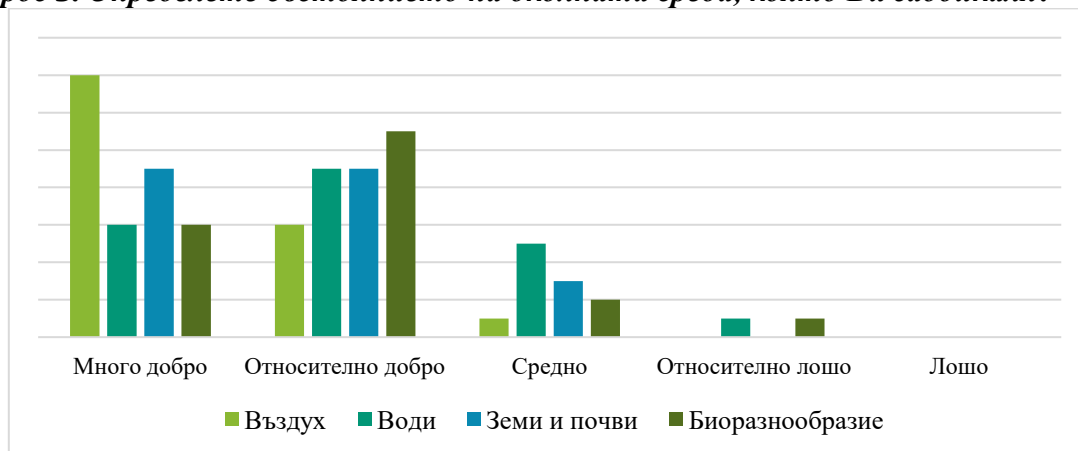

По-голяма част от респондентите (62%) не проявяват интерес да бъдат информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване. Именно тази тенденция следва да се промени с провеждане на информационни кампании, тъй като самосъзнанието на гражданите е основна част от постигане на целите за общество с нулеви отпадъци.

Тези, които са изяви́ли желание да бъдат информирани, смятат, че това е най-подходящо да става чрез: сайта на община Ковачевци, местните медии, имейл и информационни материали.

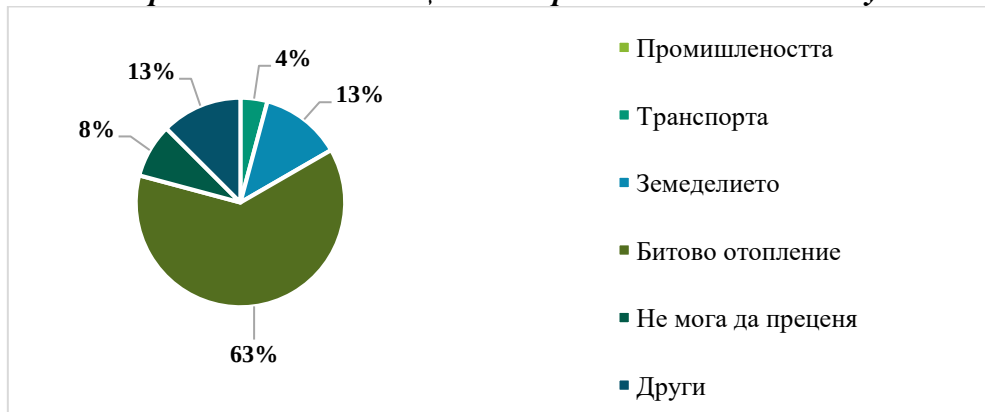

Въпрос 3. Определете състоянието на околната среда, която Ви заобикаля?

Респондентите определят състоянието на околната среда много добро и относително добро по основните четири компонента – въздух, води, земи и почви и биоразнообразие. Много малка част от анкетираните граждани намират състоянието на водите и биоразнообразието за относително лошо.

Въпрос 4. Кой според вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

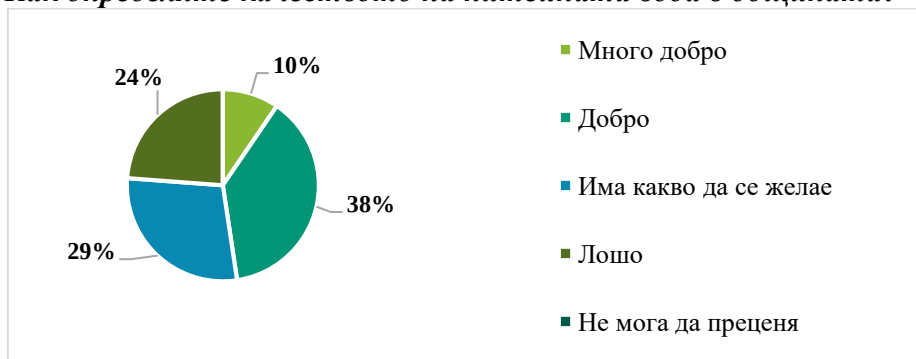

Като основен източник на вредни емисии във въздуха в общината е посочено битовото отопление (63%). Необходимо е в Програмата за опазване на околната среда да се предвидят такива мерки за подобряване на качеството на въздуха, свързани с битовото отопление.

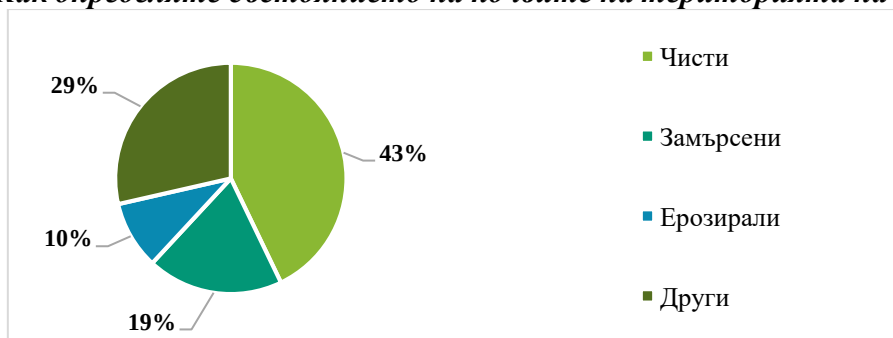
Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на
ПООС Ковачевци 2021-2028 г

Въпрос 5. Как определяте качеството на питейната вода в общината?

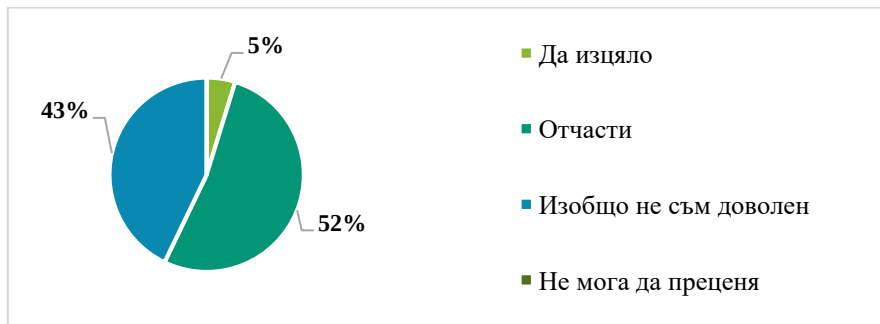
Най-голям дял от респондентите определят качеството на питейната вода в общината за „добро“ (38%), следвани от тези, които мислят, че „има какво да се желае“ (29%).

Въпрос 6. Как определяте състоянието на почвите на територията на общината?

Според 43% от анкетираните граждани, почвите в общината са „чисти“. Част от гражданите ги намират за „замърсени“ (19%), „ерозирани“ са според 10% и 29% са посочили „други“.

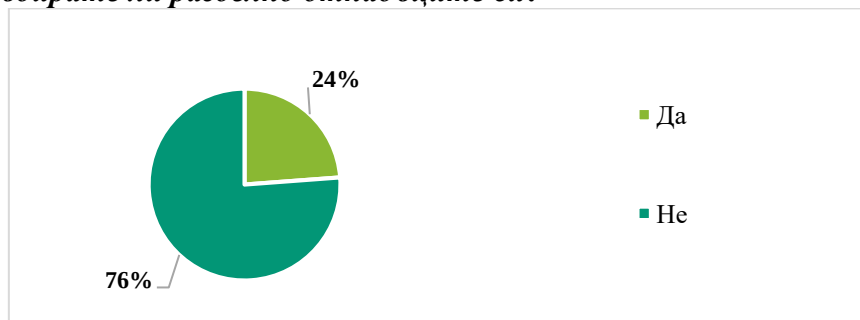
Въпрос 7. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

По-голям дял от респондентите са „отчасти“ доволни от услугата сметосъбиране и сметоизвозване (52%), следвани от тези, които „изобщо не са доволни“ – 43%. Изцяло са доволни - 5% от анкетираните граждани.

Въпрос 8. Събирате ли разделно отпадъците си?

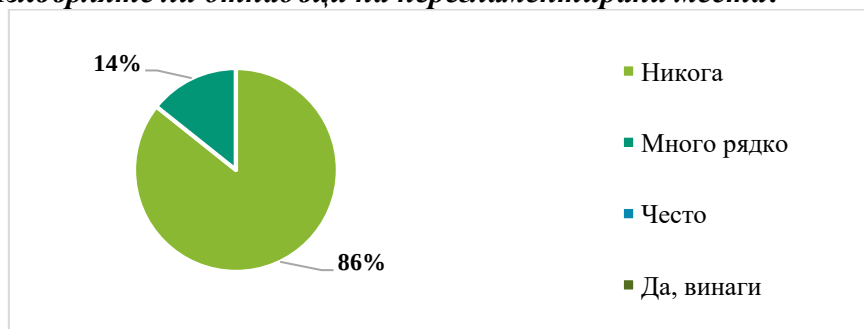
По отношение на разделното събиране на отпадъците, по-малък дял от респондентите (24%) са отговорили положително.

Тези, които не събират разделно отпадъците си, са посочили следните причини защо не го правят:

- Липсват контейнери за разделно събиране на отпадъците;
- Няма създадени подходящи условия за разделно събиране на отпадъците;
- Извозването на разделно събраните отпадъци се извършва с един сметоизвозващ автомобил;
- По-често сметоизвозване на контейнерите за разделно събрани отпадъци.

Необходимо е да се правят информационни кампании и да се насърчава разделното събиране на отпадъците. Възможно е и да се преосмисли организацията и местата на разположение на контейнерите, разделното им извозване и оползотворяване.

Въпрос 9. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

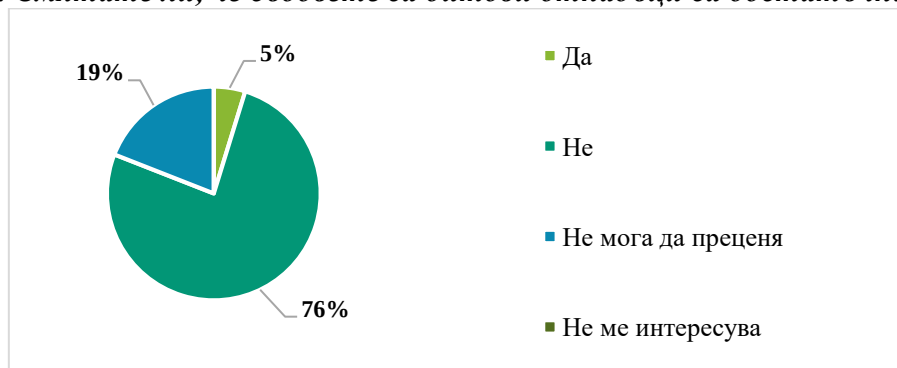

На този въпрос по-голям дял от респондентите (86%) отговарят, че не изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места. Притеснителен е фактът, че близо 14% от респондентите открито заявяват, че го правят.

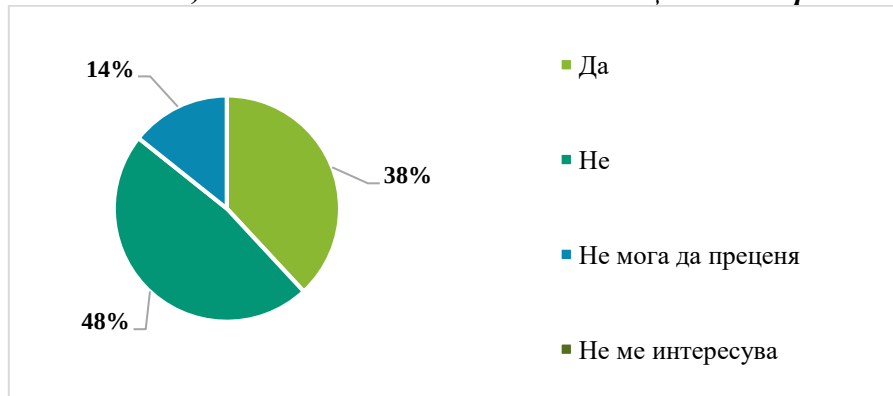
Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на
ПООС Ковачевци 2021-2028 г

Въпрос 10. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчни?

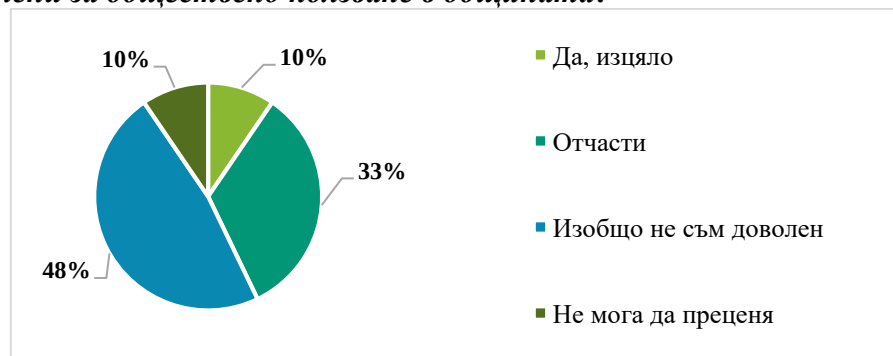
По отношение на броя съдове в общината, отговорите показват, че наличните съдове за битови отпадъци са по-скоро недостатъчни (76%).

Въпрос 11. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

По отношение на състоянието на съдовете, по-голям дял от респондентите ги намират в лошо състояние (48%), докато за 38% от тях те са в добро състояние.

Въпрос 12. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

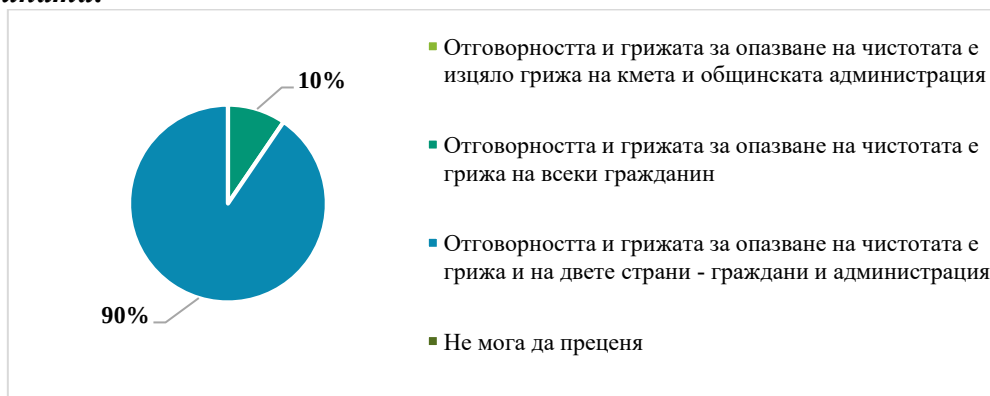

*Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на
ПООС Ковачевци 2021-2028 г*

По-голям дял от респондентите (48%) „изобщо не са доволни“ от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, а 33% са „отчасти“ доволни. Изцяло са доволни 10% от гражданите.

Въпрос 13. Според Вас кой е отговорен за опазване на чистотата на територията на общината:

По-голям дял от респондентите (90%) смятат, че гражданите и администрацията са солидарно отговорни за опазване на чистотата на територията на общината.

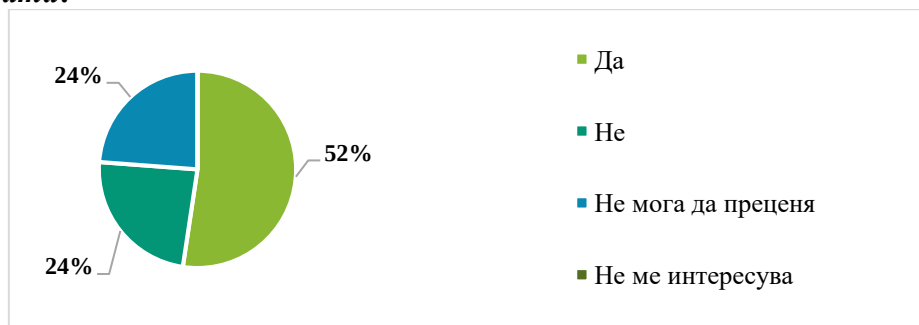
Въпрос 14. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респонденти (62%) мислят, че компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината не осъществяват ефективен контрол.

Въпрос 15. Според Вас има ли проблеми, свързани с околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респондентите (52%) смята, че има проблеми, свързани с околната среда на територията на общината, като те са свързани с:

- Отпадъци – 31%;
- Зелени площи в населени места – 21%;
- Животни – 17%;
- Води – 10%;
- Растения – 10%;
- Въздух – 7%;
- Почви – 3%;
- Шум - 0%;
- Защитени територии – 0%.

Въпрос 16. Посочете конкретни проблеми в населеното място, в което живеете, за които е необходимо предприемане на спешни мерки?

На този въпрос респондентите посочват следните проблеми:

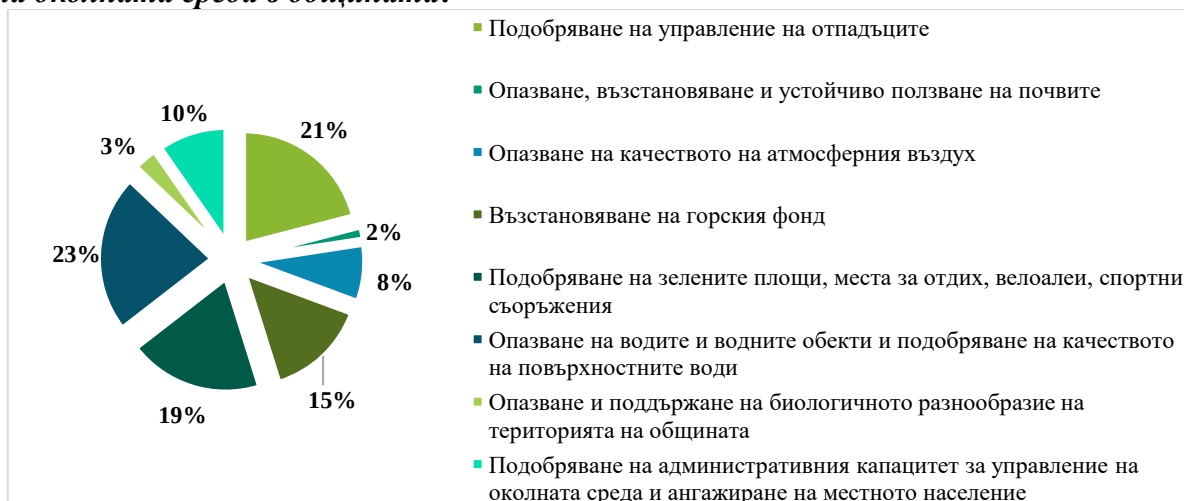
- Увеличаване честотата на сметосъбиране и сметоизвозване;
- Поставяне на повече контейнери за отпадъци;
- Косене на зелените площи;
- По-често сметоизвозване на контейнерите за отпадъци през летните месеци, когато има повече хора в общината;
- Поддържане на зелените площи в с. Калище;
- Проблеми с отглеждането на едър рогат добитък;
- Разчистване на терена зад музея;
- Почистване и поддържане на общинските територии;
- Почистване на крайпътните храсти;
- Липсва услуга за събиране на строителни отпадъци;
- Почистване коритото на р. Светля;
- Почистване на нерегламентирани сметища в цялата община (вкл. и хвърлените битови отпадъци – бутилки, кенчета и т.н.);

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на
ПООС Ковачевци 2021-2028 г

- Почистване на строителните отпадъци от центъра.

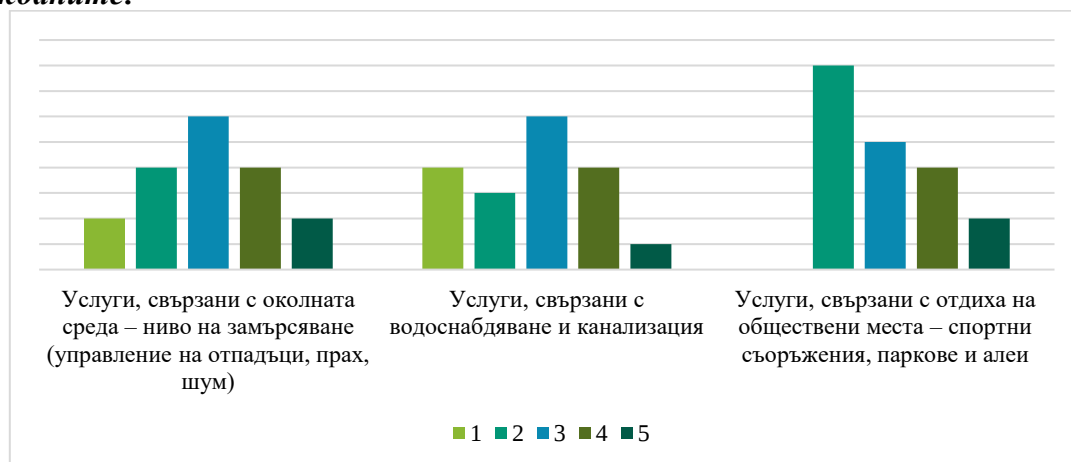
Въпрос 17. Кои според Вас трябва да са трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината?

Мнозинството от респондентите определя, че трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината следва да бъдат:

- Опазване на водите и водните обекти и подобряване на качеството на повърхностните води (23%);
- Подобряване на управлението на отпадъците (21%);
- Подобряване на зелените площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения (19%).

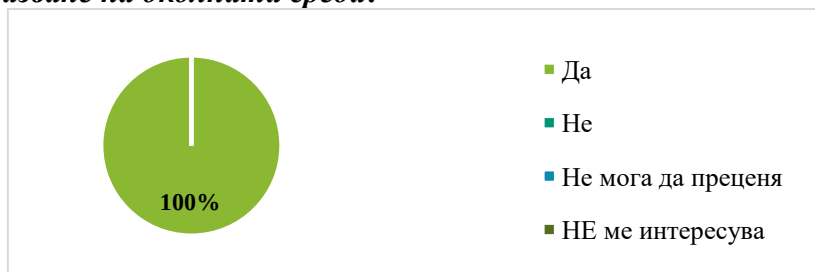
Въпрос 18. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите:

Изводът е, че предоставянето на всички услуги отговарят в някаква степен на нуждите на гражданите, но въпреки това е необходимо да се направят някои подобрения.

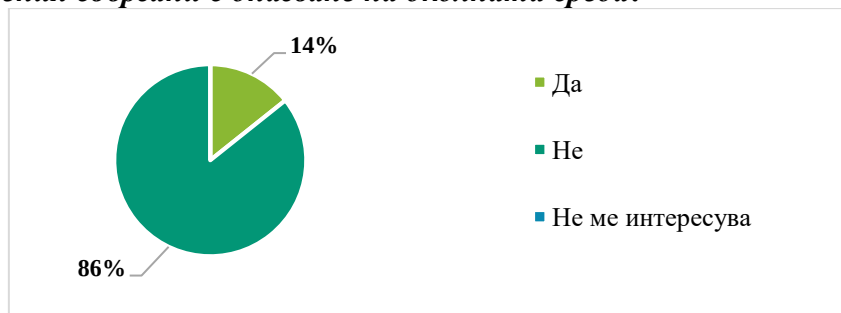

Въпрос 19. Смятате ли, че трябва да се санкционират много строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

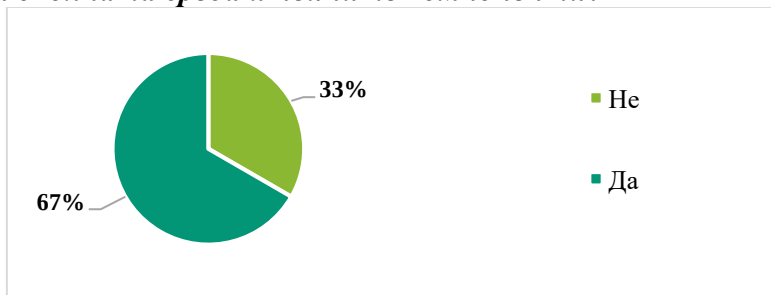
100% от респондентите смята, че нарушителите, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения, свързани с опазване на околната среда, трябва да бъдат санкционирани строго.

Въпрос 20. Информирали ли сте общинска администрация или други органи за констатирани от Вас нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения свързани с опазване на околната среда?

Все още голяма част от гражданското общество (86%) не счита за важно да информира компетентните органи от общинска администрация или други органи за констатирани нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения, свързани с опазване на околната среда. Именно това следва да се промени, тъй като понякога установяването на нарушителите е трудно, а това би допринесло в голяма степен за превенцията.

Въпрос 21. Желаете ли да бъдете информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти?

*Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на
ПООС Ковачевци 2021-2028 г*

По-малък е дялът на респондентите (33%), които не желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти. Гражданите, които желаят да бъдат информирани (67%) относно кампании, свързани с подобряване на околната среда посочват следните начини за най-подходящи:

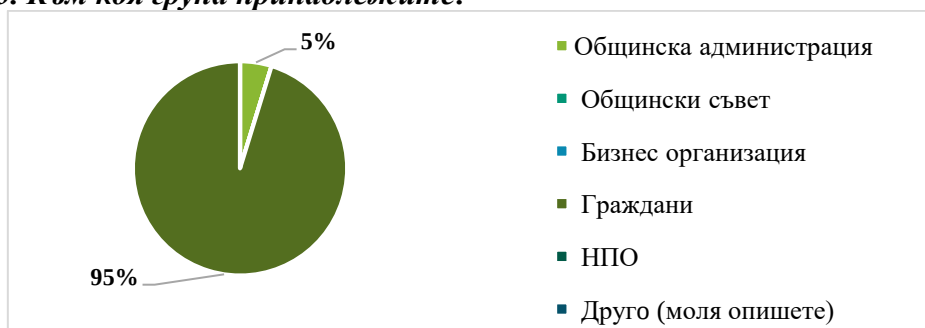
- Официалния сайт на община Ковачевци;
- Средства за масова информация;
- Информационни кампании и събития;
- Социални мрежи;
- Имейл.

Въпрос 22. Ако сме пропуснали нещо, което е важно като въпрос за Вас, моля споделете го тук, защото Вашето мнение е важно!

Жителите искат да се обърне внимание и на следните проблеми, които са цитирани от проучването:

- Сметоизвозването не се извършва редовно, а таксата е висока;
- Залесяване на местата, на които е извършвана сеч преди години поради заболяване на дърветата;
- Подмяна и доизграждане на ВиК мрежата.

Въпрос 23. Към коя група принадлежите:

Ядрото на проучването е основно от граждани на община Ковачевци.

Проучването показва, че са необходими политика и инвестиции за подобряване на околната среда в община Ковачевци в многостранни аспекти.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ**

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ковачевци	3
III.	Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	16
IV.	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	19
V.	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	21
VI.	Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	23

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

I. Въведение

Събирането и износът на билки са традиционни за нашата страна. За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивираните билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Раздел Лечебни растения“.

С приложението „Раздел Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, разпространението им, режимът на тяхното ползване, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ковачевци

На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Ковачевци:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
1.	Зайча сянка / <i>Asparagus officinalis</i> 	Расте на умерено влажни, предимно дълбоки почви, в ливадни и други тревни съобщества, из храсталаци и разредени гори в цялата страна, от низините до към 1200 м н.в.	Многогодишно тревисто растение	Коренището	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
2.	Лечебна иглика / <i>Primula veris</i> 	Расте из храсталаци, по горски поляни и разредени гори в цялата страна до 2500 м н.в.	Многогодишно тревисто растение	Корен	Ограничен	Видът не е защитен
3.	Метличеста мишорка / <i>Gypsophila paniculata</i> 	Расте по сухи, каменисти, песъчливи и тревисти места, предимно върху варовити терени	Многогодишно тревисто растение			Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
4.	Кукуряк / <i>Helleborus odoratus</i> 	Среща се в габърво-горуновия и буковия пояс	Многогодишно тревисто растение	Използват се коренището с корените	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
5.	Жълт кантарион / <i>Hypericum Perforatum</i> 	Расте на сухи каменисти месторастения в разредени гори и сечища до 2000 м н.в.	Многогодишно тревисто растение	Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см от върха. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
6.	Лечебна комунига / <i>Melilotus officinalis</i>	Расте по влажни тревисти места до 800 м н.в.	Двугодишно растение	Изсушените върхни стебла с листата и цветовете. Събира се от месец май до месец август	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
						
7.	Обикновен гръмотрън / <i>Ononis arvensis</i> 	Расте по первази на горите и из храсталаци на добре осветени места, като често образува плътни популации	Многогодишно тревисто растение			Видът не е защитен
8.	Планинска чубрица / <i>Satureja montana</i> 	Расте по ерозирани храсталачни и каменисти места върху варовик до 1000 м н.в. Среща се в ксеротермни храстово-тревни съобщества. Образува самостоятелни съобщества	Полухраст, достигащ 20-40 см			Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
9.	Чемерика / <i>Veratrum album</i> 	Расте из влажни планински ливади и пасища	Многогодишно тревисто растение			Видът не е защитен
10.	Риган / <i>Origanum vulgare</i> 	Расте из храсталаци, разредени гори и горски поляни до 2000 м н.в.	Многогодишно тревисто растение	Използват се цветоносните върхни части	Лични нужди	Видът не е защитен
11.	Червен глог / <i>Crataegus monogyna</i> 	Расте из горите и храсталаците, по единично и на групи		Листата с цветовете или само цветовете, или плодовете	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
12.	Шипка / <i>Rosa canina</i> 	Расте из храсталаци, тревисти терени, синори по периферията на гората, голините и поляните	Храст	Плодовете	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
13.	Дрян / <i>Cornus mas L.</i> 	Расте разпрснато или групово в смесени дъбови гори предимно на сенчести изложения, където се явява като подлес, както и из храсталаци и скалисти склонове		Плодовете	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
14.	Бял равнец / <i>Achillea millefolium</i> 	Расте по тревисти места, по ливади, между храстите в цялата страна и над 1000 м. н. в.		За лечебна цел се използват цветните кошнички и надземната част	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
15.	Мащерка / <i>Thymus sp. Diversae</i> 	Расте по слънчеви скалисти места, поляни, голини и просеки		Стрък	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
16.	Маточина / <i>Melissa officinalis</i> 	Расте на влажни места в дъбовите гори (600 – 1200 м н.в.)		Листата и цъфтящите части на стъблото	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
17.	Сладка папрат / <i>Polypodium vulgare</i> 	Расте в сенчестите гори, главно върху влажни скали	Многогодишно тревисто спорово растение			Видът не е защитен

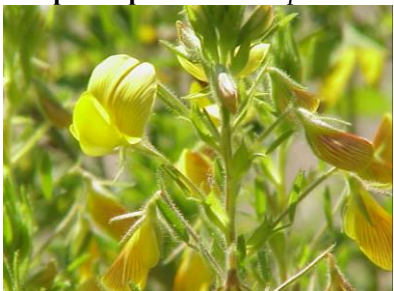

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
18.	Бъз нисък (бъзак) / <i>Sambucus ebulus</i> 	Расте масово в плътни популации край потоци, храсталаци, сечища до 800 м н.в. мезофит, привързан към богати влажни почви	Многогодишно тревисто спорово растение	Корен и плод	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
19.	Бял пелин / Artemisia alba 	Расте на варовити скалисти, често силно ерозирани терени	Ароматичен храст			Видът не е защитен
20.	Лазаркиня / Galium odorata 	Расте из сенчести предимно буково-габъррови гори	Многогодишно тревисто растение	Листата	Лични нужди	Видът не е защитен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
21.	Багрилна жълтуга / <i>Genista tinctoria</i> 	Расте из храсталаци и просветлени гори, по тревисти и каменни места	Храстовидно растение			Видът не е защитен
22.	Гръмотрън / <i>Ononis spinose</i> 	Тревисти местности и храсталаци		Корени	За производствени и лични нужди	Видът не е защитен
23.	Горска съсънка / <i>Anemone sylvestris</i> 	Расте по тревисти и каменисти места предимно на варовик в равнините, предпланините и планините	Многогодишно тревисто растение	Цветовете		Видът е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
24.	Жълт планински крем / <i>Lilium jankae</i> 	Среща се в Конявска планина. Расте между 1000 и 2500 м н.в. на силикатен и варовит терен върху умерено влажни почви	Многогодишно луковично растение			Защитен от ЗБР
25.	Източна ведрица / <i>Fritillaria orientalis</i> 	Среща се в Конявска планина. Расте из храсталаци, горски поляни, планински склонове на варовик между 800 и 1400 м н.в.	Многогодишно луковично растение			Защитен от ЗБР
26.	Оливниеров минзухар / <i>Crocus olivieri</i> 	Среща се в Конявска планина. Расте по сухи, припечни тревисти места и разредени храсталаци	Многогодишно тревисто растение с грудколуковица			Защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
27.	Междинна аубриета / <i>Aubrieta intermedia</i> 	Среща се в Конявска планина. Расте по варовити скали между 300 – 1000 м н.в.	Многогодишно тревисто растение			Видът е включен с категория „Рядък“ в Червената книга на България
28.	Средиземноморски шпорец / <i>Delphinium balcanicum</i> 	Среща се по Струмска долина. Обитава бедни терени в дъбовия пояс от 100 до 700 м н.в. Среща се в съобщества от дървовидна хвойна, драка и др.	Едногодишно тревисто растение			Видът не е защитен
29.	Алпийски кахрис / <i>Cachrys alpina</i>	Среща се по дефилето на р. Струма върху плитки хумусно-карбонатни почви от 800 до 1100 м н.в.	Многогодишно тревисто растение			Защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
						
30.	Ръбестостъблен воден морач / <i>Oenanthe angulosa Griseb.</i> 	Среща се по дефилето на р. Струма върху плитки хумусно-карбонатни почви от 800 до 1100 м н.в.	Многогодишно тревисто растение			Видът е включен с категория „Рядък“ в Червената книга на България
31.	Хьофелова тимянка / <i>Ferula heuffelii</i> 	Разпространено е в Конявска планина. Обитава влажни тревисти места предимно на ливадно-канелени почви. Участва единично в тревни съобщества.	Многогодишно тревисто растение			Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък на висшите растения в България

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Описание	Използваема част	Добив	Природозащитен статут
32.	Урумovo лале /<i>Tulipa urumoffii</i> 	Обитава варовити затревени склонове в долния планински пояс на хумусно-карбонатна почва. Среща се с единични екземпляри	Многогодишно луковично растение			Видът е включен с категория „Уязвим“ в Червения списък и Червената книга на Р България. Защитен от ЗБР
33.	Променливоцветна камбанка /<i>Campanula versicolor</i> Andrews 	Среща се в Конявска планина между гр. Земен и с. Раждавица. Расте по варовити скалисти места в дъбовия пояс между 550 м и 750 м н.в.	Многогодишно тревисто растение			Видът е включен с категория „Застрашен“ в Червения списък и Червената книга на Р България. Защитен от ЗБР

Източник: РДГ Кюстендил, ТП „ДГС Земен“, Община Ковачевци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и т. 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на община Ковачевци се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - София за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - София;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари, за представяне в РИОСВ - София на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Ковачевци;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus L.*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.*), Горичвет пролетен (*Adonis vernalis L.*), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis L.*), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus L.*), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes L.*), Исландски лишей (*Cetraria islandica (L.) Ach.*), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis L. ssp. aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa Mill.*), Копитник (*Asarum europaeum L.*), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng*), Момина сълза (*Convallaria majalis L.*), Оман бял (*Inula helenium L.*), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum Crantz*), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum L.*), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica Griseb.*), Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum L.*), Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis L.*), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смилен жълт (*Helichrysum arenarium (L.) Moech.*), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata (L.) Bernh = L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.*).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-162 от 25.02.2021 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютива тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

*Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹ Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).*

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава Заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркиня, лудо биле и други.

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

По данни на РИОСВ – София на територията на община Ковачевци няма регистрирани билкозаготвителни пунктове.

За периода 2014-2020 г. няма издадени разрешителни за събиране на лечебни растения на територията на община Ковачевци.

**IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на
лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси.

¹ Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Ковачевци, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Ползването на ресурсите от лечебни растения са обвързвани с размера и състоянието на запасите от конкретните видове. Известни са рисковете от консервационна и стопанска гледна точка, когато дейността се управлява без наличието на регламент и план за ползване на ресурса.

При събиране на плодове и цветове от дървесни видове не трябва да се допуска рязането и чупенето на клони. Необходимо е да се ограничи до минимум събиране на подземни части (корени, коренища, грудки и луковици) както и на кори, тъй като ефектът на пряко унищожаване е неоспорим и запазването на част от находището и осигуряване на период за възстановяване е задължително.

Брането на билки се извършва в сроковете, определени за всеки вид. При събиране на диворастящи видове не трябва да се унищожават цялото находище, а трябва да се оставят част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване и възстановяване на находището.

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите.

Много важен кръг от действия е свързан с повишаване на природозащитната култура на местното население и най-вече на събирачи и заготовители. Необходимо е да се разработят и разпространят информационни материали (забранени видове и основни правила за събиране), с цел да се ограничи събирането на редки и застрашени лечебни растения поради незнание или унищожаване на находища поради неправилно бране.

**V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват
подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в
тях**

По отношение на Националната екологична мрежа в община Ковачевци попадат две защитени зони:

Защитена зона „Ноевци“ с идентификационен код BG0002089, обявена със Заповед № РД-808 от 06.11.2008 г. за опазване на дивите птици, която обхваща част от с. Слатино.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания): съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

Режим на дейности:

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

- Забранява се косенето на ливадите преди 1 юли, както и косенето от периферията към центъра.

Защитена зона „Земен“ с идентификационен код BG0001012, обявена с Решение № 611 от 16.10.2007 г., за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна, която обхваща части от с. Егълница, с. Калище и с. Лобош.

Предмет и цели на опазване на защитената зона (съгласно чл. 8, ал. 1, т. 2 на ЗБР):

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Природни местообитания, които са обект на опазване:

- 91E0 *Алувиални гори с *Alnus glutinosa* u *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae);
- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion unu Hydrocharition*;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion Jluitantis* u *Callitricho – Batrachion*;
- 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от прешип;
- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
- 6110 *Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso Sedion albi*;
- 6220 *Псевдостеми с житни и едногодишни растения от клас *Thero Brachypodietea*;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества (*Scorzoneratalia Villosae*).

Защитените зони са част от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Не са регистрирани защитени територии по Закона за защитени територии.

В регистъра на вековните дървета фигурират следните вековни дървета в община Ковачевци:

- Група от 11 зимни дъба – с. Калище;
- Зимен дъб – с. Лобош;
- Зимен дъб – с. Ракиловци;
- Зимен дъб – с. Ракиловци;
- Зимен дъб – с. Сирищник;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

- Цер – с. Лобош;
- Цер – с. Лобош;
- Цер – с. Сирищник;
- Цер – с. Лобош.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

Според Закона за лечебните растения събирането на билки от естествените находища на лечебните растения се извършва съобразно изискванията на този закон.

Ползването на лечебни растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително.

Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – държавна или общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от общината.

Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Според ЗЛР таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост, се определят от Общинския съвет – Ковачевци в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1 от ЗЛР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ №3
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ
НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I.	Въведение.....	5
II.	Основни изводи от анализите на състоянието на управление на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата	10
III.	SWOT анализ	16
IV.	Цели и приоритети	18
V.	Подпрограми за постигане на целите с планове за действие към всяка подпрограма.....	19
	V.1.Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци	19
	V.1.1.Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	30
	V.2. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	37
	V.3. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.....	42
	V.4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.....	46
	V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки .	49
	V.5. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други	52
VI.	Координация с други общински и регионални планове и програми	54
VII.	Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците	54
VIII.	Приложения	56
	Приложение № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Ковачевци ..	56
	Приложение № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,	56
	Приложение № 3 – Прогнози.....	57

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.	Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.	25
Таблица 2.	Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци.....	28
Таблица 3.	Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	36
Таблица 4.	Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Ковачевци за периода 2017-2020 г.....	39
Таблица 5.	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	40
Таблица 6.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	44
Таблица 7.	Заложени цели за МРО по години.....	46
Таблица 8.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	48
Таблица 9.	Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	51
Таблица 10.	Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други.....	53

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Географско положение община Ковачевци.....	8
Фигура 2.	Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.	26

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	
БВП	Брутен вътрешен продукт
БО	Битови отпадъци
БрБО	Биоразградими битови отпадъци
ДДС	Данък добавена стойност
ЕО	Екологична оценка
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗОВВООС	Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НН	Норма на натрупване
НПО	Неправителствена организация
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г.
НПУО	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НСРР	Националната стратегия за регионално развитие
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОПР	Общински план за развитие
(О)ПОС	(Оперативна) програма „Околна среда“
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъци
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПЧП	Публично-частно партньорство
РД	Регионално депо
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци / Твърди битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Ковачевци се явява инструмент за прилагане на законодателството по управление на отпадъците и за постигане на заложените цели на местно ниво с цел постигане на заложените цели на национално ниво и на ниво Европейски съюз.

Ключов елемент при разработване на програмата е съобразяването и прилагането на следния **приоритетен ред (йерархия) при управлението на отпадъците**:

- **предотвратяване на образуването им;**
- **подготовка за повторна употреба;**
- **рециклиране;**
- **друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;**
- **обезвреждане,**

като се вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото.

Разработената програма се основава на следните **основни принципи**:

- **Предотвратяване** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- **Разширена отговорност на производителя и замърсителят плаща** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- **Превантивност** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- **Близост и самодостатъчност** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- **Участие на обществеността** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Географски, демографски и социално-икономически характеристики на община Ковачевци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Община Ковачевци е разположена в централната част на област Перник и попада в историко-географската област Краище. С площта си от 144,945 км² се явява най-малката сред 6-те общини на областта, което съставлява 6,05% от територията на областта. Административен център е с. Ковачевци.

Релефът на общината е предимно хълмист, има планински и полупланински характер като част от планинските ридове са превърнати в пасища. Равнинно-хълмистият комплекс обхваща долините на реките Струма, Светля и Косматица около селата Калище, Лобош, Егълница и Ковачевци.

Релефът на община Ковачевци представлява пъстра мозайка от ниски планини, хълмисти области и котловинни дъна. В нейните предели се простират части от две планински редици на Западна България – Руйско-Верилската планинска редица и Милевско-Конявската планинска редица.

Дълбоко разчлененият и хълмист характер на релефа, както и надморската височина играят важна роля за формирането на климата в общината. Поради разликата в надморската височина се наблюдават два вида климат – умерено-континентален и планински. Климатът в най-ниските части на общината е с умерено-континентален характер, а във високите части, с надморска височина 1 300 м, е планински.

По данни от ПИРО Ковачевци 2021-2027 г., местната икономика се представлява от 49 фирми, от които 20 са в областта на търговията, 11 са в селското стопанство, 8 са в областта на хотелиерството и ресторантьорството и само 3 в областта на транспорта.

Населението в община Ковачевци към 31.12.2020 г. е 1 496 души. Средната гъстота на населението към 31.12.2020 г. е 10,3 души/км².

Основание и подход за изработване на ПУО-Ковачевци

Настоящата **Програма за управление на отпадъците на Община Ковачевци за периода 2021-2028 г.** е изготвена на основание чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (*Обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 19 от 5 март 2021 г.*) и в съответствие със структурата, целите и предвижданията на **Националния план за управление на отпадъците** (*приет с Решение №459/17.06.2021 г. на МС*) и указания за разработване на регионални и общински програми, получени с писмо изх. №48-00-566/21.07.2021 година на МОСВ. Тя се изготвя и във връзка със следните основания:

- изтичане периода на действие на съществуващата Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци 2017-2020 г.;
- промени в законодателството по управление на отпадъците – приет през м. юли 2021 г. нов, пети Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г., който заедно с отделните програми към него подпомагат централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

Съдържание на ПУО Ковачевци

Предвид представения подход при разработването и приетия НПУО, ПУО Ковачевци има следната структура и съдържание:

Основен документ, който съдържа:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците;
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите);
- Цели и подцели;
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите;
- Координация с други планове и програми;
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчет и актуализация на ПУО-Ковачевци;
- Приложения, в които са представени подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците.

Географско покритие

ПУО Ковачевци се отнася за територията на община Ковачевци. Общинската програма е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Определените мерки за достигане на целите на ПУО-Ковачевци за периода 2021-2028 г. са съобразени с обстоятелството, че Община Ковачевци е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Перник, в което се включват **общините Перник, Радомир, Брезник, Трън, Ковачевци и Земен, и което управлява Регионалната система за управление на отпадъците Перник.**

Община Ковачевци се намира в Югозападен регион от ниво 2, област Перник. Селищната мрежа на община Ковачевци включва 10 населени места с административен център – село Ковачевци.

Граници на община Ковачевци:

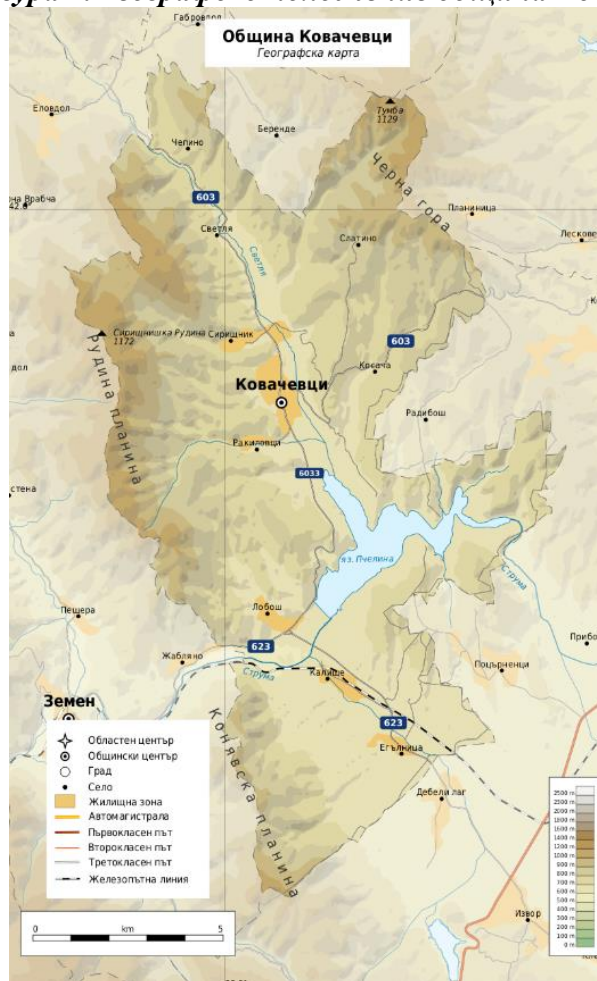
- на запад и север – община Земен;
- на североизток – община Перник;
- на север – община Брезник;
- на изток и югоизток – община Радомир.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Фигура 1. Географско положение община Ковачевци

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

Времеви хоризонт

ПУО на Община Ковачевци е разработена за периода 2021-2028 г. в съответствие с времеви хоризонт, за който е приет Националният план за управление на отпадъците 2021-2028 г. в изпълнение на чл. 52, ал. 3 от Закона за управление на отпадъците.

Отпадъци в обхвата на ПУО-Ковачевци

Програмата за управление на отпадъците на Община Ковачевци обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на органите на местното самоуправление и местната администрация и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината съгласно Глава втора, раздел III на ЗУО, свързани с управлението на отпадъците, което има за цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

В обхвата на програмата са включени следните видове отпадъци съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗУО:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

Отпадъците, които са извън обхвата на Програмата, респективно извън обхвата на НПУО, РДО и ЗУО, са представени като **Приложение № 1** към програмата.

Връзка с други национални, областни и общински планове и програми

При разработване на програмата са взети предвид европейското и национално законодателство в областта на управление на отпадъците. ПУО-Ковачевци е съобразена и със следните общински стратегически документи:

- План за интегрирано развитие на Община Ковачевци за 2021-2027 г.;
- Общинска програма за опазване на околната среда на Община Ковачевци 2021-2028 г.

ПУО Ковачевци се явява неразделна част от Общинската програма за околна среда, съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Процес на обществени консултации

В най-ранния етап на разработване бяха осъществени консултации с ключови заинтересовани страни чрез проведено анкетно проучване сред гражданите, заинтересованите страни и бизнеса по въпросите, свързани с опазването на околната среда на територията на общината.

Процесът на обществено обсъждане стартира през септември 2021 г. чрез *Анкетно проучване на общественото мнение във връзка с разработване на Общинска програма за опазване на околната среда на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.* Анкетата беше публикувана в онлайн платформа за електронно попълване, като съобщение за анкетата беше публикувано на официалната интернет страница на община Ковачевци.

С цел информиране и консултиране със заинтересованите лица проектът на програмата беше публикуван за запознаване, мнения и препоръки на интернет страницата на общината.

Преди приемането ѝ от ОбС – Ковачевци, програмата премина през процедура за извършване на преценка на необходимостта от екологична оценка и оценка на съвместимост съгласно изискванията на ЗООС и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. С решение на РИОСВ – София, програмата е съгласувана.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Програмата е приета с Решение №341 от Протокол №29/24.11.2022 г. на Общински съвет – Ковачевци и с цел осигуряване на обществен достъп и в съответствие с изискванията на чл. 52, ал. 7 от ЗУО след приемането ѝ, програмата е публикувана на интернет страницата на общината.

Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана вследствие настъпили промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и/или други фактори със стратегическо или местно значение.

Органи за разработване и одобрение

Програмата е разработена от външни консултанти съвместно с компетентните служители в Община Ковачевци като е взето предвид и мнението на заинтересованите страни, отразено в проведено анкетно проучване на територията на общината.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението в тази глава следва реда на изготвените анализи.

Изводи от Анализ на състоянието относно отпадъците

Битови отпадъци

- Общото количество на образуваните битови отпадъци няма ясно изразена тенденция. Наблюдава се намаляване на количествата до 2016 г., последвано от постепенно покачване. Отпадъците през 2020 г. са с 13,6% по-малко спрямо 2014 г.;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението;
- През 2016 г. са образувани 230 кг/ж/година, а през 2020 г. – 309 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година);
- В сравнителен план община Ковачевци е почти до средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население до 3 000 жители – 256 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци. През 2020 г. 76,6% от битовите отпадъци се депонират;
- Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци обхваща всички населени места в община Ковачевци.

Производствени отпадъци

- Липсват данни за производствените отпадъци на територията на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Строителни отпадъци

- Налично е общо и специфично законодателство, а също така и стратегически план за управление на строителните отпадъци, като са поставени конкретни количествени цели за поэтапно достигане до 2020 г. на подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване;
- Липсват данни в община Ковачевци за количествата строителни отпадъци, които са генерирани за периода 2014-2020 г.

Опасни отпадъци

- Поради липса на данни за генерираните опасни отпадъци за територията на община Ковачевци не могат да бъдат направени коректни изводи;
- В България през последните години има известен ръст на БВП, но намаляват опасните отпадъци.

Утайки от ПСОВ

- На територията на общината има изградена една ПСОВ от 1982 г. Проектирана е за обслужване на население 2 000 души за селата Ковачевци и Сирищник;
- През 2008 г. е изготвен проект за „Реконструкция на канализационна система и съоръжения с. Ковачевци“ и съгласно него, е предвидена нова пречиствателна станция за биологично пречистване с третиране на азот и фосфор и обеззаразяване на водата.

Изводи от Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство, прието до 2017 г.;
- Националната правна рамка е построена в цялост и като логична конструкция и архитектура, която може да бъде допълвана и променяна съобразно новото европейско законодателство. Приети са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци.

Изводи от Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

- Има действаща Наредба за управление на отпадъците на територията на община Ковачевци, приета с Решение №422/24.06.2019г. на Общински съвет – Ковачевци;
- Действащите нормативни актове на територията на община Ковачевци са съобразени с последните промени в Закона за управление на отпадъците и ЗМДТ;
- Сключените договори за изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл. 19 от ЗУО са актуални.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Изводи от Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

- За последния програмен период 2014-2020 г. не са настъпвали промени в състава и ръководството на РСУО-Перник;
- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2017-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци;
- Община Ковачевци е активен участник в дейността на РСУО.

Изводи от Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

- Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за такса битови отпадъци; процеси за проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка администрация;
- За подобряване капацитета на общинските служители е необходимо същите да участват в обучителни програми. Отчитайки големите предизвикателства пред местните власти относно целите за рециклиране на битовите отпадъци и за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са необходими целенасочени и практически обучения, особено по прилагане на *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци*, за която общините нямат практически опит;
- Кметът на Община Ковачевци изпълнява в пълен обхват правомощията и отговорностите в сферата на управлението на отпадъците съгласно нормативните актове;
- Служителите към дирекция „Териториално устройство, европроекти, планиране и местно развитие“ имат делегирани с длъжностни характеристики функции в областта на отпадъците. Задълженията, вменени чрез длъжностните характеристики на служителите от дирекцията кореспондират с отговорностите/задълженията на кмета на общината по прилагане на законовите разпоредби;
- Квалификацията на всички служители в дирекция „Териториално устройство, европроекти, планиране и местно развитие“ отговаря на заеманата от тях длъжност;
- Техническият капацитет на Община Ковачевци при изпълнението на нейните функции е на много добро ниво. Служителите на Община Ковачевци са обезпечени с необходимото офис и техническо оборудване (компютри, принтери, скенери, телефони, автомобил) за изпълнение на ежедневната им дейност, в т.ч. контролните им функции;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Създаден е капацитет и е натрупан значителен опит при подготовка и изпълнение на проекти с финансиране от структурните фондове на ЕС и др. източници, в т.ч. в областта на управлението на отпадъците;
- Необходимо е да бъдат проведени обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство;
- Предвид демографската криза в региона – намаляване и застаряване на населението и миграция на младите хора към големите областни центрове – да се предвидят стимули и мотивация за запазване на работното място на служителите в общинската администрация – обучения, възможност за кариерно развитие и адекватно заплащане;
- Поддържане и подобряване на материално-техническата и информационната обезпеченост на служителите, които са пряко ангажирани с управлението на отпадъците, в т.ч. изготвянето и отчитането на план-сметките, служители, осъществяващи контролна дейност и др.

Изводи от Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

- Община Ковачевци участва по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, приоритетна ос 2 „Отпадъци“, в процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение правото на Европейски съюз, с проект „Закриване и рекултивация на съществуващо депо за твърди битови отпадъци на територията на община Ковачевци“;
- Необходимо е да бъде изготвен общински регистър на депата с отпадъци, в т.ч. закрити и рекултивирани.

Изводи от Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

- В България, в т.ч. и на територията на община Ковачевци, се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство, в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;
- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО);

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 01.01.2022 г.

Изводи от Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

- Функционира депо за неопасни отпадъци към „Регионална система за управление на отпадъците в регион Перник“;
- Изградени са два вида инсталации - за сепариране и за компостиране;
- Регион Перник разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват дейностите по депониране на биоотпадъци;
- Община Ковачевци е добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци.

Изводи от Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

- Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да продължи, а обхватът ѝ да се разшири. Особено силен ефект би имало, ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата;
- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно, както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на общинска администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци;
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация;
- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Предоставяне на компостери за домашно ползване на домакинствата в общината.

Изводи от Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

- Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.
- Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.
- Таксата за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса-битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Изводи от Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства) и изпреварват всички останали сектори на околната среда;
- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

III. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодоляни.

- **Силни страни.** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.
- **Слаби страни.** Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.
- **Възможности.** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.
- **Заплахи.** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Настоящият SWOT – анализ е изготвен след преглед на:

- Законови изисквания на национално ниво в областта на управлението на отпадъците, в т.ч. действащи програми, планове, стратегии, методики и др.;
- Стратегически и планови документи, действащи на местно ниво, в т.ч. отчитане на изпълнението им;
- Съществуващо състояние на изграденост на инфраструктурата на отпадъците;
- Договори за обществени поръчки в областта на управлението на отпадъците, по които Община Ковачевци е страна;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Решения на Общото събрание за управление на отпадъците за регион Перник от момента на неговото създаване до момента на изготвяне на Програмата, и тяхното изпълнение;
- Наличие на замърсени с отпадъци площи, в т.ч. nereкултивирани депа/сметища за отпадъци на територията на общината;
- Документи във връзка с приемането и отчитането на план-сметката за такса битови отпадъци, в т.ч. одитни доклади на Сметна палата и др.;
- Структура на Общинска администрация Ковачевци, длъжностни характеристики, вътрешни правила и др.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)
• Общинската нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво, е разработена в съответствие с изискванията на ЗУО; • Всички населени места на територията на община Ковачевци са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци; • Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; • Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; • Община Ковачевци е с по-добри стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“; • Изграден са два вида инсталации - за сепариране и за компостиране; • Стартирало е закриване и рекултивация на депо, чрез изпълнение на проект по ОПОС 2014-2020.	• Недостатъчен брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; • Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; • Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на достатъчно високо ниво; • За част от потоците масово разпространени отпадъци не са сключени договори с организации по оползотворяване; • Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; • Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци; • Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране; • Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

	обществеността от услугите по управление на отпадъците.
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
• Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; • Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците съобразно въведената йерархия; • Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота; • Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; • Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; • Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; • Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО Перник за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; • Развитие и разширения на системите за разделно събиране на МРО; • Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опоаковки; • Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците.	• Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея от населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; • Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; • Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; • Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Изготвеният SWOT анализ е основа за формулирането на стратегическите цели при управлението на отпадъците на територията на община Ковачевци.

Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са:

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Общинска програма за предотвратяване образуването на отпадъци с Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

В рамките на ОПУО 2021-2028 г. са разработени пет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.

V. ПОДПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ С ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ВСЯКА ПОДПРОГРАМА

V.1.ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчат принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива (ЕС)2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО).
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск.

С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Целенасоченото и ефективно планиране на политиките за предотвратяване на отпадъците може да се осъществи чрез разработване на програми за предотвратяване на отпадъците на различни териториални и организационни равнища.

В България изискването за разработване на Национална програма за предотвратяване на отпадъците се въведе в Закона за управление на отпадъците, приет през 2012 г., а първата за страната програма се разработи от МОСВ и одобри от МС в края на 2014 г. като част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. В изпълнение на целенасочената държавна политика в областта, община Ковачевци разработи и прие първата си Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци през 2017 г. Програмата е с период на действие до 2020 г.

Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма. В отговор на държавната политика общинската администрация изготвя настоящата втора програма на общинско ниво.

Предвид високия приоритет на предотвратяването на хранителните отпадъци на глобално ниво и изискванията на Директива (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, към настоящата програма се разработи отделна подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителните отпадъци, която следва стъпките на разработване и философията на националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъците. Ето защо специфичните предизвикателства и мерки, отнасящи се до предотвратяване на хранителните отпадъци не се разглеждат в настоящата програма.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

II. ОПРЕДЕЛЕНИЕ И МЯСТО В ЙЕРАРХИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРЕДОТВРЯВАНЕТО НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

При прилагането на посочената по-горе йерархия на отпадъците, държавите членки предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните за околната среда резултати като цяло.

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в чл. 3, т. 12 от РДО, респективно в §1, т. 28 от ДР на ЗУО, като: „Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“.

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението за предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, мотото на предходната и на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е:

„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е „повторна употреба“ на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: „Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

използват отново за целта, за която са били предназначени“. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай-да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието „подготовка за повторна употреба“, за което определението е следното „проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка“.

Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“, въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претapiцира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистват и претapiцират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъци, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред държавите членки, като право да отчитат тези количества за рециклиране има държавата, от която са събрани съответните отпадъци, а не държавата, в която са преминали операцията „подготовка за повторна употреба“.

III. ОСНОВНИ УЧАСТНИЦИ В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

За да бъдат постигнати целите за ПОО, се изисква в най-висока степен участието на всички групи от обществения живот и на всички нива. Основните участници в тези процеси са:

- **Държава**

Държавата чрез законодателната и изпълнителната власт трябва да създаде ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци, да предвиди програми за финансово подпомагане

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

прилагането на мерки за предотвратяване на отпадъците на всички нива, да въведе административно-регулаторни мерки, с които да се облекчи даряването на продукти, които биха се превърнали в отпадъци и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата трябва да прилага мерки за планиране като изготвя програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, което е регламентирано в ЗУО, чрез които мерки могат да се предписват мерки по предотвратяване на отпадъците, когато е приложимо.

• **Общини**

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. За някои общини е наложително да се повиши човешкият ресурс в дългосрочен план.

Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равносвален на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

• **Икономически и научни организации**

За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и с ниски нива на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправка и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро добровolen и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти, например за екодизайн на продуктите.

• **Неправителствени организации**

Юридически лица с нестопанска цел, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики, да осъществяват проекти за информационни и образователни кампании, както на национално, така и на местно ниво; да организират дарителски дейности, водещи до ПОО.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- **Домакинства**

Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки, които имат няколко опаковки. Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства“, да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците. Освен екологичните ползи, домакинствата могат да имат и икономически ползи чрез спестени разходи за нови продукти.

IV. ЕВРОПЕЙСКИ ДОКУМЕНТИ, АДРЕСИРАЩИ ВЪПРОСИТЕ ЗА ПОО

Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.

Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве. Редица са политическите и законодателни актове, които адресират въпросите с ПОО и водят до намаляване количествата образувани отпадъци, например:

- **Намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване**

Политиката на ЕС в тази област се въвежда чрез Директива (ЕС) 2015/720 от 29 април 2015 г. по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.

- **Намаляване на потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба**

Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, насърчава подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти като се цели преди всичко да се намали количеството на образувани пластмасови отпадъци.

- **Специфични ключови мерки, препоръчани на държавите членки, съгласно Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците:**

- да насърчават проектирането, производството и използването на продукти, които позволяват ефективно използване на ресурсите и които са трайни и могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и актуализирани;
- да набележат продукти, съдържащи суровини с критично значение за ЕС, така че да се предотврати колкото е възможно превръщането на продукти, които съдържат такива суровини в отпадъци или да се рециклират.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

**V. ОПИСАНИЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ/ПРИЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА
ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ И ОЦЕНКА НА
ПОЛЗИТЕ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОО**

Анализът на изпълнението на Общинската програмата за предотвратяването на образуването на отпадъците 2017-2020 г. показва, че към последната година, за която има налични отчетни данни, редица мерки от плана за действие към програмата са изпълнени, като по-важните от тях са:

- Изпълнени са указанията за разработване на подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци на територията на община Ковачевци, която е приета от общинския съвет;
- Ограничена е продажбата на пластмасови торбички за пазаруване на територията на общината в резултат на прилагане на новата Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за пластмасови торбички за пазаруване, която транспонира Директива (ЕС) 2015/720 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.
- Съществена мярка, водеща до прилагането на политиката за намаляване образуването на отпадъците, е непрекъснато увеличаващата се в отчетния период такса за депониране на битовите отпадъци, която представлява икономически стимул за мерки в разглежданата област.

За периода 2014-2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци в страната намалява от 3 193 хил. тона на 2 862 хил. тона или общото намаление е 331 хил. тона.

На територията на община Ковачевци, се наблюдава намаляване на общото количество образувани отпадъци до 2016 г. През 2019 г. и 2020 г. има малко покачване на количествата отпадъци. За периода 2014-2020 г. от 535 т. през 2014 г. отпадъците намаляват на 462,08 т. през 2020 г.

Таблица 1. Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)	Депониран битов отпадък (тон)
2014	535	535
2015	405	405
2016	393,56	315,34
2017	396,9	294,1
2018	394,68	300,54
2019	450,44	338,16
2020	462,08	353,84

Източник: Община Ковачевци

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2018 г. в

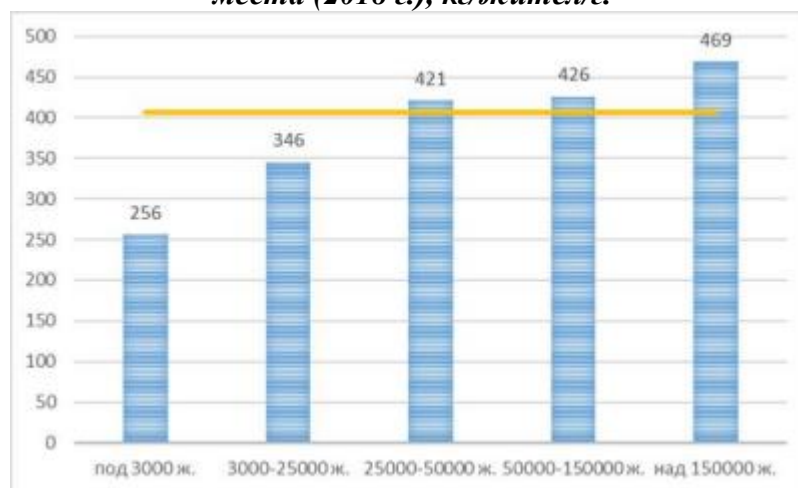
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

България е 407 кг/жител/година. През 2018 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци за територията на община Ковачевци е 250 кг/жител/година, което е значително под средната за страната.

Община Ковачевци почти достига количеството образувани битови отпадъци на жител година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население до 3 000 жители – 256 кг/жител/година.

Фигура 2. Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.

Източник: НПУО 2021-2028

Със Заповед № 189 от 24.07.2020 г. на Изпълнителна агенция по околна среда, съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиранни на биоразградимите отпадъци, се констатира, че Община Ковачевци е постигнала степен на 80% за календарната 2018 г., с което е изпълнила целта по чл. 31, ал. 1 т. 2 от ЗУО, най-късно до 31 декември 2020 г. за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

VI. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Настоящата Програмата за ПОО си поставя стратегическа и оперативна цели, които имат приемственост с целите на Националната програма за предотвратяване на отпадъците 2014-2020 г. и адресират принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на отпадъците.

По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на утвърденият бюджет на общината съобразен с възможностите на община Ковачевци за съответната година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 2. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“	0,3	„Програма за техническа помощ 2021-2027“	12/2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнен проект за електронно управление	Община Ковачевци
2	Изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	0,5	Общински бюджет	12/2022	Създадени предпоставки за прилагане на мерките за ПОО на всички нива на администрацията	Изготвен план за предотвратяване образуването на отпадъците	Община Ковачевци
3	Изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	8	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО, ПОС	01/2022-12/2028	Предотвратени битови отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	През 2028 г. в стойността на показателя „образувани битови отпадъци на жител от община Ковачевци“ е по-малка от стойността на същия показател през 2020 г	Община Ковачевци, външни изпълнители
4	Изготвяне и прилагане на планове от община Ковачевци за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	1	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12/2022-12/2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общината	Брой разработени планове	Община Ковачевци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
5	Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	2	ПОС, Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022–12/2028	Гражданите са запознати с ползите от ПОО и възможните действия от страна на домакинствата за прилагане на мерки за ПОО в ежедневието	Брой реализирани кампании на общинско ниво	Община Ковачевци, НПО, медии, външни организации
6	Включване в информационните кампании на организациите за МРО по схемата за разширена отговорност на производителя на въпросите за ПОО	1	В рамките на ежегодните бюджети за информационни и кампании на организациите	Ежегодно до 2028 г	Проведени информационни кампании с включена тематика за ПОО	Брой реализирани информационни кампании с включени темите за ПОО от всяка от организациите за МРО	Община Ковачевци, Организации за МРО
7	Разширяване на участието на гражданите и бизнес организациите в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	2	Общински бюджет, ПУДООС	Ежегодно до 2028	Разширяване познанията на гражданите и на обществото като цяло за ползите от ПОО	Брой организации, участвали в ежегодно в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	Община Ковачевци, бизнес организации
8	Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението	2	ПОС	01/2022-12/2028	Населението и бизнеса имат необходимите знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците	Брой проекти за територията на общината	Община Ковачевци, юридически лица с нестопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.1.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от държавите членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 млн. тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 кг. хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. Независимо че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

За да помогне на държавите членки на ЕС в постигането на целите за намаляване наполовина на хранителните отпадъци, с Директива 2018/851 от 2018 г. ЕК се ангажира да:

- разработи обща методология на ЕС за измерване на количеството на хранителните отпадъци и определяне на подходящи показатели;
- създаде платформа с участието на държавите членки и заинтересованите страни с цел да допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие по отношение на хранителните отпадъци чрез обмен на най-добри практики и оценка на постигнатия във времето напредък;
- предприеме мерки за разясняване на законодателството на ЕС относно отпадъците, храните и фуражите и за улесняване на даряването на храна, както и на използването на продукти, които вече не се използват за храна;
- проучи начини за подобряване на използването на посочените дати, особено „най-добър до“, върху храните от участниците в хранителната верига и тяхното разбиране от потребителите.

През 2017 г., Комисията подготви Насоки на ЕС за улесняване даряването на храни. В тези насоки са определени ролите и задълженията на участниците при преразпределянето на храни; дейности на организациите за преразпределяне и благотворителност; сортиране на хранителни излишъци за преразпределяне; възможност за проследяване; определяне на основната и юридическата отговорност при възникване на проблеми с безопасността на храните; последици за преразпределянето на хранителни излишъци, изисквания за информация за предварително опаковани храни и пр.

Създадената Платформа на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработи и в края на 2019 г. издаде „Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни“. Препоръките са ориентирани към бъдещето и включват набор от хоризонтални или „междусекторни“ препоръки, които са общи за различните етапи на веригата на стойността на храните, често включват множество участници и са необходими за постигане на глобалните цели по отношение на загубите и разхищението на храни. Някои от тях са насочени към специфични горещи точки, като разхищение на храни на равнище потребители, което изисква допълнително разглеждане, проучване и целенасочени действия от страна на всички заинтересовани страни. Препоръките са отправени както към публични, така и към частни организации, като предлагат подходящи действия за конкретни участници и, което е важно, призовават за сътрудничество между различните заинтересовани участници. Въпреки че препоръките не са изчерпателен списък на всичко, което може и трябва да се направи, за да се предотвратят загубите и разхищението на храни, те предоставят важна насока за всички участници, включително самите граждани на ЕС.

ЕК създаде и мрежа на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (FEAD) за обмен на опит и добри практики между заинтересованите страни по

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

линия на FEAD. Това е форум, в който партньорските организации могат да споделят своя опит с дарените храни: <http://ec.europa.eu/feadnetwor>.

С цел измерване на напредъка по намаляване на хранителните отпадъци и улесняване обмена на добри практики в рамките на Съюза (както между държавите членки, така и между стопанските субекти в областта на храните), ЕК установи обща методика за такова измерване (делегирано Решение (ЕС) 2019/1597 на Комисията от 2019 г. за установяване на обща методика и минимални изисквания за качество за еднаквото измерване на количествата хранителни отпадъци), както и формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството (Решение за изпълнение (ЕС) 2019/2000 на Комисията от 2019 г. за установяване на формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета). Въз основа на тази методика докладването на данните за равнищата на хранителните отпадъци трябва да се осъществява от всяка държава членка на годишна основа.

ЕК има задача до края на 2023 г. да проучва данните за разхищаването на храни, предоставяни от държавите членки в съответствие с приетата единна методика, с цел да прецени дали е удачно да се определи цел за намаляване на хранителните отпадъци, която да бъде постигната до 2030 г. и се очаква ЕК да предостави на Европейския парламент и на Съвета доклад, придружен, ако е целесъобразно, от законодателно предложение.

II. СИТУАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Политиката на страната по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци);
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране;
- Закон за храните. Глава четвърта „Хранително банкиране“ от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“.

Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в чл. 2 от Регламент (ЕО) №178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва:

- фуражи;
- живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;
- растения преди прибиране на реколтата;
- медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;
- козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);
- тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);
- наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.;
- остатъчни вещества и замърсители.“

В България (както и в останалите държави членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба №2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци на територията на България, съответно и в община Ковачевци.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Основният сектор, генериращ хранителни отпадъци на територията на общината, са битовите отпадъци. Според анализа на морфологичния състав на генерираните битови отпадъци, общото количество на хранителните отпадъци за територията на община Ковачевци за 2019 г. възлиза на 31,86 т/год. Намалването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

III. ЕВРОПЕЙСКИ РАЗПОРЕДБИ В ПОДКРЕПА НА ДАРЯВАНЕТО НА ХРАНИ

- Разпоредби относно данък добавена стойност (ДДС)

На 7 декември 2012 г. Комитетът по ДДС на ЕС постигна съгласие относно насоки за гарантиране на еднаквото прилагане на Директивата за ДДС в държавите членки на ЕС. Насоките дават конкретни указания относно прилагането на чл. 16 и 74 по отношение на даряването на храни:

„Комитетът по ДДС единодушно приема, че даряването на храни на нуждаещите се, извършено безвъзмездно от данъчнозадължено лице, се счита за възмездна доставка на стоки в съответствие с чл. 16, първа алинея от Директивата за ДДС освен в случаите, когато дарението отговаря на определените от държавата членка условия, за да се счита за подарък с малка стойност по смисъла на чл. 16, втора алинея от Директивата за ДДС.

Комитетът по ДДС единодушно приема, че в случаите когато такова дарение трябва да се третира като възмездна доставка на стоки, данъчната основа е покупната цена на дарените стоки (или сходните стоки, или при липса на покупна цена – себестойността), коригирана в съответствие със състоянието на тези стоки към момента на даряването, както е предвидено в чл. 74 от Директивата за ДДС.“

- Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и дарения на храни (FEAD)

Храната, която се разпределя от партньорските организации, може да бъде закупена със средства на FEAD, но може също така да бъде дарена. Оперативна програма на FEAD може да предвижда финансиране за дарения на храни, при които храната се дарява на партньорска организация и се разпределя безвъзмездно на най-нуждаещите се лица. Разходите на партньорските организации за събирането на дарената от дарителя храна и за нейното транспортиране, съхраняване и разпределяне на най-нуждаещите се лица може да бъдат покрити със средства от FEAD. По този начин FEAD може да допринесе за намаляване на хранителните отпадъци. FEAD може да подкрепя и дейности за повишаване на осведомеността, които партньорските организации извършват сред потенциалните дарители.

- Обща организация на пазарите на селскостопански продукти

Мерките за предотвратяване и управление на кризи в рамките на общата организация на пазарите на селскостопански продукти (ООП) предлагат на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

организациите на производителите възможността да изтеглят от пазара определени количества плодове и зеленчуци. Предвид факта, че производството на плодове и зеленчуци е подложено на значителни колебания и че продуктите са сезонни и много бързо развалящи се, режимите за изтегляне от пазара улесняват управлението на пазарния излишък, който може да възникне. Финансова подкрепа, изцяло за сметка на бюджета на ЕС, се предоставя, ако изтеглените от пазара плодове и зеленчуци биват предназначени за безвъзмездно разпределяне на продукти посредством благотворителни организации (в рамките на 5 % от обема на търгуваната продукция за всяка ОП).

- Срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“)

Определянето на датите за срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“) е отговорност на производителите на храни. С изключение на яйцата за консумация, законодателството на ЕС не определя начините, по които се определя отбелязването на датите (т.е. избора на срока на годност („използвай преди“) и на минимална трайност („най-добър до“) или срока на съхранение на продукта). Докато консумацията на храни след изтичането на срока на годност може да породи опасения, свързани с безопасността, след изтичането на срока на минимална трайност („най-добър до“) храните все още са безопасни за консумация, при условие че са спазени инструкциите за съхранение и опаковката не е повредена. По отношение на срока на минимална трайност („най-добър до“) производителите гарантират качеството на храните (например хрупкавост, цвят, вкус...) и съответствието с обявеното върху етикета (например хранителни претенции относно нивото на витамин С в дадена храна) до изтичането на срока на минимална трайност.

IV. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021-2028 г. и адресира принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на хранителните отпадъци. По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 3. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Изпълнение на мерките за ПО на хранителните отпадъци от общината	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Ковачевци, партньори
2	Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	0,3	Общински бюджет	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Ковачевци, партньори
3	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	6	InvestEU	01/2022-12/2026	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой проекти за територията на общината	Община Ковачевци, юридически лица със стопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 2:

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Постигането на Цел 2 ще се осъществи чрез три програми:

- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.

V.2. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от община Ковачевци чрез РСУО-Перник, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на „Регионална система за управление на отпадъците в регион Перник“.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране;
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации;
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;
- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-частно партньорство между организациите по оползотворяване за отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС на някои от тях.

„Регионална система за управление на отпадъците в регион Перник“ включва:

- Клетка 1 с капацитет 13 265 м²;
- Клетка 2 с капацитет 24 860 м²;
- Клетка 3 с капацитет 14 480 м²;
- Клетка 4 с капацитет 14 005 м²;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация;
- Работилница с автомивка и гаражи;
- Контролно-пропускателен пункт;
- Административно-битова сграда;
- Сграда за временно съхраняване на опасни отпадъци.

Сепариращата инсталация има за цел осъществяване на предварително третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране чрез рециклиране и/или оползотворяване. Третирането на смесени отпадъци се извършва в инсталация за сепариране, където органичните и смесените рециклируеми фракции от отпадъци се сепарират, на първо място с механични методи и след това на ръка. Органичната фракция се насочва към съоръжението за компостиране, докато рециклируемите фракции се балират и след това се предават на съответните оператори за по-нататъшна преработка и оползотворяване.

В резултат на сепариране за 2020 г. са предадени за рециклиране следните количества разделно събрани отпадъци:

- 55,45 тона отпадъци от хартия и картон;
- 32,35 тона пластмасови отпадъци;
- 18,48 тона метални отпадъци;
- 18,48 тона стъклени отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 4. Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Ковачевци за периода 2017-2020 г.

Вид на опаковката/Година	2017	2018	2019	2020
150101 Хартия и картон	23,81	43,41	54,05	55,45
150102 Пластмаса	39,69	39,47	31,53	32,35
150104 Метал	7,94	15,79	18,02	18,48
150107 Стъкло	19,85	35,52	18,02	18,48

Източник: Община Ковачевци

Община Ковачевци проучва възможностите за сключване на договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и с фирми за разделно събиране на отпадъците.

Общината е изпратила писмо до дружество, с предложение за сътрудничество за изграждане на система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки на територията на общината. Дружеството не е отговорило на искането.

В община Ковачевци няма населено място с население над 5 000 жители или курортно населено място. Поради това обстоятелство община Ковачевци не е задължена да въведе система за разделно събиране на отпадъци по чл.19, ал.3, т.6 и отпадъци от опаковки (чл. 33, ал. 1 от ЗУО). Общината няма сключени договори по чл. 26, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки (ДВ, бр.85/2012г.), не е въведена и система за разделно събиране на битови отпадъци.

РСУО-Перник е включено в индикативните списъци по Приложения № 6 и 8 към НПУО 2021-2028 за:

- Изграждане на допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракция към инсталациите за сепариране;
- Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителни отпадъци.

Съгласно тези индикативни списъци на територията на община Ковачевци не са предвидени нови съоръжения.

Приемането и прилагането на Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци (основно хартия и картон), като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 5. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Създаване на център за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците	50	ПОС	01/2022-12/2025	Създаден център за подготовка за повторна употреба и поправка	Приключил проект	Община Ковачевци, партньори
2	Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци	8 000	ПОС	2026	Изградена инсталация за третиране на биоразградими отпадъци	Приключил проект	РСУО Перник
3	Разработване на модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от община Ковачевци	20	ПОС	01/2022-12/2025	Разработен и тестван модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци	Намаляване на дела на битовите отпадъци в РД	Община Ковачевци, партньори
4	Широко информиране на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022-12/2026	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикувана информация	Община Ковачевци
5	Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като	5	Общински бюджет, ПОС	01/2022-12/2028	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и	Брой проведени кампании	Община Ковачевци, партньори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците				оползотворяване на битовите отпадъци		
6	Ежегодно провеждане на две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (в края и в началото на учебната година)	5	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	Ежегодно до 2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци	Брой проведени кампании	Община Ковачевци, партньори
7	Осигуряване на необходимото техническо оборудване за общинска администрация, с което служителите, отговарящи за отпадъците, да извършват проверки	1	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Община Ковачевци
8	Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците в община Ковачевци	10	ПУДООС	2023	Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	Община Ковачевци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.3. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г.

В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.
- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане.

Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влягане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.
- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

На територията на община Ковачевци няма съоръжения за третиране/обезвреждане на строителни отпадъци.

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Ковачевци. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на приетия общински бюджет за съответната година.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 6. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони при доказана необходимост	20	InvestEU; Общински бюджет	01/2023- 12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Приключил проект	Община Ковачевци, партньори
2	Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	5	Общински бюджет	Постоянен	Проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци; брой извършени проверки	Спазване на нормативните изисквания	Община Ковачевци
3	Включване в тържните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 - 2,5%	2028-2,5%	Община Ковачевци, изпълнители на обществени поръчки
4	Включване в тържните документи за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 8%; 2024-2028 - 10%	2028 -10%	Община Ковачевци, изпълнители на обществени поръчки
5	Включване в тържните документи за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища на	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 - 3%	2028 -3%	Община Ковачевци, изпълнители на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали						обществени поръчки
6	Включване в тръжните документи за строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 5%; 2024-2028 -8%	2028 -8%	Община Ковачевци, изпълнители на обществени поръчки
7	Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	0	-	Постоянен	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	2028 - 11%	Община Ковачевци, изпълнители на обществени поръчки

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.4. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Таблица 7. Заложени цели за МРО по години

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч.: ○ Пластмаси: 50% ○ Дърво: 25% ○ Черни метали: 70% ○ Алуминий: 50% ○ Стъкло: 70% ○ Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: ○ Пластмаси: 55% ○ Дърво: 30% ○ Черни метали: 80% ○ Алуминий: 60% ○ Стъкло: 75% ○ Хартия и картон: 85%
ИУМПС	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Група МРО	Цели
ИУЕЕО	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
Отпадъци от отработени масла	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
Отпадъци от гуми	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Източник: Подзаконовни актове към Закона за управление на отпадъците

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер. Предвидени са мерки за повишаване на административния капацитет.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 8. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ООп на МРО от одобрените им програми	0	-	Постоянен	ООп изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени кампании	Община Ковачевци, ООп
2	Въвеждане на системата за разделно събиране на отпадъците	0		2023 г.	Въведена и функционираща система за разделно събиране на отпадъците	Брой въведени системи за разделно събиране на отпадъците	Община Ковачевци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Необходимостта от разработването на настоящата подпрограма към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО произтича от следните основни причини:

- Нормативно изискване – съгласно чл. 52, ал. 4 във връзка с чл. 49, ал. 4, т. 13 от ЗУО, Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и трябва да съдържа отделна глава за управлението на опаковките и отпадъците от опаковки, включваща и мерки за предотвратяване и повторна употреба.
- За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки.

Община Ковачевци проучва възможностите за сключване на договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и с фирми за разделно събиране на отпадъците.

В община Ковачевци няма населено място с население над 5 000 жители или курортно населено място. Поради това обстоятелство община Ковачевци не е задължена да въведе система за разделно събиране на отпадъци по чл.19, ал.3, т.6 и отпадъци от опаковки (чл. 33, ал. 1 от ЗУО). Общината няма сключени договори по чл. 26, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки (ДВ, бр.85/2012г.), не е въведена и система за разделно събиране на битови отпадъци.

Със сключването на договор за разделно събиране на отпадъци от опаковки, общината ще организира изграждането на такава система, с цел рециклирането и оползотворяването им, както и намаляване на твърдите битови отпадъци, постъпващи на Регионалното депо.

Настоящата подпрограма си поставя задачата да идентифицира ключовите тенденции по отношение на количествата на опаковките, на генерираните отпадъци от опаковки, от потреблението на опакованите стоки и нивото на рециклиране, и да набележи основни мерки и действия, които да подпомогнат предотвратяването на образуването на тези отпадъци, повторната употреба и постигането на заложените количествени цели пред страната за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и за влагане на рециклирани материали в някои видове опаковки.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са посочени в Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 9. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Поемане на доброволни ангажименти от бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара	0	-	Постоянен	Предотвратени количества отпадъци от опаковки	Изпълнени мерки за предотвратяване на отпадъци от опаковки от бизнеса	Община Ковачевци, Бизнес организации (търговски обекти и др.)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци и други

V.5. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И РИСКА ОТ ДЕПониРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ

Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други включва мерки за достигане на Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други от ОПУО 2020-2028 г.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и „меки“ мерки.

„Меките“ мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците;
- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци.

Със Заповед № 189 от 24.07.2020 г. на Изпълнителна агенция по околна среда, съгласно чл. 12 ал. 4 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, се констатира, че Община Ковачевци е постигнала степен на 80% за календарната 2018 г., с което е изпълнила целта по чл. 31, ал. 1 т. 2 от ЗУО, най-късно до 31 декември 2020 г. за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 10. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други							
1	Изграждане на допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракция към инсталациите за сепариране	100	Бюджет на МОСВ	01/2022-12/2028	Изградени модули за стабилизиране на биоразградимата фракция	Изградени модули за стабилизиране на биоразградимата фракция	РСУО - Перник

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася за проследяване съвместимостта на целите в отделните програмни документи, както и за недопускане на противоречия между тях. В съответствие със ЗМСМА общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват националните и европейски политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната.

Програмата за управление на отпадъците на Община Ковачевци трябва да бъде в синхрон с предвижданията на националните програмни документи като:

- Национален план за управление на отпадъците за периода 2021–2028 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р България;
- Трети национален план за изменение на климата.

Общинската програма за управление на отпадъците е в координация и с основните местни и регионални стратегически планове и програми:

- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион от ниво 2;
- План за интегрирано развитие на община Ковачевци за периода 2021–2027 г.;
- Програмата за опазване на околната среда на община Ковачевци за 2021-2028 г.

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА/РЕГИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл. 49, ал. 4, т. 20 от Закона за управление на отпадъците, НПУО следва да съдържа система за отчет и контрол на изпълнението, а съгласно т. 21 – система за оценка на резултатите и за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

актуализация на плана. Тъй като Закона за управление на отпадъците изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците на Община Ковачевци е Общински съвет – Ковачевци. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се представя в срок до 31 март и се публикува на интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – София.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъка при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците на Община Ковачевци да се изготвя в следния формат:

- Въведение;
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината;
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението;
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни;
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им;
- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година;
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата;
- Заключение;
- Приложения.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците на Община Ковачевци може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информацията относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. В приетата програма за управление на отпадъците за всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на община Ковачевци организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звено в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на специализираната общинска администрация, която отговаря за управление на дейностите с отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва. Това става чрез вътрешни правила за дейностите по събиране и съхраняване на информация, свързана с подготовката и изпълнението на програмата. Като административен подход е възможно кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Ковачевци

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,

в т.ч.:

- Анализ на състоянието относно отпадъците;
- Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините;
- Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво;
- Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците;
- Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване;
- Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“;
- Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците;
- Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците;
- Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им;
- Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 – Прогнози

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

ПРИЛОЖЕНИЕ №4

**Програма за опазване, устойчиво
ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.**

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък с използвани таблици.....	3
Списък с използвани фигури	3
Списък с използвани съкращения	4
I. Въведение.....	5
II. Цели и принципи на програмата	6
III. Анализ и оценка на състоянието на почвите и на източниците, които ги увреждат	7
1. Характеристика на почвите	8
2. Фактори за образуването на почвите	9
3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Ковачевци	10
4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване.....	14
5. Състояние на почвите на територията на община Ковачевци.....	20
5.1. Ерозия на почвата	21
5.2. Свлачища	22
5.3. Вкисляване на почвите	22
5.4. Засоляване на почвите	22
5.5. Намаляване на органичното вещество (демуфикация).....	22
5.6. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди	23
5.7. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)	24
5.8. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти	25
5.9. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански)	26
5.10. Почвено запечатване.....	26
6. Основни изводи от анализа	26
IV. Обвързаност на поупвп със стратегически документи от по-високо йерархично ниво	27
V. SWOT анализ	30
VI. Цели и приоритети по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.....	31
1. Предизвикателства	31
2. Стратегически цели и приоритети	33
3. Очаквани резултати.....	33
VII. План за действие	33
VIII. Система за наблюдение, контрол и отчитане изпълнението на програмата.....	40
IX. Оценка на резултатите и актуализация на плана за действие.....	43

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ТАБЛИЦИ

Таблица 1.	Действителен риск от ерозия на почвата в община Ковачевци.....	21
Таблица 2.	Регистрирани свлачища на територията на община Ковачевци.....	22
Таблица 3.	Средна концентрация на биогенни замърсители	23
Таблица 4.	Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.	23
Таблица 5.	Средни концентрации на пестициди от повърхностен слой на почвата от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.	24
Таблица 6.	Средни концентрации на полихлорирани бифенили от повърхностен слой на почвата от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.	25
Таблица 7.	Средни стойности на полициклични ароматни въглеводороди от повърхностен слой на почвите от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.	25
Таблица 8.	SWOT-анализ на почвите на община Ковачевци.....	30
Таблица 9.	План за действие на ПОУПВП Ковачевци 2021-2028 г.	35

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ФИГУРИ

Фигура 1.	Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997)	10
Фигура 2.	Почвеногеографски райони в България (1998)	11
Фигура 3.	Текстурни класове на почвите в България	13
Фигура 4.	Баланс на територията на община Ковачевци	14
Фигура 5.	Общините в България, с риск към атмосферно засушаване	18
Фигура 6.	Общините в България, с риск към почвено засушаване.....	19
Фигура 7.	Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване	19
Фигура 8.	Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата	40

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.**

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИК	Адаптация към изменението на климата
БШПС	Българо-швейцарската програма за сътрудничество
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
МЗм	Министерство на земеделието
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НСИ	Национален статистически институт
ПОУПВП	Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
ПРЗ	Препарат за растителна защита
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДГ	Регионална дирекция по горите

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. е разработена в изпълнение на чл. 26 от Закона за почвите. Тя е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г.

ПОУПВП на община Ковачевци обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи - опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

ПОУПВП е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци 2021-2027 г.

Програмата подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината във връзка с политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

При разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021-2028 г.) на община Ковачевци, са взети предвид редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.:

- Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231);
- Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232);
- Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа;
- Национална програма за развитие: България 2030 г.;
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.;
- Трети национален план за действие по изменение на климата (2013-2020 г.);
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г.;
- Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016-2020 г. и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016-2020 г. и тяхната актуализация;
- Методология за стратегическо планиране в Р България, април 2010 г., Съвет за административна реформа;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.;
- Програма за опазване на околната среда на община Ковачевци 2021-2028 г.;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

- Програма за управление на отпадъците на община Ковачевци 2021-2028 г.;
- План за интегрирано развитие на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.

Програмата е разработена при следните ограничения:

- Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на област Перник за периода до 2027 г.;
- Липса на регистър на площите с увредени почви.

При разработката на програмата са използвани и следните закони и наредби:

- Закон за почвите;
- Закон за опазване на околната среда;
- Наредба за управление на отпадъците.

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Основните цели на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. са:

1. трайно запазване на функциите на почвите;
2. предотвратяване на увреждането на почвите и нарушаването на техните функции;
3. смекчаване на въздействието на заплахите за увреждането на почвите и възстановяване на нарушените им функции.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Ковачевци. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните **принципи**:

1. екосистемен и интегриран подход;
2. устойчиво ползване на почвите;
3. приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
4. прилагане на добри практики при ползването на почвите;
5. замърсителят плаща за причинените вреди;
6. информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Основните **критерии** при определяне на приоритетите в Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци са:

1. устойчиво ползване на почвите като природен ресурс;
2. опазване и подобряване на почвеното плодородие;
3. намаляване на вредните последици върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления и антропогенни фактори;
4. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда;
5. спазване принципите на устойчивото развитие, включително принципите на биологичното земеделие;
6. възстановяване на нарушените функции на почвите;
7. задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

Структурата и съдържанието на документа е в съответствие с *Методическите указания за разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.*

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И НА ИЗТОЧНИЦИТЕ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, изпълняващи редица функции, важни за равновесието на природата и човешкото общество. По тази причина опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

Почвата е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми от човека екосистеми тя изпълнява определени функции:

- осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток;
- съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции;
- съхранява и трансформира минерали, органични вещества, енергия и различни химически вещества;
- източник е на суровини като глина, пясък, торф.

Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

1. Характеристика на почвите

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми.

Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. В почвата са разпространени във вид на торф (растителни остатъци) и хумус (разложено органично вещество). Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са усвоими лесно от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой, се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той, заедно с разтворените химични вещества, се изнася отново на повърхността.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека).

Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията.

Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя е средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да се променя (увеличава или намалява) или да се запазва. Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

2. Фактори за образуването на почвите

Абиотичните почвообразуващи фактори са скалната основа, релефа, климата, водите, растителността.

Почвообразуващата скала е материалът, от който се образува почвата. Механичният, минералният и химичният състав на основната скала определят водните, физичните и химични свойства, както и хода на химичните процеси в почвата.

Климатът определя хоризонталното и вертикално разпространение на почвите. Той оказва влияние чрез климатичните елементи - температура на въздуха и валежите. Те от своя страна определят количеството на влага в почвата. Температурата на въздуха определя посоката и скоростта на физичните, химичните и физикохимични процеси в почвата. При по-висока температура процесите протичат с по-висока скорост и се увеличава дейността на почвените микроорганизми. Разлагането на органичните вещества и изветрянето на минералните частици протича при наличие на влага в почвата. Преовлажняването ѝ води до забавяне на тези процеси.

Релефът, като климатообразуващ фактор, определя вертикалното разпределение на почвите, а чрез надморската си височина, наклона на склоновете, експозицията, определя разпространението на плитките и дълбоки почви. При по-големите наклони, валежните води отнасят изветрителната кора. Поради това по склоновете почвената покривка е тънка или почти липсва. Обратно - дълбоките почви се образуват в равнините, низините и котловините.

Водите са важен фактор за протичане на всички почвообразуващи процеси - изветряне и ерозия. Наличието им обуславя образуването на някои от почвените типове.

Биотичните фактори са растенията, микро- и макроорганизмите в почвата.

Растителността се явява главен източник на органични остатъци в почвата. В зависимост от характера ѝ, в почвата се натрупват различни по количество и химичен състав растителни остатъци. Те определят нейното плодородие. Горската растителност в България е повлияла за образуването на сивите горски почви, канелените горски почви и др. Тревистата растителност в сравнение с горската внася в почвата по-голямо количество органични вещества. Под нейно влияние са образувани едни от най-плодородните почви - черноземните, канелените, алувиално-ливадните и др., а блатната растителност определя образуването на смолниците.

Растителността определя водния и топлинния режим на почвата, определя нейната структура и я предпазва от ерозия.

Микро- и макро организмите участват в минерализацията на органичното вещество в почвата и я обогатяват с хранителни вещества, необходими за развитие на растенията.

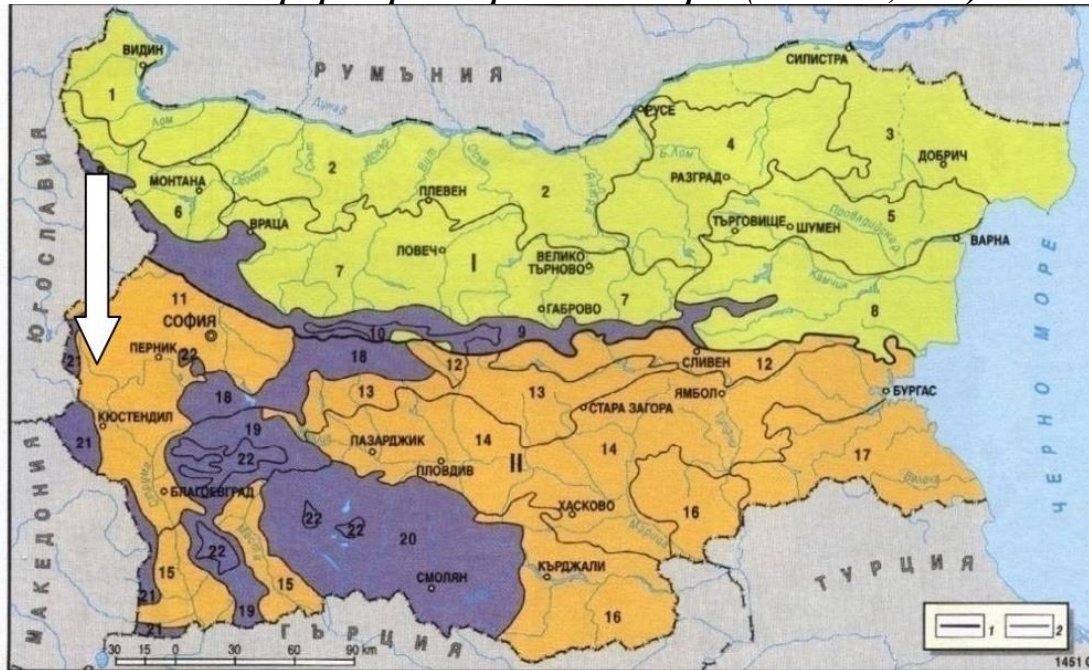
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Ковачевци

Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997) поставя територията на общината в Средиземноморска почвена област, Балканско-Средиземноморска почвена подобласт, Софийско-Крайщенска провинция.

Фигура 1. Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997)

Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997).

1 – граница на почвена подобласт; 2 – граница на почвена провинция/пояс.

I – ДОЛНОДУНАВСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Карпатско-Дунавска почвена област) с провинции:

1 – Западна Долнодунавска; 2 – Средна Долнодунавска;
3 – Дунавско-Добруджанска; 4 – Лудогорска; 5 – Провадийска; 6 – Западна Предбалканска; 7 – Средна Предбалканска; 8 – Източнобалканска; пояси:
9 – Старопланински средновисок; 10 – Старопланински висок;

II – БАЛКАНСКО-СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Средиземноморска почвена област) с провинции:

11 – Софийско-Крайщенска; 12 – Задбалканска; 13 – Средногорска;
14 – Среднотракийско-Тунджанска; 15 – Струмско-Местенска;
16 – Източнородопско-Сакарска; 17 – Странджанска; пояси – Среднопланински:
18 – Витошко-Средногорски; 19 – Рило-Пирински; 20 – Западнородопски;
21 – Осоговско-Беласишки; Високопланински – 22 (на Витоша, Рила и Пирин).

По Атлас на почвите в България, 1998, районът попада в Южнобългарската ксеротермална зона, Среднобългарска подзона на канелените горски площи и смолниците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Фигура 2. Почвеногеографски райони в България (1998)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Почвената покривка на ниските варовити планини в района е тънка, на места напълно ерозираща, представена главно от излужени канелени горски почви и рендзини (хумусно-карбонатни) (Николов & Йорданова, 1997).

Комбинацията на континентален климат със средиземноморско влияние на варовита скална основа и нископланински релеф, е довела до формирането на рендзините - хумусно-карбонатни почви от клас Leptosols. При такива почви хумусният хоризонт е разположен над първично несвързани материали (AC profile). Тези почви са пясъчно глинести до тънко глинести, тъмносиви на цвят, недостатъчно влажни (сухи до свежи), което се дължи на бързото преминаване на водата към по-голяма дълбочина. Предразположени са към ерозия и това е голям проблем (Донов, 1993).

Долините на Западна България в повечето случаи представляват дъна на някогашни терциерни езера с езерна почва (иловица - лъжлив чернозем).

Долината на река Струма е заета от алувиални наслаги с различна дебелина. Алувиалните и алувиално-делувиалните почви имат високо плодородие и благоприятни водни и физически свойства.

Канелените горски почви са описани като почвен тип през 1947 г. Според класификацията на ФАО част от тези почви (без добре изразена диференциация, но с метаморфен хоризонт) спадат към камбисолите, а друга част (с добре изразена диференциация от лесивиране) - към лувисолите (лесивираниите). Разпространени са по южните склонове на Стара планина и основните склонови ивици на останалите планини на юг от нея и свързаните с тях котловинни полета, вкл. хълмистите земи на Крайщето (до 800 м.н.в.). Формирането им протича при преходно-континентален и преходносредиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат (силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др.) В района имат средномощен А-хоризонт (15-30 см) и се характеризират с мощен В-хоризонт, който е глинясъл и уплътнен. Среднозапасени са с хумус и общ азот и формират предимно среднобогати месторастения. Податливи са на ерозионни процеси.

Поделят се на типични, излужени и оподзолени канелени горски почви.

Типичните горски канелени почви имат ограничено разпространение в хълмистите и дълбоко разчленени райони. Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание (3-5%).

Излужените канелени почви са най-широко разпространения почвен тип в България. Разпространени са в основните селскостопански райони. Характеризират се с мощност на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

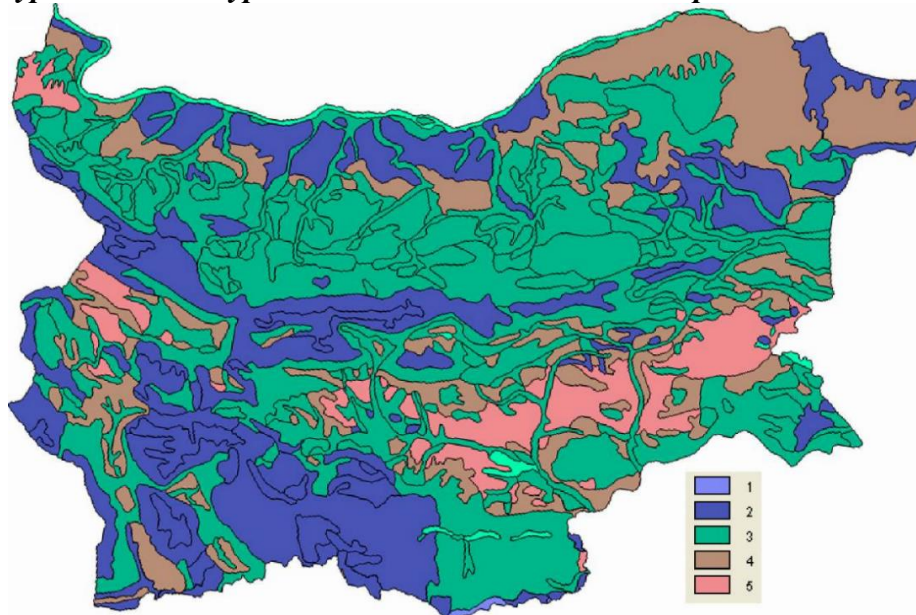
почвения профил 75-120 см, мощност на хумусния хоризонт (до 35 см). По механичен състав са по-глинести от типичните канелени почви, но са с по-малко съдържание на хумус (2-3%).

Кафявите горски почви имат ограничено разпространение върху терени с надморска височина от 900 м. до 1350 м. Срещат се и трите подтипа - тъмни, светли и преходни, но първите два са редки. Трите подтипа се различават помежду си по съдържание на хранителни вещества и мощност, но за всичките са в сила общи закономерности - А-хоризонтът е сравнително маломощен и добре запасен с хумус и общ азот, а В-хоризонт е значително победен на хранителни вещества. По механичен състав са предимно глинесто-песъчливи.

Хумусно-карбонатните почви заемат малки площи. Характеризират се със средномощен А-хоризонт (10-25 см) и не винаги обособен В-хоризонт. Съдържанието на хранителни вещества е високо, но те са в неусвояима форма, което се дължи на блокиращото действие на калция. По механичен състав са песъчливо-глинести. Голяма част от районите, където са разпространени тези почви, са обезлесени и ерозионните процеси са в напреднала фаза.

Смолниците са с ограничено разпространение в Радомирска котловина. Съдържанието на хумус е 2,5–3,5%; имат тежък глинест механичен състав; обработват се трудно. При засушаване се напукват, а при влага набъбват.

Фигура 3. Текстурни класове на почвите в България

Източник: „Доклад за пространственото разпределение на почвеното засушаване в България и неговото териториално разпределение“, проф. д-р Веселин Александров, Националният институт по хидрология и метеорология на БАН

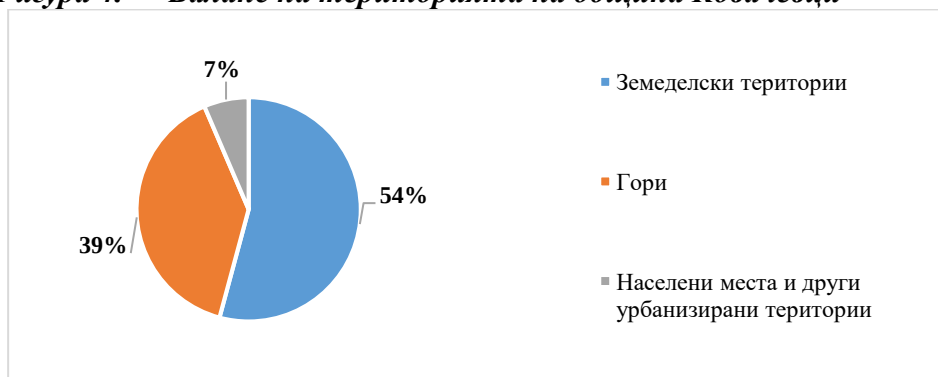
Следва да се направи и уточнението, че делът на земеделските територии в община Ковачевци е 54% от общата площ на общината, а горските територии заемат 39%.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Фигура 4. Баланс на територията на община Ковачевци

Източник: ОУП Ковачевци

4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване

Почвите са приемник на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Степента на замърсяване и разрушаване на почвите се обуславя от промишлеността, транспорта, прекомерното използване на изкуствени торове и пестициди в земеделието, естествените процеси (ветрова ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на подземни богатства и депонирането на отпадъци.

Увреждането на почвите е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции. Причините могат да бъдат природни и/или антропогенни.

В чл. 12 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 ноември 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 98 от 27 ноември 2018 г.) са посочени следните видове процеси, които увреждат почвите:

1. ерозия;
2. вкисляване;
3. засоляване;
4. уплътняване;
5. намаляване на почвеното органично вещество;
6. замърсяване;
7. запечатване;
8. свлачища;
9. заблатяване.

Ерозия на почвите е физично явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени процеси и/или въздействие на антропогенни фактори. Загубата на почвен материал оказва съществено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

влияние *върху функциите на почвата*, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

Вкисляване е естествено протичащ процес, чиято интензивност зависи и от антропогенни фактори и води до увеличаване киселинността на почвите.

Засоляване на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли, с което се увеличава обемът на натрий и магнезий в почвите и се оказва негативно влияние на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Подобряването на засолените почви е свързано със значителни капиталовложения, тъй като е възможно да се постигне след дрениране на почвите, а също и с прилагането на други сложни агротехнически практики.

Уплътняване на почвата е физически процес на частично разрушаване на почвената структура и увеличаване на плътността, при което намалява водопропускливостта, увеличава се твърдостта, нарушава се почвената структура и се променя строежът на почвения профил. Основно се наблюдава при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия. Обработваемите земи са засегнати от уплътняване както на горния слой, така и на плодородния слой. Необходимо е прилагането на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата като например използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск, а също и прилагане на интензивни мерки за опазване на почвата от ерозия и деградация на почвеното органично вещество.

Почвеното органично вещество е сложна система от хумусни вещества, белтъци, въгледороди, восъци, смоли и други компоненти. **Намаляването на почвеното органично вещество** при обработваемите земи, е между 10 и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделните случаи може да намалее и повече. Въпреки липсата на системни наблюдения има данни за трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

Замърсяване на почвите е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.

Основен източник на замърсяване на земите в урбанизираните територии е транспортът.

Известно е още замърсяването на почвите от неправилната употреба на минерални торове. Липсата на естествен механизъм за превръщането на нитрати в безвредни съединения прави проблема особено опасен. Постъпващите в организмите свободни нитрати се превръщат в нитрити. Нитритите могат да се свържат с хемоглобина в кръвта, което лишава животните и човека от достатъчно кислород.

Други големи замърсители на почвата са пестицидите. Те са химически средства за защита от вредители: насекоми, гризачи, паразитни гъби и плевелни растения. Употребата им води до рязко увеличаване на добивите от обработените с тях култури поради бързото унищожаване на вредители. Пестицидите трудно се разграждат по биологичен път и концентрацията им се увеличава многократно по дължината на хранителните вериги. Ако количеството на пестицида е било безвредно при първоначалното му прилагане, то след време при навлизане в последното звено на хранителната верига, то може да се окаже смъртоносно. Пестицидите се натрупват в човешкото тяло, причинявайки тежки увреждания в различни органи.

В почвата могат да попаднат тежки метали (мед, олово, хром, манган и др.) в резултат от напояване със замърсени промишлени води или от промишлено замърсен въздух. Тежките метали са особено опасни, защото са устойчиви. Те причиняват болести, които засягат почти всички човешки органи.

Запечатване на почвите е трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура.

Свлачището е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Причините за възникването на свлачища са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на свлачището може да се стигне до възникване на бедствена ситуация.

Заблатяването - процесите на заблатяване и засоляване на почвата са тясно свързани помежду си. Те настъпват по една и съща причина - от високото ниво на подпочвените води.

Друг процес, който се свързва също с увреждането на почвите и с промените в ландшафта, е **загубата на биоразнообразие**, която води до загуба на естествената среда на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

обитаване на редица биологични видове. Изгарянето на стърнищата унищожава флората и нарушава почвеното равновесие, с което причинява значително намаляване на почвеното плодородие. Загубата на биоразнообразие може да бъде ограничена чрез намаляване на интензитета на процесите на деградация на почвите и земите, промените в ландшафта, които водят до загуба на естествената среда на обитание на биологичните видове, и изгарянето на стърнищата.

Засушаването е също основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн. В. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България, все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: **почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо**. **Почвеното засушаване** настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено-атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроекосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено-атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

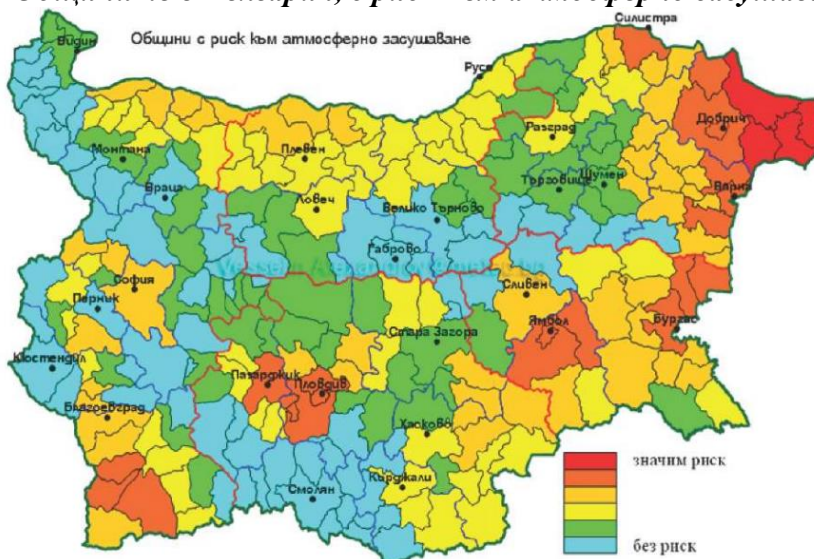
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

полска влагоемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина“.¹

Според пространственото разпределение община Ковачевци попада в район със ретен риск към атмосферно засушаване (Фигура 5 – община Ковачевци в жълт цвят).

По отношение на риска от почвено засушаване (Фигура 6) и риска към почвено-атмосферно засушаване (Фигура 7) – община Ковачевци се намира в район с умерен риск.

Фигура 5. Общините в България, с риск към атмосферно засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

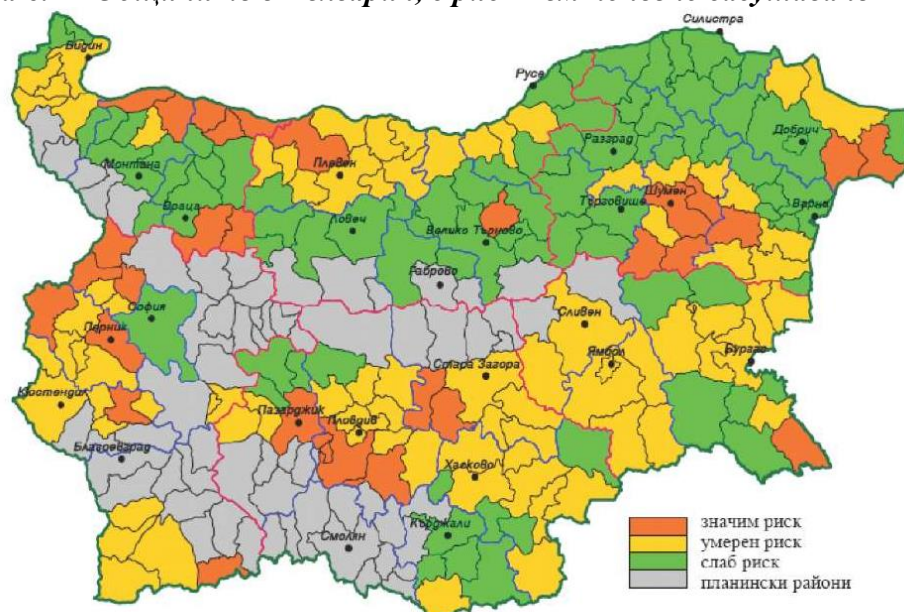
¹Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

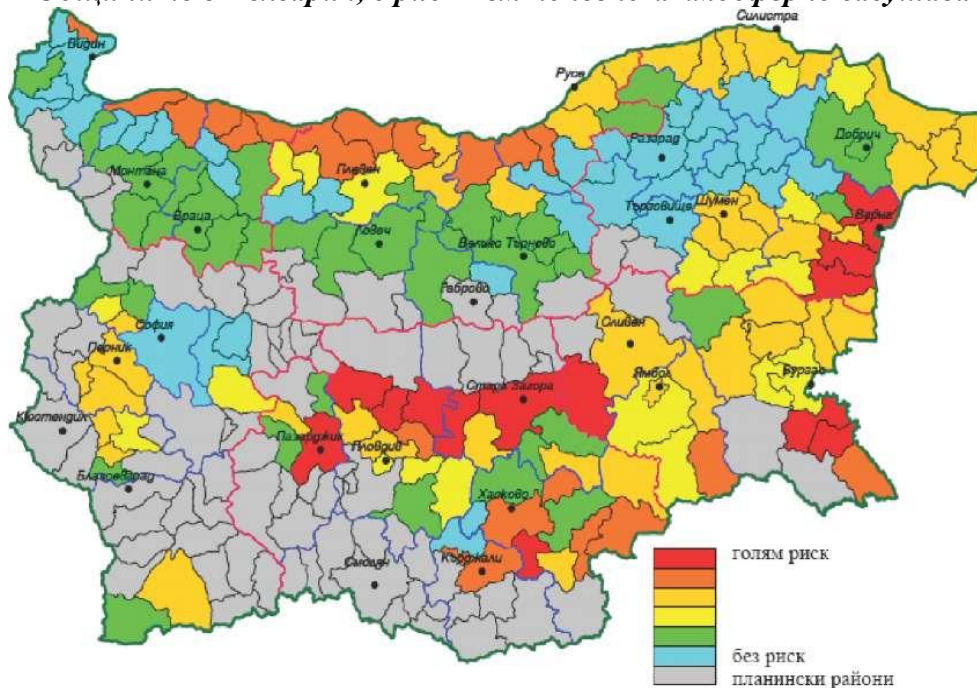
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Фигура 6. Общините в България, с риск към почвено засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., д-р В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

Фигура 7. Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., д-р В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в земеделските земи може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено-климатични и топографски условия, с цел:

- осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност в резултат от валежите и вятъра;
- повишаване на инфилтрационната способност на почвата;
- поддържане и възстановяване на почвата;
- повишаване на запасите от почвено органично вещество;
- използване на машини и технологии за почвообработки с минимален натиск върху почвената повърхност.

За *увреждането на почвите в горските земи* и влошаването на свойствата им, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват ерозионните процеси и измененията на свойствата на почвата, настъпващи в резултат на горски пожари.

Антропогенното въздействие може да предизвика или усилва процесите на увреждане на почвата. Това въздействие се получава в резултат на:

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите;
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи;
- Прекомерно ползване на дървесина за огрев и като строителен материал.

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия.

Увреждането на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

5. Състояние на почвите на територията на община Ковачевци

Представените по-долу данни са от Доклада за състоянието на околната среда през 2020 г. на територията на РИОСВ-София, която включва и община Ковачевци и данни на Изпълнителна агенция по околна среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

5.1. Ерозия на почвата

Ерозията е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Тя влияе съществено върху екологичните и икономическите функции на почвата. Начинът на земеползване и структурата на земеделските и горските земи могат осезателно да намалят загубите на почва от ерозия, но могат и значително да я ускорят.

За борба с това вредно явление се провеждат агротехнически, лесотехнически и хидротехнически мероприятия.

За определяне на действителния риск от ерозия на почвата за територията на община Ковачевци са използвани данни от 2018 и 2019 г., които са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от Института по почвознание „Никола Пушкиров“.

Данните са представени според класификацията на действителния риск от ерозия на почвата, разработена от Института по почвознание „Никола Пушкиров“ и са дадени в таблиците по-долу.

Таблица 1. Действителен риск от ерозия на почвата в община Ковачевци

Риск от ерозия	Относителен дял			
	2018 г.		2019 г.	
	ха	%	ха	%
Обща площ на общината	13 910	100	13 910	100
Много слаб действителен риск	1 162	8,36	0	0
Слаб действителен риск	1 160	8,34	1 247	8,97
Слаб до умерен действителен риск	293	2,11	47	0,34
Умерен действителен риск	608	4,38	1 868	13,43
Умерен до висок действителен риск	733	5,27	327	2,35
Висок действителен риск	365	2,63	1 255	9,02
Много висок	53	0,38	1 348	9,69

Източник: ИАОС

Интензитетът на ерозията за територията на община Ковачевци е както следва: за 2018 г. – 31,5 t/ha/yr, за 2019 г. – 45,5 t/ha/yr.

Оценката за средногодишните загуби на почва от ерозия, за територията на община Ковачевци, през 2018 г. възлиза на 574 544 тона, а през 2019 г., съответно – 706 390 тона.

Забележка: През 2019 г. се наблюдава значителна промяна в средногодишния интензитет на плоскостната водна ерозия, тъй като са включени и териториите с надморска височина над 1 200 метра. Сравнение с данните от предходни години не е коректно да се прави, поради различен обхват на изходните данни.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

5.2. Свладища

Свладището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свладищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

На територията на община Ковачевци са регистрирани 4 свладища, по едно в селата: Ковачевци, Ракиловци, Калище и Сирищник.

Таблица 2. Регистрирани свладища на територията на община Ковачевци

Свладище	Местоположение	Дата на регистрация	Тип на терена
PER 22.37513-01	с. Ковачевци, мах. „Калайджийска“, път PER 1077 /III - 603 Косача - Ковачевци/ - Национална гребна база	01.10.2010	Планински склон
PER 22.61947-01	с. Ракиловци, PER 3058 /III-6033 Ковачевци - Лобош/ - Ракиловци - мах. „Долнимиовци“	21.03.2018	Планински склон
PER 22.35434-01	с. Калище, път III-623 Егълница - Лобош	01.10.2010	Планински склон
PER 22.66648-01	с. Сирищник, мах. „Календерица“	14.08.1985	Планински склон

Източник: <http://gz-pernik.mrrb.government.bg/>

5.3. Вкисляване на почвите

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове.

По данни на РИОСВ - София на територията на община Ковачевци няма вкислени почви.

5.4. Засоляване на почвите

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

По данни на РИОСВ – София на територията на община Ковачевци няма засолени почви.

5.5. Намаляване на органичното вещество (демуфикация)

Намаляване на съдържанието на органичен въглерод/хумус (демуфикация), което води до обезструктуриране на почвата, с последващо влошаване на водно-физичните показатели и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

намаляване на продуктивността им. Дехумификацията предполага понижаване на буферността на почвите по отношение на химически замърсявания, както и до ускоряване на ерозионните процеси, и влошаване на генния фонд и биоразнообразието.

Съгласно предоставените данни от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) на територията на община Ковачевци през 2018 г. има един пункт № 24, който се намира в с. Калище.

Таблица 3. Средна концентрация на биогенни замърсители

Име на показател	Средна стойност (g/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от повърхностен слой 20-40 см
Общ органичен въглерод	Пункт 24, с. Калище - 2018 г.	
	13,533	12,433

Източник: ИАОС

Почвите са много добре обезпечени с органично вещество – органичен въглерод: 13,53 g/kg почва в повърхностния слой с мощност 0-20 см и 12,43 g/kg почва в подповърхностния слой от 20-40 см.

5.6. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

Замърсяването на почвата с тежки метали има различни източници – по атмосферен път чрез праха и дъжда, производствени отпадъци, автомобилни отпадъци, от химизацията на селското стопанство, от поливане на земеделски земи с отпадни води и др.

Оценката на екологичния статус на почвите от община Ковачевци е направена на базата на данните от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема „Почви“ на ИАОС. За целта данните за наличните концентрации на тежки метали и металоиди (As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn, Co) от пункт № 24 в землището на с. Калище през 2018 г. Пробите са извършени от два слоя: повърхностен (0-20 см.) и подповърхностен (20-40 см.).

Съпоставени с нормите за максимално допустимите концентрации на тези замърсители в почвите, отнасящи се за съответните интервали на измерената реакция на почвите (Таблица 1 от НАРЕДБА №3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата) са в норма.

Таблица 4. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.

Име на показател	Средна стойност (mg/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от подповърхностен слой 20-40 см
Арсен (As)	13,33	13,27
Никел (Ni)	47,33	51,00

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Име на показател	Средна стойност (mg/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от подповърхностен слой 20-40 см
Кадмий (Cd)	0,08	0,09
Кобалт (Co)	18,53	19,67
Мед (Cu)	36,40	36,47
Олово (Pb)	43,93	44,90
Цинк (Zn)	76,90	82,50
Живак (Hg)	0,04	-
Хром (Cr)	74,13	72,37

Източник: ИАОС

5.7. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)

Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлор органичните пестициди, които са били масово използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. Останалите неизползвани препарати са събрани и се съхраняват в складове, разположени на територията на бившите ТКЗС-та.

Таблица 5. Средни концентрации на пестициди от повърхностен слой на почвата от пункт № 24, с. Калище през 2018 г.

Показател	Дълбочина 0-20 см Стойност (mg/kg)
Алдрин	0,003
Диелдрин	0,003
Ендрин	0,003
Гама - HCH - Линдан	0,0077
Мирекс	0,001
Пентахлорфенол (PCP)	0,01
Хлордекон	0,003
Алфа - HCH - хексахлорциклохексан	0,0073
Бета - HCH	0,0177
Алфа - ендосулфан	0,025
Хексахлоробензен	0,001
Пентахлорбензен	0,002
Цис-хлордан	0,01
Транс-хлордан	0,008
p,p-DDT	0,006
o,p-DDE	0,008
p,p-DDD	0,002
o,p-DDT	0,002
Бета - ендосулфан	0,01

Източник: ИАОС

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

На територията на общината няма складове и Б-Б кубове за съхранение на препарати за растителна защита. Основният натиск по отношение на запасеността на почвите с биогенни елементи идва от селското стопанство и по специално от небалансираната употреба на торове в миналото. През последните години се отчита стабилизиране на потреблението на торове и продукти за растителна защита в нива, които не будят притеснения относно въздействията върху околната среда и в количества, многократно по-малки от употребяваните в края на миналия век.

5.8. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

По данни на ИАОС, през 2018 г. не са регистрирани превишаване на показателите за замърсяване с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти. Данните от провеждания почвен мониторинг показват, че показателите са в границите на пределно допустимите концентрации.

Таблица 6. Средни концентрации на полихлорирани бифенили от повърхностен слой на почвата от пункт № 24, с. Калище през 2018 г

Показател	Дълбочина 0-20 см Стойност (mg/kg)
PCB 52/2;2;5;5	0,001
PCB 101/2;2;4;5;5	0,001
PCB 138/2;2;3;4;4;5	0,001
PCB 153/2;2;4;4;5;5	0,001
PCB 180/2;2;3;4;4;5;5	0,001
PCB-28/2;4;4	0,001

Източник: ИАОС

Таблица 7. Средни стойности на полициклични ароматни въглеводороди от повърхностен слой на почвите от пункт № 24, с. Калище през 2018 г

Показател	Дълбочина 0-20 см Стойност (mg/kg)
Нафталин	0,0046
Антрацен	0,0011
Фенантрен	0,0031
Флуорантен	0,0038
Бензо(а)антрацен	0,0011
Хризен	0,0022
Бензо(ghi) перилен	0,0030
Индено(1;2;3-с;d) пирен	0,0030
Аценафтен	0,0010
Аценафтилен	0,0010
Флуорен	0,0019
Пирен	0,0020
Бензо(b,j,k)флуорантен	0,0050
Бензо (а) пирен/ 3,4 - Бензопирен	0,0040

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Показател	Дълбочина 0-20 см Стойност (mg/kg)
Бензо(е)пирен	0,0018
Дибензо(а;h)антрацен	0,0030

Източник: ИАОС

5.9. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански)

Въздействието върху почвите от нерегламентирано изхвърлени отпадъци се изразява в отнемане на земеделски площи за неземеделски цели, запълване на речните корита – предпоставка за възникване на наводнения в земеделските земи.

През 2020 г. продължава контрола по места за недопускане на нерегламентирани замърсявания с битови и строителни отпадъци. При извършените проверки по населени места в община Ковачевци не са установени замърсени площи с отпадъци.

При установено замърсяване на площи с битови и/или строителни отпадъци се дават предписания за почистването им, с цел недопускане образуването на нерегламентирани сметища, които могат да доведат до отрицателна промяна в характеристиките на почвения слой.

Община Ковачевци следи за изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища. При констатиране на замърсени терени, предприема своевременни мерки за почистването им.

5.10. Почвено запечатване

„Запечатването на почвите“ представлява трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал, поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура. При урбанизацията на териториите неминуемо почвите под изградените сгради и съоръжения остават запечатани. Запечатани са почвите и под изградената транспортна инфраструктура. „Запечатаните“ почви са безвъзвратно загубени за земеделско ползване.

Съгласно Националния концесионен регистър няма възложени концесии за добив на полезни изкопаеми (кариери) на територията на общината.

6. Основни изводи от анализа

По отношение на почвите на територията на община Ковачевци може да се обобщи следното:

- Компонент почви на околната среда е незаменим, ограничен и невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване и управление;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

- Установеното почвено разнообразие в община Ковачевци благоприятства интензивното земеделие и представлява ценен природен ресурс;
- Почвите на територията на община Ковачевци са в добро екологично състояние, което е видно от резултатите от мониторинга, както и от осъществяваната контролна дейност по спазване на изискванията на екологичното законодателство.

IV. ОБВЪРЗАНОСТ НА ПОУПВП СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Опазването на почвата, като компонент на околната среда, е неразривно свързано с опазването на водите, чистотата на въздуха, управлението на отпадъците. Опазването на почвите е неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са взети предвид следните нормативни документи:

1) Закон за почвите - рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на околната среда, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

2) Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда.

3) Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия - В нея се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

защитни, както и мерки за обезопасяване. Със съмнение за замърсяване в страната са определени около 1 438 места.

4) Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви

- С наредбата се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

5) Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - специализирана Наредба, въвеждаща система за оценка на замърсяването на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

6) Наредба № 4 за мониторинг на почвите, с която се урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

7) Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт - на рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал. 1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; сгуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

8) Закон за опазване на земеделските земи - с него се уреждат опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи“ представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

9) Закон за водите - този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Той е твърде широкообхватен и третира въпроса за собствеността на водите, концесиите, проблемите и програмите, свързани с питейното водоснабдяване, хидромелиоративните системи и водните обекти; обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземните води, риск от наводнения, ранни системи за предупреждение от бедствия и аварии. Това налага управление на водите на национално и басейново ниво.

10) Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - издава се на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн. ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

11) Наредба № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури - с наредбата се определят изискванията към качеството на водите за напояване, техният мониторинг и контрол за спазване на изискванията за качеството на водите. Наредбата е остаряла и не кореспондира нито с действащите административни структури в МЗм, нито с регламентирането на брутни поливни и напоителни норми. МЗм е стартирало поредица от действия, които ще доведат и до привеждане на наредбата в съответствие с основните нормативни актове в страната. Законодателството в областта на водите е изчерпателно и хармонизирано с останалото законодателство, свързано с почвите и не са необходими изменения и допълнения.

12) Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

V. SWOT АНАЛИЗ

Почвата е ограничен ресурс и постоянно увеличаващите се потребности от храна, дрехи, сграден фонд, енергия се осигуряват за сметка на този ресурс. За осигуряване на екологичен баланс този ресурс следва да се използва така, че да поддържа почвеното плодородие, да предпазва почвата от ерозия и други деградационни процеси и да се намалят загубите на плодородна земя за неземеделско ползване.

Изготвянето на SWOT анализа се основава на подхода, използван в Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.).

SWOT анализът се основава на идентифициране на стратегически най-важните и приоритетни за страната вътрешни и външни фактори, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите, както и идентифициране на най-важните силни и слаби страни, съществуващите възможности пред страната, които следва да се използват, за да се предотвратят проблеми в бъдеще.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, свързано с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват опазването, устойчивото ползване и възстановяване на функциите на почвите.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори за опазването, устойчивото ползване и възстановяване на функциите на почвите.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Таблица 8. SWOT-анализ на почвите на община Ковачевци

<i>Силни страни</i>	<i>Слаби страни</i>
• Благоприятни условия за развитие на разнообразно и високопродуктивно земеделско производство; • Липса на почви, замърсени с тежки метали и органични замърсители.	• Почвена ерозия; • Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; • Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Възможности	Заплахи
• Съществуват възможности за специализирано земеделско производство, за ефективно използване на богатия почвен ресурс, за увеличаване на дела на трайните насаждения и лозята, за подобряване структурата на земеползване чрез земеустройствени и комасационни проекти в землищата на общината; • Възможност за извличане на максималния ефект от пасищата, мерите и обработваемите земеделски площи чрез механизма на субсидирането от Европейските фондове по линия на Оперативните програми (напр. ПРСР 2014 – 2020 г.), които, освен чрез преките инвестиции, също и чрез насърчаването на повишаването на знанията на земеделските стопани, ще подпомагат прилагането на добри земеделски практики, водещи до устойчиво управление на почвите и водите и до опазване на биоразнообразието.	• Липсват механизми за налагане прилагането на почвозащитни земеделски практики на частните земеделски производители и на арендаторите, обработващи частните земи, чийто дял е най-голям; • Съществуват трудности за възстановяване на поливното земеделие в общината: липсата на лесно достъпно финансиране на инвестиционни проекти за възстановяване на поливната инфраструктура в земеделските земи; липсата на собствени финансови средства на общината за такива инвестиции; • На общините е вменен контрол по опазване на почвите съгласно Закона за почвите, за който не са предвидени ресурси – финансови и човешки, в рамките на структурата на общинската администрация; • Засилване на деградационните процеси на почвите; • Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; • Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за Област Перник; • Силен натиск, създаван или засилван от човешките дейности като: неподходящи селскостопански и горски практики, депониране на отпадъци.

VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ПО ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

1. Предизвикателства

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява **опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване**. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова **подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве** е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, заблатяване) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за **подобряване на знанието и повишаване на информираността**, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсената почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

2. Стратегически цели и приоритети

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите, настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ОБЩА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Съхраняване и подобряване на продуктивния потенциал на почвените ресурси на територията на община Ковачевци, с цел тяхното устойчиво управление и икономическа реализация

- ***Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите;***
- ***Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви;***
- ***Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите;***
- ***Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на почвите и земите.***

3. Очаквани резултати

Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на по-нататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Също така ще се минимизира риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране.

Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчивото ползване и възстановяването на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2028 г.

Компонентите на Плана за действие обхващат:

- определените мерки и дейности за устойчиво управление на почвените ресурси, и общия обем на планираните средства за тяхната реализация;
- източниците на финансиране за реализация на приоритетите, като се имат предвид мерките и проектите;
- индикаторите за постигане на приоритетите и мерките;
- отговорната и партньорските структури за реализация на мерките;
- времето за изпълнение.

Общата сума на поетите финансови ангажименти, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на целите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства.

Планът за действие към Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Ковачевци за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните набелязани приоритети, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

Таблица 9. План за действие на ПОУПВП Ковачевци 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
План за действие на ПОУПВП Ковачевци 2021-2028 г.		4 281												
Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите		1 245												
1	Залесяване на негодни и изоставени земеделски земи	50	Общински бюджет	Дка залесена площ	Община Ковачевци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Повишаване продуктивността на земите чрез подходящи технологии и техники	400	Частни фондове; Фондове на ЕС	Брой реализирани проекти за внедряване на нови технологии	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X
3	Извършване на рекултивация на нарушени терени	200	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Частни фондове	Дка рекултивирани терени	Земеделски производители; Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X
4	Прилагане на биологично земеделие, съчетано с мерки за устойчиво управление на земите	250	Фондове на ЕС	5 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X
5	Прилагане на агроекологично земеделие, зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата	300	Фондове на ЕС	3 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X
6	Насърчаване инвестициите в устойчиви практики, вкл. култивирането на лечебни растения и алтернативни	40	Общински бюджет	Дка залесени земи; закупен посадъчен материал	Община Ковачевци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
	култури, на слабопродуктивни общински земи													
7	Периодичен текущ контрол за изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците	5	Общински бюджет	Осъществен периодичен текущ контрол	Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви		650												
1	Адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари почви	400	Фондове на Европейския съюз	Брой изпълнени проекти/ дейности към проект	ДГС Земен Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X
2	Възстановяване и поддържане на ползащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания	50	Други източници	Извършени залесявания	ДГС Земен		X	X	X	X	X	X	X	X
3	Прилагане на подходящи технологии, схеми и видове за залесяване на засегнати от ерозия земи	200	Фондове на Европейския съюз	Извършени залесявания	Земеделски производители, бизнес организации, ДГС Земен, Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите		2 340												
1	Прилагане на агротехнически, хидротехнически и лесомелиоративни мерки за ограничаване на ерозията	400	Фондове на Европейския съюз	1 бр. изпълнени проекти	Земеделски производители, ДГС Земен, Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X
2	Осигуряване производството на необходимото количество дървесни и храстови видове за противоерозионно залесяване в държавните горски разсадници	70	Други източници	Извършени залесявания	ДГС Земен		X	X	X	X	X	X	X	X
3	Прилагане на щадящи почвите видове сечи, техники и технологии в горите	70	Други източници	Извършени залесявания	ДГС Земен		X	X	X	X	X	X	X	X
4	Изграждане на подпорни стени срещу свлачища и наводнения	600	Държавни трансфери	Км. изградени подпорни стени	Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X
5	Изграждане на открити отводнителни канали в застрашените от свлачища населени места	600	Общински бюджет; Държавни трансфери	Км. изградени отводнителни канали	Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X
6	Изграждане на дренажни системи, като мерки срещу високи подпочвени води и свлачищни процеси и ерозия	600	Общински бюджет; Държавни трансфери	Км. изградени дренажни системи	Община Ковачевци		X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на почвите и земите		46												
1	Отбелязване на Световния ден на почвите - 5 декември и организиране на информационна кампания за подобряване на знанието и повишаване на информираността за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	2	Общински бюджет	8 бр. годишни кампании	Община Ковачевци	Образователни институции, земеделски производители, НПО	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Подобряване на административния капацитет чрез усъвършенстване на специализираните знания и умения на експертите от общинска администрация Ковачевци и споделяне на добри практики в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяване на почвите и устойчивото управление на земите и борбата с опустиняването	20	Фондове на Европейския съюз	1 бр. изпълнен проект/ дейност към проект	Община Ковачевци	Община от ЕС	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Организиране на дейности за информиране на собственици и ползватели на замърсени земи за наложените ограничения в ползването им	2	Други източници	4 бр. проведени годишни срещи	Областна дирекция земеделие Перник	Общинска служба земеделие Ковачевци		X	X	X	X	X	X	

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

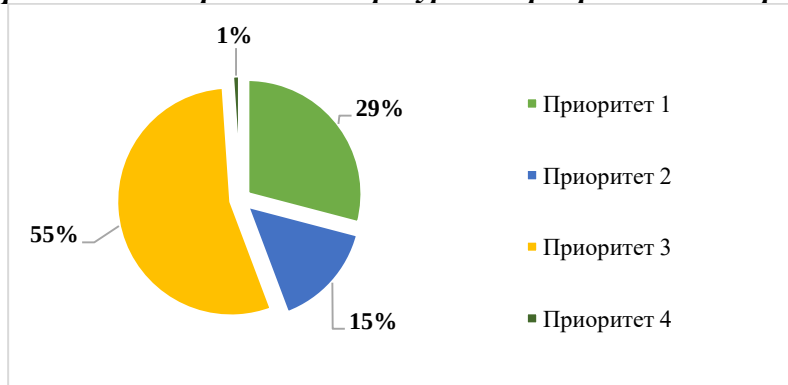
№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
4	Създаване на онлайн платформа за предложения и сигнали в областта на устойчивото ползване на земеделските земи	10	Общински бюджет	Една създадена онлайн платформа	Община Ковачевци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X
5	Провеждане на информационна кампания за запознаване на земеделските производители с устойчивото управление на земите и почвите	2	Общински бюджет	2 проведени информационни кампании	Община Ковачевци	Земеделски производители			X				X	
6	Наблюдение, оценка и актуализация на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	10	Общински бюджет	8 бр. изготвени отчети на програмата към годишния отчет по ПООС; 1 бр. изготвена актуализация на програмата и оценка, като част от оценката по ПООС	Община Ковачевци	Външни експерти извън ОБА Ковачевци	X	X	X	X	X	X	X	X

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

55% от финансовия ресурс за изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци са предвидени за предотвратяване на деградацията на почвите. На второ място са предвидени средства за опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите. На трето място, средствата са за възстановяване на увредени почви. На последно място, но не по важност, са предвидени средства за информиране на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на почвите и земите.

Фигура 8. *Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата*

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината.

С оглед на действащата административна структура на Община Ковачевци, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Ковачевци, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
**Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.**

Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Ковачевци **правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата**, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретни политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки.

По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗм, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА
ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**
**Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на
община Ковачевци за периода 2021-2028 г.**

възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя **Годишен отчет**. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, като дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки.

Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения.

Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информирание на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Ковачевци. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са привлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

Сайтът на общината трябва да се актуализира непрекъснато, тъй като той е основен източник за информация, относно развитието на общината и дейността на общинската администрация, свързана с изпълнение и отчитане на стратегическите политики и документите за изпълнението им и в частност политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Ефективен канал за информация са и презентационните материали и брошури, като се препоръчва такива да бъдат залагани като средство за информация и публичност във всички проекти, които ще се изпълняват и са включени в Плана за действие към програмата и в Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци 2021-2027 г. В допълнение, за прилагане принципа на партньорство е препоръчително засилване на сътрудничеството с местни сдружения с цел увеличаване на гражданското участие в процеса по реализация на програмата и включване на всички заинтересовани страни чрез организиране на обществени обсъждания, кръгли маси, форуми и други подходящи форми на участие.

IX. ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в Програмата стратегически цели и приоритети и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Целесъобразно е с оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за изпълнение на националните цели, които страната докладва пред ЕК, да се изготви **междинна оценка** на програмата след изтичане на четиригодишен срок от нейното изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели след края на 2024 г. и **последваща оценка** след нейното изтичане за оценка на степента на изпълнение на програмата. В съответствие с изводите от междинната оценка може да се извърши **актуализация** на Програмата, ако се налага. Ако обаче, в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. Процедурата за актуализация на общинската програма за опазване, устойчиво

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №4 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Ковачевци за периода 2021-2028 г.

ползване и възстановяване на почвите следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на Програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от Общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.